

De keuze tussen pmu-pigment of tattoo-inkt bij de tepelhoftatoeage

---

Onderzoeksrapport

**Suzanne Schlingmann
Bachelor Huidtherapie
Haagse Hogeschool
20 februari 2018**

Gegevens onderzoeker

Naam: Suzanne Schlingmann
E-mail: suusschlingmann@hotmail.com
Telefoonnummer: 0648248105
Studentnummer: 14046199
Klas: HDT 4e

Gegevens opdrachtgever

Naam: Sophie Timmer
E-mail: sophietimmer@yahoo.com
Telefoonnummer: 06-15612534
Functie: Specialist in cosmetische en medische tatoeage
Organisatie: Alexander Monroe ziekenhuis
Gevolgde opleiding: HBO Huidtherapie

Gegevens docentbegeleider

Naam: Amber Barten
E-mail: a.barten@hhs.nl
Telefoonnummer: 070 445 8752
Functie: Klinisch Epidemioloog
Organisatie: Haagse Hogeschool

Gegevens meelezer

Naam: Els van der Kleij
E-mail: e.vanderkleij@hhs.nl
Telefoonnummer: 070 445 7710
Functie: Senior Praktijkinstructeur
Organisatie: Haagse Hogeschool

Woorden: 7625

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksrapport 'De keuze tussen pmu-pigment of tattoo-inkt bij tepelhofatoeage', waarin onderzoek is gedaan naar de vraag *'Wat is het verschil tussen een tepelhofatoeage met pmu-pigment en tattoo-inkt én welk type tepelhofatoeage sluit aan bij de verlangens van vrouwen van 50 jaar en ouder met een borstprothese en tepelhofatoeage?'*

Dit rapport is geschreven in opdracht van Sophie Timmer, specialist in het plaatsen van cosmetische en medische tatoeages. Bij deze wil ik haar bedanken voor de fijne begeleiding en haar aanstekelijk enthousiasme wat ervoor gezorgd heeft dat ik met veel plezier aan dit onderzoek gewerkt heb. Ook gaat mijn dank uit naar Amber Barten, die mij begeleid heeft. Daarnaast wil ik Gerda Kastelein en Mary de Vries bedanken, omdat zij mijn rapport gecontroleerd hebben op taalfouten. Tot slot wil ik alle respondenten die mee gewerkt hebben aan dit onderzoek bedanken. Zonder hun hulp was het mij niet gelukt dit onderzoek te voltooien.

Suzanne Schlingmann
Reeuwijk, 15 februari 2018

Samenvatting

Aanleiding: Het merendeel van de huidtherapeuten zet een tepelhofatoeage met pmu-pigment. Een klein aantal werkt met tattoo-inkt. Vervaging van pmu-pigment zorgt voor teleurstelling bij patiënten. Tatoeages met tattoo-inkt vervagen ook, maar in mindere mate en op de langere termijn. Dit zou een alternatief kunnen zijn voor tatoeages met pmu-pigment. Echter, is nog niet duidelijk op welke gebieden tattoo-inkt en pmu-pigment nog meer van elkaar verschillen en welk type aansluit bij de verlangens van de patiënt met een tepelhofatoeage.

Methode: Middels literatuuronderzoek is het verschil in kankerverwekkend vermogen, het ontstaan van allergische reacties, vervaging en kosten tussen tepelhofatoeages met tattoo-inkt en pmu-pigment onderzocht. Het verschil in natuurlijk effect en de verlangens van de patiënten zijn onderzocht door middel van interviews. Tien ex-patiënten (vrouwen van 50 jaar en ouder met een borstprothese en tepelhofatoeage) van huidtherapiepraktijk MediPraxis en Sophie Timmer Tattoo zijn telefonisch bevraagd op de deelonderwerpen: vervaging, natuurlijk effect, kosten, ideaalbeeld en voorlichting.

Resultaten: Carcinogene stoffen zijn volgens het Warenwetbesluit Tatoeagekleurstoffen verboden in tattoo-inkt en pmu-pigment. Bij beide typen tatoeages worden dezelfde allergische reacties waargenomen. De wijze waarop patiënten het natuurlijk effect van hun tepelhofatoeage beoordelen verschilt per persoon, maar het natuurlijk effect van beide typen tepelhofatoeages is gelijk. Tattoo-inkt vervaagt minder snel dan pmu-pigment, vanwege het feit dat tattoo-inkt dieper in de huid wordt aangebracht. De aanschafkosten van tattoo-apparatuur en tattoo-inkt zijn goedkoper. Zowel de prijs van het tatoeëren van een tepelhofatoeage met tattoo-inkt, als de prijs van een tepelhofatoeage met pmu-pigment verschilt sterk per specialist. Of de patiënt verschil merkt in kosten is afhankelijk van de zorgverzekeringsmaatschappij waarbij zij is aangesloten en de specialist waarbij ze de tatoeage laat zetten. De verlangens met betrekking tot de bevraagde onderwerpen in de interviews verschillen sterk per patiënt.

Conclusie: Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat er geen verschil is in kankerverwekkend vermogen, de allergische reacties die ontstaan en het natuurlijk effect tussen een tepelhofatoeage met tattoo-inkt en pmu-pigment. Wel vervaagt de tepelhofatoeage met pmu-pigment sneller dan de tepelhofatoeage met tattoo-inkt en is een behandeling met tattoo-inkt, qua kosten voor de huidtherapeut, goedkoper. Het verschil in kosten voor de patiënt hangt af van de zorgverzekering waarbij zij is aangesloten en de specialist waarbij zij de tepelhofatoeage laat zetten. De verlangens van patiënten met betrekking tot de tepelhofatoeage verschillen sterk van elkaar en daarom kan niet geconcludeerd worden welk type tepelhofatoeage past bij de onderzochte groep vrouwen.

Aanbeveling: Vervolgonderzoek naar de wijze waarop alle huidtherapeuten, die in Nederland tepelhofatoeages zetten, kennis van het verschil tussen de typen tepelhofatoeages kunnen verwerven en vervolgonderzoek naar manieren waarop de voorlichting door huidtherapeuten verbeterd kan worden.

Abstract

Abstract: Most skin therapists use PMU-pigment for areola tattoos. A small percentage works with tattoo ink. The fading seen with PMU-pigment is disappointing for patients. Tattoos made with tattoo ink fade as well, but to a lesser extent and not as fast. This could be an alternative for tattoos with PMU-pigment. Nevertheless, it is still not clear in what ways tattoo ink and PM- pigment differ from each other, and which kind meets the wishes of the patient getting an areola tattoo.

Method: Through literature study, the difference in the degree in which it is carcinogenic, the development of allergic reactions, fading and the difference in cost between an areola tattoo made with tattoo ink and PM- pigment have been researched. The difference in natural effect and the wishes of the patients have been researched by doing interviews. Ten ex-patients of the skin therapy practice MediPraxis and Sophie Timmer Tattoo (women who are 50 years of age and older with breast prostheses and areola tattoos) were interviewed by telephone about the following issues: fading, natural effect, cost, ideal image and information. These issues were based on the results of the literature study. Five of the ex-patients got an areola tattoo with tattoo ink and the other five with PMU-pigment.

Results: According to the Food and Drugs Act for Tattoo colourings, carcinogenic substances are forbidden in ink and PMU-pigment. The Netherlands Food and Consumer Product Safety Authority (NVWA) does annual unannounced inspections in which tattoo ink and PMU-pigment are tested for the presence of carcinogenic substances. If the colourants do not comply with the Food and Drugs Act for Tattoo colourings, the Netherlands Food and Consumer Product Safety Authority will fine the producer and remove the product from the market. The same kinds of allergic reactions were seen with tattoos that were done with PMU-pigment and those that were done with tattoo ink, namely: eczematous, lichenoid, granulomatous, lymphomatoid and photosensitive reactions. In addition to the classic allergic reactions, morphea-like and pseudo-epitheliomatous hyperplasia was also seen. An areola tattoo done with ink fades less quickly than one done with PMU-pigment. This is because ink is applied deeper in the skin, namely in the deepest part of the dermis. Here, ink is trapped in a network of collagen fibres, staying it in its place for a long time. This, in contrast with PMU-pigment, that is applied in skin layers that are sensitive to rubbing and to the influence of the sun, and where constant renewal of the epidermis occurs. Each patient has different criteria for evaluating if the areola tattoo looks like the nipple of her natural breast. Examples of such criteria are: colour, shape, size, 3-d effect, markings and the placement of meibomian glands. The natural effect of both types of areola tattoos is the same. The cost of tattoo equipment and tattoo inks are lower than the cost of purchasing PMU-pigments and equipment for a PMU pigment tattoo. The cost of an areola tattoo with ink is generally lower than that for an areola tattoo done with PMU-pigment. Whether or not the patient notices this depends on the specialist and which health insurance company she uses. The patient will have to pay for the areola tattoo herself in the event she decides to have it done by a skin therapist, tattoo artist, beautician or nurse who does not work under the supervision of a medical specialist. In the event the patient has an areola tattoo done by a medical specialist, or by someone who works under the supervision of a medical specialist, the tattoo will be reimbursed from the base insurance policy, and she will be paid out for all costs above her excess of €385,-.

Conclusion: The above research has shown that there is no difference in the degree of carcinogenic properties, allergic reactions and the natural effect between an areola tattoo done with tattoo ink and one done with PMU-pigment. There is indeed a difference in how quickly an areola tattoo fades when done with PMU-pigment compared to one done with tattoo ink. In addition, tattoo ink is less expensive for the skin therapist. The difference in cost for the patient depends on her health insurance policy and the specialist she has used to have the areola tattoo done. The wishes of patients with regard to the areola tattoo differ greatly from one another, and for this reason it is not possible to determine which kind of areola tattoo is best suited for the women whom were interviewed.

Recommendation: Further research concerning the method in which all skin therapists do areola tattoos in the Netherlands, to acquire knowledge of the difference between the kinds of areola tattoos and further research to the methods in which information provided by skin therapists can be improved.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Samenvatting.....	4
Abstract.....	5
1. Inleiding	8
1.1 Aanleiding.....	8
1.2 Doelstelling.....	9
1.3 Hoofdvraag	9
1.4 Deelvragen.....	9
1.5 Begripsafbakening	9
2. Onderzoeksmethode	10
2.1 Onderzoeksontwerp.....	10
2.2 Onderzoeksgroep.....	10
2.3 Dataverzameling literatuur	11
2.4 Data-analyse literatuur	11
2.5 Dataverzameling praktijk	12
2.6 Data-analyse praktijk	13
3. Resultaten	14
3.1 Literatuuronderzoek.....	14
3.1.1 Deelvraag 1: Verschil in kankerverwekkend vermogen	14
3.1.2 Deelvraag 2: Verschil in allergische reacties	16
3.1.3 Deelvraag 3: Verschil in vervaging	17
3.1.4 Deelvraag 4: Verschil in kosten	18
3.2 Praktijkonderzoek.....	20
3.2.1 Deelvraag 5: Beoordeling natuurlijk effect door de patiënt	20
3.2.2 Deelvraag 6: Verlangens met betrekking tot de tepelhofatoeage	21
4. Conclusie	24
5. Discussie.....	25
5.1 Beperkingen van het onderzoek.....	25
5.2 Waarde van het onderzoek.....	26
5.4 Het onderzoek in de context van eerder onderzoek.....	26
5.5 Eindconclusie	26
6. Aanbevelingen	27
7. Relevantie maatschappij en beroep.....	27
8. Literatuurverwijzing.....	28
Bijlagen	31

Bijlage I. Inclusie- en exclusiecriteria onderzoeksgroep.....	31
Bijlage II. Datatabel	32
Bijlage III. Gehanteerde regels interviews	40
Bijlage IV. Interview.....	41
Bijlage V. Patiëntgegevens	42
Bijlage VI. Open- en axiaal coderen	43
Bijlage VII. Getranscribeerde interviews	47
Bijlage VIII. Wet-en regelgeving Tatoeagekleurstoffen	83
Bijlage IX. Allergische reacties bij pmu-pigment en tattoo-inkt.....	84
Bijlage X. Prijzen bilaterale tepelhoftatoeage.....	85

1. Inleiding

In dit hoofdstuk zal de aanleiding, doelstelling, hoofd- en deelvragen en begripsafbakening beschreven worden.

1.1 Aanleiding

De incidentie van vrouwen met borstkanker in Nederland is 14.500 per jaar. Borstkanker is daarmee de meest voorkomende soort kanker bij vrouwen (KWF, 2016a). Jaarlijks wordt als gevolg van deze ziekte een toenemend aantal borstreconstructies uitgevoerd (Carney, Wiessler, Sauler & Serletti, 2017).

Uit onderzoek van Rommel (2014) blijkt dat 65,1% van de vrouwen kiest voor een tepelhofatoeage na een borstreconstructie. Voor deze vrouwen is de tepelhofatoeage de laatste fase van een lang en moeilijk revalidatieproces (Riot, Devinck, Aljudaibi, Duquennoy & Guerreschi, 2015). Het duidt op het einde van de ziekte borstkanker en terugkeer naar het normale leven (Vassileva & Hristakieva, 2007).

Uit onderzoek van Stutsman (2016) en Riot et al. (2015) is gebleken dat de tepelhofatoeage een positieve invloed heeft op het zelfbeeld van de patiënt. De tepelhofatoeage is tevens een goed alternatief voor een tepelreconstructie met eigen huid. De patiënt houdt van de tepelhofatoeage namelijk geen littekens over en hoeft niet opnieuw opgenomen te worden in het ziekenhuis (KWF, 2016b). De tepelhofatoeage is een eenvoudige, snelle en veilige manier om de tepel te reconstrueren met een hoge tevredenheidsgraad (Riot et al, 2015; El-Ali, Dalal & Kat, 2006).

Het aanbrengen van een tepelhofatoeage wordt onder andere toepast in de huidtherapeutische praktijk. Het merendeel van de huidtherapeuten werkt met pmu-pigment. Een klein deel van de huidtherapeuten werkt met tattoo-inkt (Timmer, persoonlijke communicatie, 15 april 2017).

Tepelhofatoeages gezet met pmu-pigment kunnen op de lange termijn vervagen. Dit betekent dat de patiënt steeds terug moet komen voor het bijwerken van de tatoeage (Levites, Fourman, Phillips, Fromm, Khan, Dagum & Bui, 2014). Uit onderzoek van Potter, Barker, Willoughby, Perrot, Cawthorn & Sahu (2011) naar het resultaat van een tepelhofatoeage met pmu-pigment blijkt dat vervaging van de tepelhofatoeage de meest voorkomende oorzaak van teleurstelling is. Uit onderzoek van Hoogerbrugge (2014) blijkt dat een tepelhofatoeage gezet met tattoo-inkt ook zal vervagen, maar in mindere mate en op de langere termijn. Wellicht zou dit een alternatief zijn voor een tepelhofatoeage met pmu-pigment.

Ondanks het gegeven dat er een alternatief beschikbaar is, werkt het merendeel van de huidtherapeuten nog steeds met pmu-pigment. Uit onderzoek van Hoogerbrugge (2014) blijkt dat huidtherapeuten pas overwegen om met tattoo-inkt te werken, wanneer zij zeker weten dat tattoo-inkt geen gevaar voor de gezondheid van de patiënt oplevert (kankerverwekkend is), geen toename van allergische reacties teweeg brengt en een net zo natuurlijk effect geeft als een tepelhofatoeage met pmu-pigment. Het is onbekend welk type pigment (tattoo-inkt of pmu-pigment) de voorkeur geniet bij patiënten.

1.2 Doelstelling

Onderzoeksdoel: Het beschrijven van verschillen (verschil in kankerverwekkend vermogen, het ontstaan van allergische reacties, natuurlijk effect, kosten en vervaging¹) tussen een medische tatoeage van de tepelhof gezet met tattoo-inkt en een medische tatoeage gezet met pmu-pigment. Deze verschillen vervolgens afzetten tegen de verlangens met betrekking tot een tepelhof tatoeage, van vrouwen van 50 jaar en ouder met een borstprothese en tepelhof tatoeage. Dit om te achterhalen welk type tepelhof tatoeage aansluit bij de verlangens van deze groep vrouwen.

Praktijkdoel: Met de inzichten van dit onderzoek huidtherapeuten in staat stellen een weloverwogen advies te geven voor het zetten van een tepelhof tatoeage met pmu-pigment of tattoo-inkt, waarbij de wens van de patiënt die een tepelhof tatoeage wil, wordt meegenomen.

1.3 Hoofdvraag

Wat is het verschil tussen een tepelhof tatoeage met pmu-pigment en tattoo-inkt én welk type tepelhof tatoeage sluit aan bij de verlangens van vrouwen van 50 jaar en ouder met een borstprothese en tepelhof tatoeage?

1.4 Deelvragen

1. Wat is het verschil in kankerverwekkend vermogen tussen een tepelhof tatoeage met pmu-pigment en tattoo-inkt?
2. Wat is het verschil in het ontstaan van allergische reacties bij de patiënt, na het inbrengen van pmu-pigment en tattoo-inkt in de huid?
3. Wat is het verschil in vervaging tussen een tepelhof tatoeage met pmu-pigment en tattoo-inkt?
4. Wat is het verschil in kosten tussen het tatoeëren van een tepelhof met tattoo-inkt en met pmu-pigment voor de patiënt en huidtherapeut?
5. Hoe beoordeelt de patiënt het natuurlijk effect van haar tepelhof tatoeage?
6. Welke verlangens met betrekking tot een tepelhof tatoeage hebben dames van 50 jaar en ouder met een borstprothese en tepelhof tatoeage?

1.5 Begripsafbakening

Type tepelhof tatoeage: Tepelhof tatoeage met pmu-pigment of tattoo-inkt

Verschil: Verschil gemeten op basis van vijf elementen, namelijk het verschil in kankerverwekkend vermogen, het ontstaan van allergische reacties, vervaging, kosten en natuurlijk effect

Verlangen: Verlangen met betrekking tot vervaging, natuurlijk effect, kosten, ideaalbeeld en voorlichting.

Kosten: Aanschafkosten van apparatuur en tattoo-inkt/ pmu-pigment voor de huidtherapeut en behandelkosten voor de patiënt

---

¹ Uit het onderzoek van Hoogerbrugge (2014) blijkt dat er een verschil is in kosten en vervaging tussen de tepelhof tatoeage met pmu-pigment en tattoo-inkt. De onderzoeker heeft ervoor gekozen om dit deel van het onderzoek te herhalen, omdat het met weinig recente wetenschappelijke literatuur onderbouwd is.

2. Onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk zal het onderzoeksonderwerp, de onderzoeksgroep, de data-methode en data-analyse beschreven worden.

2.1 Onderzoeksonderwerp

In dit exploratieve onderzoek is gebruik gemaakt van deskresearch en kwalitatief praktijkonderzoek om de deelvragen mee te beantwoorden. Deelvragen 1 t/m 4 zijn beantwoord middels deskresearch. Voor het beantwoorden van deelvraag 5 en 6 is gebruik gemaakt van interviews.

Het onderzoek is gestart met een literatuurfase, waarin gezocht is naar wetenschappelijke literatuur over het verschil in kankerverwekkend vermogen, het ontstaan van allergische reacties, vervaging en kosten tussen een tepelhofatoeage met tattoo-inkt en pmu-pigment. De theoretische kennis die hiermee is opgedaan, is naast het beantwoorden van de deelvragen ook gebruikt als input voor de interviewvragen.

Er is gekozen voor een gestructureerd interview. Met deze methode van dataverzameling, kan de beleving van een onderzoeksgroep in kaart gebracht worden. Het doel van dit interview was te achterhalen hoe tien dames van 50 jaar en ouder met een borstprothese en tepelhofatoeage het proces van de tepelhofatoeage beleefd hebben en welke verlangens zij nog hebben. Er is gekozen voor het afnemen van een gestructureerde vragenlijst met open en gesloten vragen, aangezien de onderzoeker precies dezelfde informatie wilde ontvangen van alle geïnterviewden.

Het voordeel van een interview is dat er meer ruimte is voor doorvragen en het geven van onderbouwing door de bevraagde (Verhoeven, 2014). Een nadeel is, dat er gezien de grootte van het onderzoek en tijd waarbinnen het onderzoek afgerond diende te worden, geen ruimte was om meer patiënten te bevragen en de onderzoeksgroep maar tot een minimum beperkt is gebleven.

De betrouwbaarheid van het onderzoek is verhoogd door alle onderzoekshandelingen bij te houden door middel van een datatabel en duidelijke methode-beschrijving, waardoor bij herhaling van dit onderzoek fouten vermeden kunnen worden. Daarnaast is getracht om tijdens de interviews concrete, neutrale en begrijpelijke vragen te stellen. Ten slotte is er een pilot afgenomen om de betrouwbaarheid van het onderzoek te vergroten (Verhoeven, 2014).

Om de validiteit te garanderen werden de begrippen van de topiclijst gedefinieerd en werden er indicatoren opgesteld. Aan de hand van deze indicatoren werden vragen geformuleerd die de respondenten konden beantwoorden (Baarda, De Goede & Van der Hulst, 2012). Er zijn enkel vrouwen in de leeftijdscategorie van 50 jaar en ouder met een borstprothese geïnterviewd. De respondenten van dit onderzoek kwamen zo qua kenmerken overeen met de populatie. De steekproef is select en onvoldoende groot in verhouding tot de gehele populatie. Generaliseerbaarheid is echter geen streven van dit onderzoek.

2.2 Onderzoeksgroep

Dit onderzoek richtte zich op de volgende onderzoeksgroep: vrouwen van 50 jaar en ouder die reconstructieve borstchirurgie hebben ondergaan en een tepelhofatoeage hebben. Er is gekozen voor vrouwen, omdat de prevalentie vrouwen met borstkanker vele malen groter is dan het aantal mannen dat aan deze ziekte lijdt. De leeftijdscategorie is bepaald aan de hand van literatuur waaruit blijkt dat borstkanker bij vrouwen boven de 50 jaar het meest voorkomt (KWF, 2016a). De reden dat vrouwen met een tepelhofatoeage gevraagd is naar hun verlangens, is dat zij het gehele proces van het zetten van een tepelhofatoeage doorlopen hebben. De verwachting was dat zij daarom beter antwoord konden geven op vragen omtrent vervaging, kosten, natuurlijk effect en de behoefte aan voorlichting. In dit onderzoek zijn tien vrouwen ondervraagd. De inclusie- en exclusiecriteria zijn beschreven in bijlage I.

2.3 Dataverzameling literatuur

Er is gebruik gemaakt van bestaande wetenschappelijke literatuur om de deelvragen te beantwoorden. Er is gezocht naar wetenschappelijke literatuur in de databanken PubMed, ScienceDirect en Springerlink, aangezien de inhoud van deze databanken gericht is op gezondheidszorg. Ook Google Scholar is doorzocht. Er is gezocht met zowel Nederlandse als Engelse termen. Dit vergrootte de kans op het vinden van bruikbare informatie. Alle termen waarmee gezocht is, zijn opgenomen in een datatabel (bijlage II). De in- en exclusiecriteria van de bronnen zijn te vinden in tabel 1.

Inclusiecriteria	Exclusiecriteria
Wetenschappelijke artikelen	Niet-wetenschappelijke artikelen
Studies gepubliceerd in 2006 t/m 2017	Studies gepubliceerd voor 2006
Engels en-/of Nederlands geschreven	Anderstalige studies
Het volledige artikel is beschikbaar	Enkel het abstract is beschikbaar
Level of evidence A1,A2, B of C	Level of evidence D

Tabel 1. Inclusie- en exclusiecriteria van literatuur (Kwaliteitsinstituut voor de Gezondheidszorg CBO, 2007)

Wanneer een bron noodzakelijk geacht werd, maar dateerde uit een eerder jaartal dan 2006 en er geen huidige informatie over dit specifieke onderwerp beschikbaar was, is deze informatie alsnog gebruikt. Ten slotte zijn er ook wetenschappelijke documenten met een lage bewijskracht gebruikt om antwoord te geven op de deelvragen, wegens gebrek aan beter bewijsmateriaal.

Naast literatuur uit databanken is er ook gebruik gemaakt van literatuur uit boeken, de digitale bibliotheek van De Haagse Hogeschool, HBO-Kennisbank en Google.

2.4 Data-analyse literatuur

De gevonden literatuur is beoordeeld op wetenschappelijke kwaliteit en relevantie voor dit onderzoek. De relevantie van de bron, voor het beantwoorden van de deelvragen, is bepaald aan de hand van de samenvatting, inleiding en conclusie. De piramide van evidence is gebruikt om de bewijskracht van de artikelen te bepalen (Aartman & Loveren, 2007). De Cochrane beoordelingsformulieren zijn vervolgens gebruikt om te beoordelen of een artikel voldoende kwaliteit en validiteit heeft (The Cochrane Collaboration, 2018). Ten slotte zijn alle bruikbare artikelen voor dit onderzoek opgeslagen en is de belangrijkste informatie uit ieder artikel gemarkeerd. De bronnen zijn opgenomen in de tekst en in de literatuurlijst vermeld volgens APA-stijl.

2.5 Dataverzameling praktijk

Voor het samenstellen van het interview is gebruik gemaakt van een topiclijst. De topiclijst bevat onderwerpen die de onderzoeker relevant acht te bespreken. Deze lijst is gebaseerd op resultaten van het literatuuronderzoek (Wouters & van Zaaen, 2012) en bestaat uit de topics vervaging, natuurlijk effect, kosten, ideaalbeeld en voorlichting.

Voorlichting is geen onderwerp dat naar voren is gekomen uit het literatuuronderzoek. De reden dat de patiënten hier toch op bevraagd zijn, is dat hier ook verlangens over kunnen zijn. Er is bewust gekozen om de patiënten niet te bevragen op het ontstaan van allergische reacties na het zetten van de tepelhofatoeage, omdat patiënten niet kunnen beoordelen of er een allergische reactie opgetreden is. Ook is niet gevraagd of zich vormen van kanker hebben ontwikkeld na het zetten van een tepelhofatoeage, omdat het causaal verband tussen het zetten van een tepelhofatoeage en het ontstaan van kanker nog niet bewezen is. Het is dus onmogelijk om te bepalen of een eventuele vorm van kanker ontstaan is door de tepelhofatoeage, of door tal van andere kankerverwekkende en kankerbevorderende invloeden waar de huid aan bloot gesteld wordt gedurende het leven (Hoge Gezondheidsraad, 2015). Om erachter te komen wat patiënten vinden van de kosten van een tepelhofatoeage en de tarieven per behandelaar sterk verschillen, is er een vast bedrag van €350 euro genoemd. Dit bedrag is gebaseerd op de kosten die bij MediPraxis voor één tepelhofatoeage worden gerekend.

De begrippen van de topiclijst zijn vervolgens gedefinieerd en er zijn indicatoren opgesteld. Aan de hand van deze indicatoren zijn interviewvragen geformuleerd die de respondenten konden beantwoorden. Bij iedere patiënt is een vaste introductie en afsluiting gebruikt. Regels die gehanteerd zijn tijdens het afnemen van de interviews zijn vermeld in bijlage III. Het interview is te vinden in bijlage IV.

Voor de start van de interviews is er een pilot afgenomen onder kennissen van de onderzoeker, om de interviewvragen te toetsen. Fouten en onduidelijkheden zijn alvorens de start van de interviews uit het interview verwijderd. Bij ieder interview zijn voor dit onderzoek interessante patiëntgegevens genoteerd (bijlage V).

Om patiënten te verzamelen voor deelname aan dit onderzoek heeft de onderzoeker mondeling contact opgenomen met Joyce Wakker van Huidtherapiepraktijk MediPraxis (pmu-specialist) en Sophie Timmer, werkzaam bij het Alexander Monro ziekenhuis (tattoo-inkt-specialist). Er heeft een selecte steekproef van proefpersonen plaatsgevonden. Sophie Timmer heeft wegens privacy-redenen een bericht geplaatst op haar zakelijke Facebookpagina met de vraag of patiënten die in het verleden een tepelhofatoeage bij haar lieten zetten, deel wilden nemen aan dit onderzoek. Vijf vrouwen hebben zich hiervoor aangemeld. De onderzoeker heeft, via een e-mail van Sophie Timmer, de telefoonnummers van deze personen toegestuurd gekregen. Vervolgens heeft de onderzoeker telefonisch contact opgenomen met deze patiënten en is mondeling toestemming voor deelname aan het onderzoek gevraagd. Ook is mondeling toestemming gevraagd voor opname van de interviews. De data en tijdstippen van de interviews zijn direct vastgelegd.

Daarna heeft de onderzoeker in de digitale agenda van MediPraxis patiënten opgezocht, die in de periode van 2010 t/m 2014 een tepelhofatoeage hebben laten zetten door Joyce Wakker. Ook aan deze patiënten is telefonisch toestemming gevraagd voor deelname aan het onderzoek en opname van de interviews. De data en tijdstippen van de interviews zijn tijdens dit telefoongesprek vastgelegd. De onderzoeker heeft aan iedere patiënt gevraagd om op het afgesproken tijdstip een rustige ruimte op te zoeken waar zij niet gestoord kon worden. Er is bewust gekozen om zowel patiënten met een tepelhofatoeage met pmu-pigment te bevragen, als patiënten met een tepelhofatoeage met tattoo-inkt, zodat onderzocht kon worden in hoeverre de antwoorden van elkaar verschilden.

Het interview is telefonisch afgenomen onder tien vrouwen die voldoen aan de inclusiecriteria. Alle interviews duurden maximaal een halfuur en van ieder interview is een opname gemaakt, zodat de resultaten vastgelegd konden worden.

2.6 Data-analyse praktijk

Het stappenplan uit het boek van Wouters & van Zaalen (2012) voor het gestructureerd uitwerken en analyseren van interviews, is aangehouden. Allereerst werden de geluidsopnames als transcript uitgetypt. Uit één interview werden vervolgens relevante fragmenten voor het onderzoek geselecteerd. Deze gegevens werden verwerkt in een tabel. Vervolgens werd van elk fragment een korte samenvatting opgeschreven in steekwoorden (open coderen). Daarna werden de fragmenten met bijbehorende samenvatting gegroepeerd en kreeg iedere groep een specifieke code (axiaal coderen). Het open en axiaal coderen staat in dezelfde tabel als waarin de relevante fragmenten genoteerd staan. Alle codes kregen een specifieke kleur (bijlage VI). De andere transcripten zijn aan de hand van deze kleurcodes geanalyseerd. Dit werd gedaan door fragmenten die bij de code horen met de bijbehorende kleur te markeren (bijlage VII). Wanneer nieuwe codes werden ontdekt in de transcripten die volgden na het eerste transcript, zijn deze codes toegevoegd aan de tabel. Nadat alle transcripten geanalyseerd waren, zijn figuren ontworpen, waarin overzichtelijk de antwoorden van de patiënten staan weergegeven (bijlage VIII).

3. Resultaten

3.1 Literatuuronderzoek

3.1.1 Deelvraag 1: Verschil in kankerverwekkend vermogen

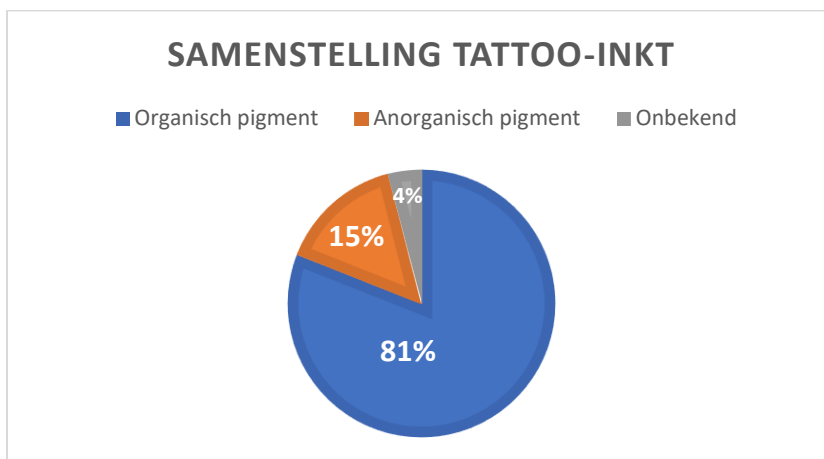
Wat is het verschil in kankerverwekkend vermogen tussen een tepelhofatattoo met pmu-pigment en tattoo-inkt?

Om te achterhalen of een bepaalde stof kankerverwekkend is, is het noodzakelijk om te weten welke ingrediënten de stof bevat. Tattoo-inkt en pmu-pigment zijn mengsels van kleurstoffen in een vloeistof van bind- en oplosmiddelen en toevoegingen. De kleurstoffen zijn onder te verdelen in twee groepen, namelijk pigmenten en 'dyes' (Piccinini, Pakalin, Contor, Bianchi & Senaldi, 2016).

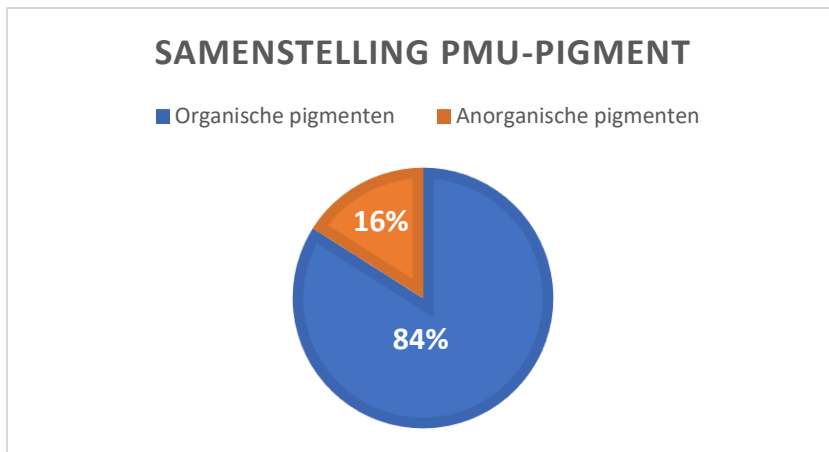
Pigmenten zijn niet-oplosbaar en chemisch resistent. Deze kleine, gekleurde, vaste deeltjes, zijn niet beïnvloedbaar door het medium waarin ze zijn opgenomen. Dit zorgt ervoor dat de kleurstof onderhuids niet snel vervloeit en afgevoerd wordt, maar op zijn plaats blijft (De Cuyper & Pérez-Cotapos, 2010). Daarnaast zijn pigmenten fotostabiel, wat betekent dat zij niet veranderen onder invloed van licht (Piccinini et al., 2016). In tegenstelling tot pigment zijn dyes wel oplosbaar in het medium waarin ze zijn opgenomen en snel biologisch afbreekbaar (Piccinini et al., 2016). Dyes hebben de eigenschap om in de loop van de tijd te vervagen (De Cuyper & Pérez-Cotapos, 2010).

Pigmenten zijn onder te verdelen in anorganische en organische pigmenten (Van het Hoog, 2012; Piccinini et al., 2016; De Cuyper & Pérez-Cotapos, 2010). De anorganische pigmenten zijn opgebouwd uit metaaloxiden, metaalsulfaten en hydroxiden (Van het Hoog, 2012; Piccinini et al., 2016). Metalen die voornamelijk gebruikt worden zijn ijzeroxide en titaniumoxide (Van het Hoog, 2012). Anorganische pigmenten vormen sombere kleuren, vandaar dat zij vaker worden gebruikt in pmu-pigment dan in tattoo-inkt (Piccinini et al., 2016). De organische pigmenten zijn opgebouwd uit koolstof, waterstof en zuurstof (Hulscher, 2003). Daarnaast bevatten ze complexe cyclische verbindingen, zoals azo-kleurstoffen, koperfthalocyanine en diozazine (Van het Hoog, 2012). Organische pigmenten vormen heldere kleuren en worden vaker gebruikt in tattoo-inkt dan in pmu-pigment. Tattoo-inkt en pmu-pigment bestaan beide voor het grootste deel uit organische pigmenten (Piccinini et al., 2016).

Dyes worden nauwelijks gebruikt, maar komen vaker voor in pmu-pigment dan in tattoo-inkt (Piccinini et al., 2016). Figuur 1 en 2 geven overzichtelijk de samenstelling van pmu-pigment en tattoo-inkt weer.

Figuur 1. Samenstelling tattoo-inkt. Overgenomen uit JRC Science for policy report: Safety of tattoos and permanent make-up (p. 36). Joint Research Centre, Europa.

Figuur 2. Samenstelling pmu-pigment. Overgenomen uit JRC Science for policy report: Safety of tattoos and permanent make-up (p. 36). Joint Research Centre, Europa.

De bind- en oplosmiddelen waarmee de kleurstoffen gemengd worden bestaan uit glycerine, water en alcohol (Hulscher, 2003; Van het Hoog, 2012; De Cuyper & Pérez-Cotapos, 2010). In water en alcohol worden de pigmenten opgelost. Alcohol wordt ook toegevoegd om het pigment steriel te houden (Hulscher, 2003). Glycerine is een bindmiddel dat ervoor zorgt dat de kleur stabiel blijft (Hulscher, 2003) en het mengsel goed vloeibaar is, maar niet te waterig (Van het Hoog, 2012).

De suspensie van kleurstoffen en vloeistof wordt gestabiliseerd door toevoegingen. Deze toevoegingen helpen bij het vertragen van de bezinking van pigmenten en helpen de pigmenten om snel opnieuw te verspreiden na licht schudden van het mengsel (Piccinini et al., 2016). Toevoegingen bestaan uit harsen en plastics (Van het Hoog, 2012).

Naast kleurstoffen en toevoegingen bestaan tattoo-inkt en pmu-pigment ook uit onzuiverheden. Onzuiverheden met kankerverwekkende eigenschappen die in het verleden zijn aangetroffen in tattoo-inkt en pmu-pigment zijn aromatische aminen die gevormd kunnen worden uit bepaalde AZO-kleurstoffen en PAK's (polycyclische aromatische koolwaterstoffen) die vrij kunnen komen uit zware metalen zoals lood, cadmium, kobalt, nikkel en zink (Landelijke Centrum Hygiëne en Veiligheid, 2014; Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit [NVWA], z.d.). De aanwezigheid van PAK's en AZO-kleurstoffen waaruit aromatische aminen gevormd kunnen worden, is sinds 2004 volgens het Warenwetbesluit Tatoeagekleurstoffen niet meer toegestaan in tattoo-inkt en pmu-pigment (NVWA, 2014) (bijlage VIII).

Nederlandse leveranciers van tattoo-inkt en pmu-pigment dienen zich te houden aan het Warenwetbesluit Tatoeagekleurstoffen. Zij staan onder toezicht van de NVWA. De NVWA voert jaarlijks onaangekondigde controles uit, waarbij de kleurstoffen worden getest op de aanwezigheid van aromatische aminen en PAK's. Wanneer kleurstoffen niet voldoen aan de regels zoals vermeld in het Warenwetbesluit Tatoeagekleurstoffen deelt de NVWA een boete uit en eist dat de partij uit de handel genomen wordt (NVWA, z.d.).

Uitgaande van bovenstaande informatie mag ervan worden uitgegaan dat er geen verschil bestaat in kankerverwekkend vermogen van tatoeage-inkt en pmu-pigment. Beide kleurstoffen bevatten geen kankerverwekkende stoffen.

3.1.2 Deelvraag 2: Verschil in allergische reacties

Wat is het verschil in het ontstaan van allergische reacties bij de patiënt, na het inbrengen van pmu-pigment en tattoo-inkt in de huid?

Tot de jaren negentig werden voornamelijk allergische reacties geconstateerd bij tatoeages waarin de metaalzouten kwiksulfide (rood), cadmiumsulfide (geel), chroomoxide (groen) en kobaltaluminaat (blauw) verwerkt waren (Hoge Gezondheidsraad, 2015; De Cuyper & Pérez-Cotapos, 2010; Piccinini et al., 2016). Ook AZO-kleurstoffen die toxische amines kunnen vormen leiden vaak tot allergische reacties (Hoge Gezondheidsraad, 2015; De Cuyper & Pérez-Cotapos, 2010). Tegenwoordig is een reeks metaalzouten die kankerverwekkend bevonden zijn, verboden voor gebruik in tattoo-inkt en pmu-pigment volgens het Warenwetbesluit Tatoeagekleurstoffen. Veel van deze anorganische kleurstoffen zijn vervangen door hypoallergene organische kleurstoffen (Van der Bent & Schornagel, 2015; Vasold, Engel, König, Landthaler & Baumler, 2008). AZO-kleurstoffen (organische kleurstoffen) die kankerverwekkende amines kunnen vormen zijn ook verboden in tattoo-inkt en pmu-pigment volgens het Warenwetbesluit Tatoeagekleurstoffen.

Bij tatoeages gezet met pmu-pigment en tatoeages gezet met tattoo-inkt worden dezelfde allergische reacties waargenomen (Hoge Gezondheidsraad, 2015; De Cuyper & Pérez-Cotapos, 2010). Allergische reacties die zijn beschreven zijn eczemateuze, lichenoïde, granulomateuze, lymfomatoïde (Hoge Gezondheidsraad, 2015; De Cuyper & Pérez-Cotapos, 2010; Van der Bent & Schornagel, 2015; Khunger, Molpariya & Khunger, 2015) en fotosensibiliteitsreacties (De Cuyper & Pérez-Cotapos, 2010; Piccinini et al., 2016). Naast de klassieke allergische reacties zijn ook morfea-achtige reacties en pseudo-epitheliomateuze hyperplasie waargenomen (Khunger, Molpariya & Khunger, 2015). In bijlage IX zijn deze allergische reacties uitgelegd.

Er zijn geen cijfers bekend van het aantal allergische reacties bij een tepelhof tatoeage met pmu-pigment en tattoo-inkt.

3.1.3 Deelvraag 3: Verschil in vervaging

Wat is het verschil in vervaging tussen een tepelhoftatoeage met pmu-pigment en tattoo-inkt?

De diepte waarmee kleurstoffen in de huid worden gebracht, verschilt bij een tatoeage gezet met tattoo-inkt en een tatoeage gezet met pmu-pigment. Een tatoeage met pmu-pigment wordt aangebracht op de grens van de epidermis naar de dermis en in het stratum papillare van de dermis (De Cuyper & Pérez-Cotapos, 2010). Het stratum papillare bevat capillairen die de basaalcellenlaag van voedsel voorzien (Smitt & Van Everdingen, 2017) en een netwerk van dunne collageen en elastinevezels (De Morree, 2001, p. 223). De diepte waarop een tatoeage met pmu-pigment wordt geplaatst, bedraagt 1,5 tot 2 mm (Hulscher, 2003).

Tatoeages die op deze diepte gezet worden zullen vervagen (Hulscher, 2003). De cellaag met huidstamcellen op de grens van epidermis en dermis zorgt voor voortdurende vernieuwing van de opperhuid (Van het Hoog, 2012). Daarnaast zijn de huidlagen waarin pmu-pigment wordt geplaatst gevoelig voor wrijving en invloed van zon (Hulscher, 2003).

Tatoeages met tattoo-inkt worden geplaatst in de dermis (De Cuyper & Pérez-Cotapos, 2010) op ongeveer 3 mm diepte (Vasold et al., 2008). Op 3 mm diepte bevindt zich de onderste laag van de dermis, het stratum reticulare (De Groot, Toonstra &, 2012). In deze laag bevinden zich onder andere fibroblasten, collageen-en elastinevezels, macrofagen en bloedvaten (De Groot, Toonstra &, 2012).

De kleurstof die in het onderste deel van de dermis ingebracht wordt blijft op zijn plaats. De tattoo-inkt bevindt zich tussen de cellen van de dermis, in de fibroblasten en macrofagen. De inktdeeltjes en cellen met tattoo-inkt zitten gevangen in een netwerk van collageenvezels. Dit is de reden dat tattoo-inkt langdurig op zijn plek blijft en een tatoeage permanent zichtbaar is. Net na het zetten van een tatoeage bevindt zich ook tattoo-inkt in de epidermis. Dit komt doordat de naald een inktspoor achterlaat tijdens het naar buiten komen uit de huid. Deze tattoo-inkt verdwijnt in de loop van de weken door celdeling en afschilfering van de epidermis (Van het Hoog, 2012).

Toch vindt er in de loop van de jaren geleidelijk ontkleuring en vervaging van de tatoeage met tattoo-inkt plaats. Dit komt doordat afweercellen in de dermis de lichaamsvreemde tatoeage kleurstoffen in de huid willen vernietigen door middel van fagocytose (het omsluiten en vernietigen van de kleurstoffen). Een deel van de tattoo-inkt wordt via macrofagen naar de lymfeklieren geleid, waardoor de tattoo-inkt uit de huid verdwijnt. Dit is een langzaam proces, wat vermoedelijk nooit helemaal ophoudt (Van het Hoog, 2012). Een tatoeage met tattoo-inkt zal na 5 á 7 jaar vervagen (Timmer, persoonlijke communicatie, 27 oktober 2017).

De hoeveelheid pigment en de kleur van het pigment, zijn bepalend voor de tijd dat PMU in de huid zichtbaar blijft (Hulscher, 2003). Een tepelhoftatoeage met pmu-pigment zal na ongeveer 6 maanden tot 3 jaar vervagen (De Cuyper & Pérez-Cotapos, 2010).

3.1.4 Deelvraag 4: Verschil in kosten

Wat is het verschil in kosten tussen het tatoeëren van een tepelhof met tattoo-inkt en met pmu-pigment voor de patiënt en huidtherapeut?

Kosten van een tepelhoftatoeage voor de patiënt

Zowel de prijs van het tatoeëren van een tepelhoftatoeage met tattoo-inkt, als de prijs van een tepelhoftatoeage met pmu-pigment verschilt sterk per specialist. Een tepelhoftatoeage kan door verschillende specialisten gezet worden, namelijk plastisch chirurgen, huidtherapeuten, tatoeëerders, schoonheidsspecialisten en verpleegkundigen. De prijzen variëren tussen de 0 en 680 euro. Er is van een achttal instanties onderzocht welke kosten zij rekenen voor het zetten van een bilaterale tepelhoftatoeage. Wegens een grote diversiteit in prijs tussen de instanties is het niet zinvol meerdere instanties te includeren. De instanties zijn willekeurig gekozen naar rangorde in google (bijlage XI).

De vergoeding van de tepelhoftatoeage is afhankelijk van de voorwaarden van de zorgverzekeringsmaatschappij en het soort zorgverzekering. Het tatoeëren van de tepel valt samen met het reconstructureren van de borst en wordt vergoed vanuit de basisverzekering (Zilveren kruis, persoonlijke communicatie, 17 januari 2018). Een voorwaarde is dat de tepelhoftatoeage gezet wordt door een medisch specialist (plastisch chirurg). De verzekeringsmaatschappijen eisen dat een medisch specialist in het ziekenhuis een DBC-zorgproduct indient bij de zorgverzekeraar (Nederlandse Zorgautoriteit [NZA], persoonlijke communicatie, 17 januari 2018). DBC staat voor Diagnose Behandel Combinatie. Een DBC-zorgproduct geeft weer wat de kosten zijn van het hele traject dat de patiënt in het ziekenhuis in het kader van de zorgvraag heeft afgelegd (Isala, z.d.). Een zorgaanbieder rekent het tarief dat overeengekomen is met de zorgverzekeraar. Wanneer de zorgverzekering akkoord geeft voor vergoeding wordt het maximale bedrag van de tepelhoftatoeage vanuit de basisverzekering vergoed (NZA, 2018). Voor vergoeding uit het basispakket geldt een eigen risico van €385.

De kosten van een tepelhoftatoeage uitgevoerd door een huidtherapeut, verpleegkundige of tatoeëerder kunnen vergoed worden als deze worden uitgevoerd onder supervisie van een medisch specialist die het DBC-zorgproduct indient bij de zorgverzekeraar (Zilveren kruis, persoonlijke communicatie, 17 januari 2018).

Zorg en zekerheid geeft ook een vergoeding vanuit de aanvullende verzekering. Deze vergoeding kan aangesproken worden wanneer de patiënt de tepelhoftatoeage rechtstreeks door een huidtherapeut wil laten zetten (Zorg en zekerheid, 2017).

Er wordt door verzekeraars geen verschil gemaakt in de hoogte van de vergoeding bij een tepelhoftatoeage gezet met pmu-pigment of tattoo-inkt. Voor het bijwerken van een tepelhoftatoeage moet opnieuw een vergoeding worden aangevraagd bij de zorgverzekeraar (Zilveren kruis, persoonlijke communicatie, 17 januari 2018).

Kosten van een tepelhofatoeage voor de huidtherapeut

Huidtherapeuten kunnen pmu-pigment en tattoo-inkt bij verschillende leveranciers bestellen. Bekende leveranciers van pmu-pigment zijn Ecuri Cosmetics, Nouveau Contour en Irma Hulscher. Bekende tattoo-inktmerken waarmee huidtherapeuten en tatoeëerders werken zijn Fusion, Intenze en World Famous. Deze merken zijn te koop bij de leverancier Killerinktattoo, Barberdts en Dashatattoo (Timmer, persoonlijke communicatie, 3 oktober 2017). De aanschafkosten van pmu-pigment en tattoo-inkt verschillen van elkaar, evenals de kosten van apparatuur die gebruikt wordt bij het zetten van een tepelhofatoeage met tattoo-inkt en een tepelhofatoeage met pmu-pigment (tabel 2 en 3). Voor het zetten van een tatoeage met tattoo-inkt worden Rotary tattoo machines gebruikt (Woude, persoonlijke communicatie 8 augustus 2017).

Prijzen tatoeagekleurstoffen					
Inkt			PMU-pigment		
Merk	Milliliter	Prijs	Merk	Milliliter	Prijs
Fusion	60	€21,30	Ecuri	15	€55,00
Intenze	30	€14,40	Nouveau	10	€41,50
World Famous	30	€13,20	Hulscher	15	€43,95

Tabel 2. Prijzen tatoeagekleurstoffen

Prijzen tatoeage-apparatuur			
Inkt		PMU-pigment	
Leverancier	Prijs	Leverancier	Prijs
Killerinktattoo	€576	Ecuri	€2550
Barberdts	€649	Nouveau	€2395
Dashatattoo	€300	Hulscher	€2550

Tabel 3. Prijzen tatoeage-apparatuur

3.2 Praktijkonderzoek

3.2.1 Deelvraag 5: Beoordeling natuurlijk effect door de patiënt

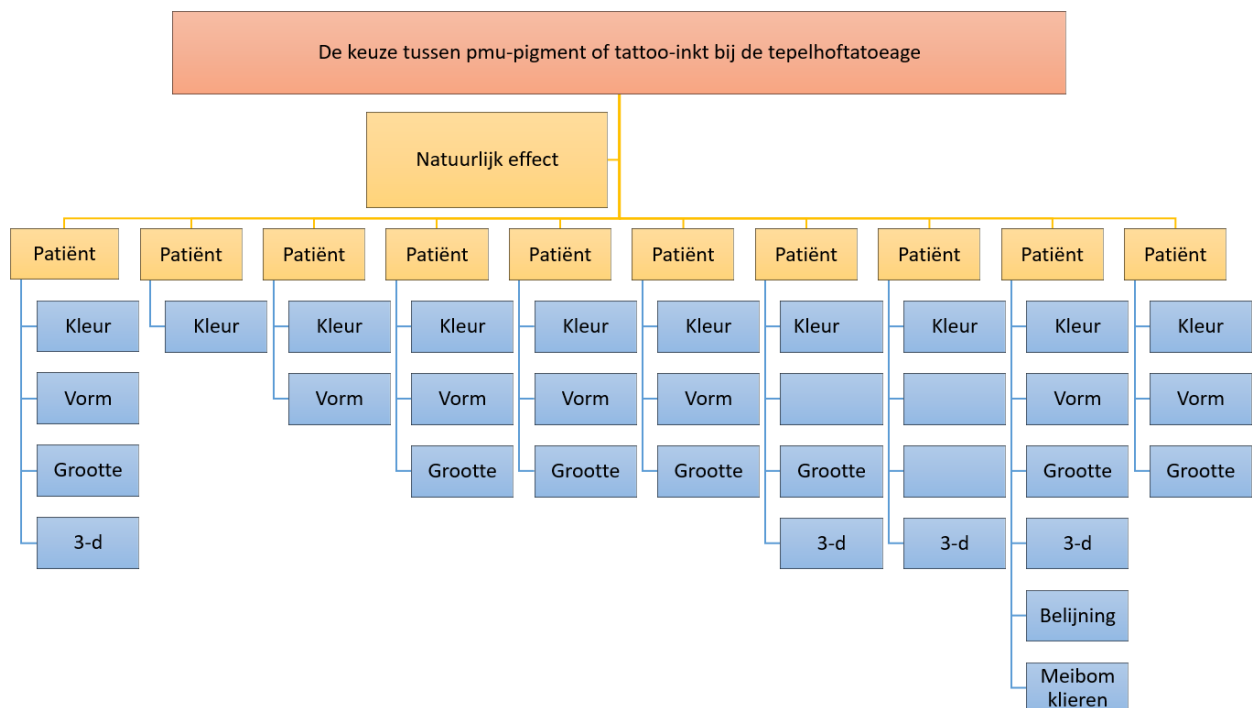
Hoe beoordeelt de patiënt het natuurlijk effect van haar tepelhof tatoeage?

Aangezien niet in secundaire literatuur beschreven staat hoe patiënten met een borstprothese en tepelhof tatoeage het natuurlijk effect van hun tepelhof tatoeage beoordelen, is dit middels kwalitatief praktijkonderzoek onderzocht. Er zijn tien patiënten bevraagd; vijf met een tepelhof tatoeage gezet met tattoo-inkt en vijf met een tepelhof tatoeage gezet met pmu-pigment.

Iedere geïnterviewde observeert de kleur van de tepelhof tatoeage om te bepalen of de tepelhof tatoeage gelijk is aan de tepel van de eigen borst. Van de tien patiënten kijken zeven patiënten naar de vorm en grootte van de tepelhof tatoeage om het natuurlijk effect te beoordelen. Daarnaast zijn er nog vier patiënten die het 3-D effect als een factor meenemen in de beoordeling van het natuurlijk effect van de tepelhof tatoeage en geeft één patiënt aan ook de belijning en de plaatsing van meibomklieren in haar beoordeling mee te nemen (figuur 4).

Van de tien geïnterviewden vinden zeven patiënten dat de tepelhof tatoeage vergelijkbaar is met de tepel van de eigen borst. Eén patiënt vond dat de kleur van de tepelhof tatoeage net na het zetten niet overeenkwam met de kleur van de natuurlijke tepel. Maar doordat het pmu-pigment in de loop der tijd vervaagde, is de kleur van de tepelhof tatoeage naar de tepel van de natuurlijke borst getrokken en lijken beide tepels wel op elkaar. Twee patiënten vonden de tepelhof tatoeage niet eender aan de tepel van de natuurlijke borst. De ene patiënt vond de tepelhof tatoeage niet lijken op de natuurlijke tepel, omdat er geen kleurverschil was aangebracht tussen de tepel en tepelhof en de andere patiënt mist het reliëf in haar tepelhof tatoeage. Daarom vinden zij deze tepel niet lijken op hun natuurlijke tepel.

Van de twee patiënten die de tepelhof tatoeage niet eender vonden aan de tepel van de natuurlijke tepel, is één patiënt afkomstig uit de groep geïnterviewden met een pmu-pigment tatoeage en de andere patiënt is afkomstig uit de groep geïnterviewden met een tattoo-inkt tatoeage.

Figuur 4. Beoordeling van het natuurlijk effect door de patiënt met een tepelhof tatoeage

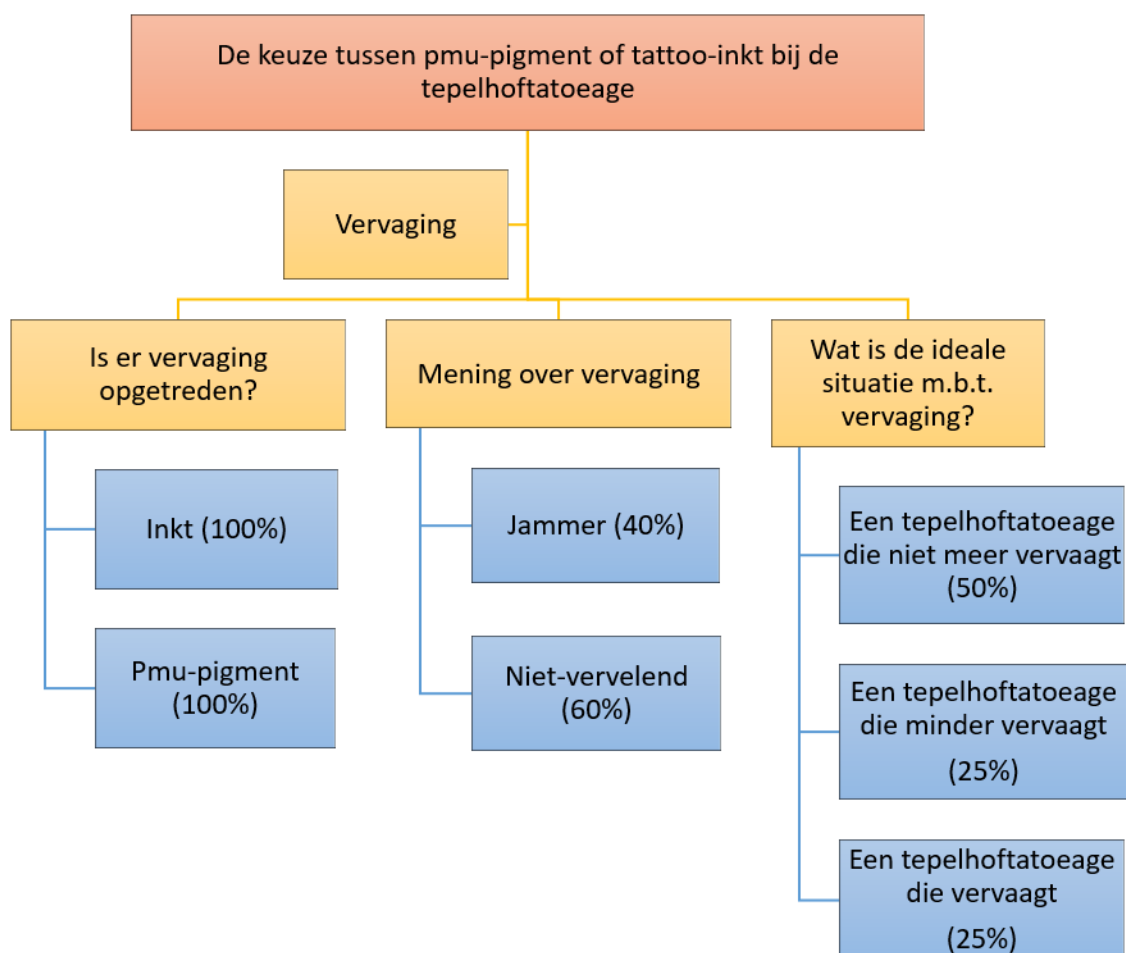
3.2.2 Deelvraag 6: Verlangens met betrekking tot de tepelhofatoeage

Welke verlangens met betrekking tot een tepelhofatoeage hebben vrouwen van 50 jaar en ouder met een borstprothese?

Verlangens met betrekking tot vervaging

Bij alle geïnterviewden is de tepelhofatoeage vervaagd in de loop der jaren. Echter, de mate waarin de tepelhofatoeage vervaagd is, is niet onderzocht. Van de ondervraagden geven zes personen aan de vervaging niet als vervelend te beschouwen. Daarentegen zijn er vier personen die het jammer vinden dat de tepelhofatoeage is vervaagd. Van deze vier personen, zijn er drie personen die de tepelhofatoeage hebben laten bijwerken, met als voornaamste reden vervaging van het pigment/tattoo-inkt. Van deze drie personen heeft één dame betaald voor het bijwerken. Zij heeft dit als vervelend ervaren. Zij vinden het allen niet storend dat zij nog eens langs moesten komen om de tepelhofatoeage bij te werken.

Vijf geïnterviewden beschrijven de ideale tepelhofatoeage als een tatoeage die niet meer vervaagt nadat deze de eerste keer gezet wordt. Drie van deze geïnterviewden geven echter wel aan dat het in één keer zetten van een tepelhofatoeage in de juiste kleur dan wel een vereiste moet zijn. Twee personen geven aan dat zij graag een tepelhofatoeage zouden hebben die minder vervaagt en twee personen beschrijven de ideale tepelhofatoeage als een tatoeage die wel vervaagt. De reden dat zij graag vervaging zien, is dat de getatoeëerde tepel door vervaging meer gelijkend wordt aan de tepel van de natuurlijke borst (figuur 5).

Figuur 5. Beoordeling van vervaging door de patiënt met een tepelhofatoeage

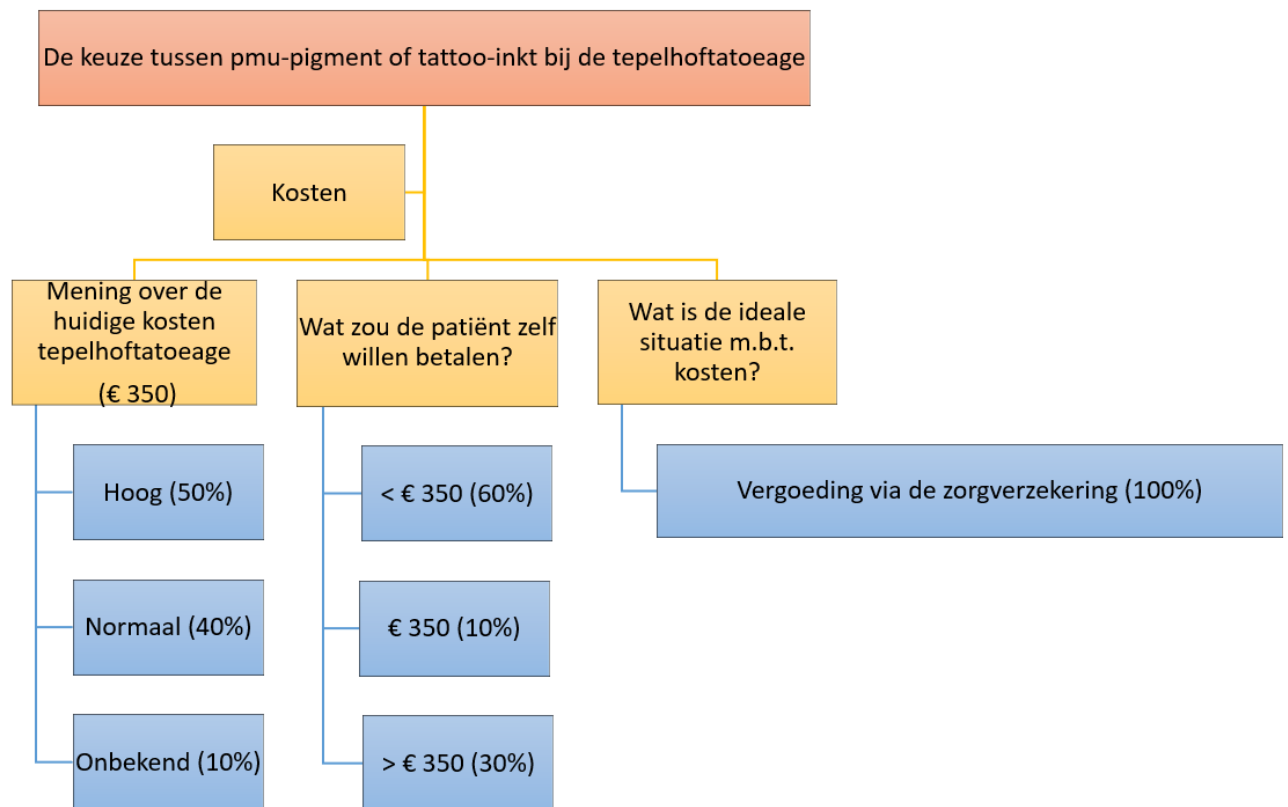
Verlangen met betrekking tot natuurlijk effect

Alle geïnterviewde vrouwen willen een tepelhof tatoeage die lijkt op de tepel van de natuurlijke borst.

Verlangen met betrekking tot kosten

Het verschilt sterk per patiënt welk bedrag zij maximaal zelf zouden willen betalen voor een tepelhof tatoeage. Vijf van de geïnterviewden zijn van mening dat het huidige bedrag van €350,- dat gevraagd wordt voor het zetten van één tepelhof tatoeage te hoog is (vier uit de groep geïnterviewden met een pmu-pigment tatoeage en één uit de groep geïnterviewden met een tattoo-inkt tatoeage). Vier van de geïnterviewden vinden het een redelijk bedrag (één uit de groep geïnterviewden met een pmu-pigment tatoeage en drie uit de groep geïnterviewden met een tattoo-inkt tatoeage). Van één persoon is de mening over de hoogte van het bedrag niet duidelijk naar voren gekomen (afkomstig uit de groep geïnterviewden met een tattoo-inkt tatoeage).

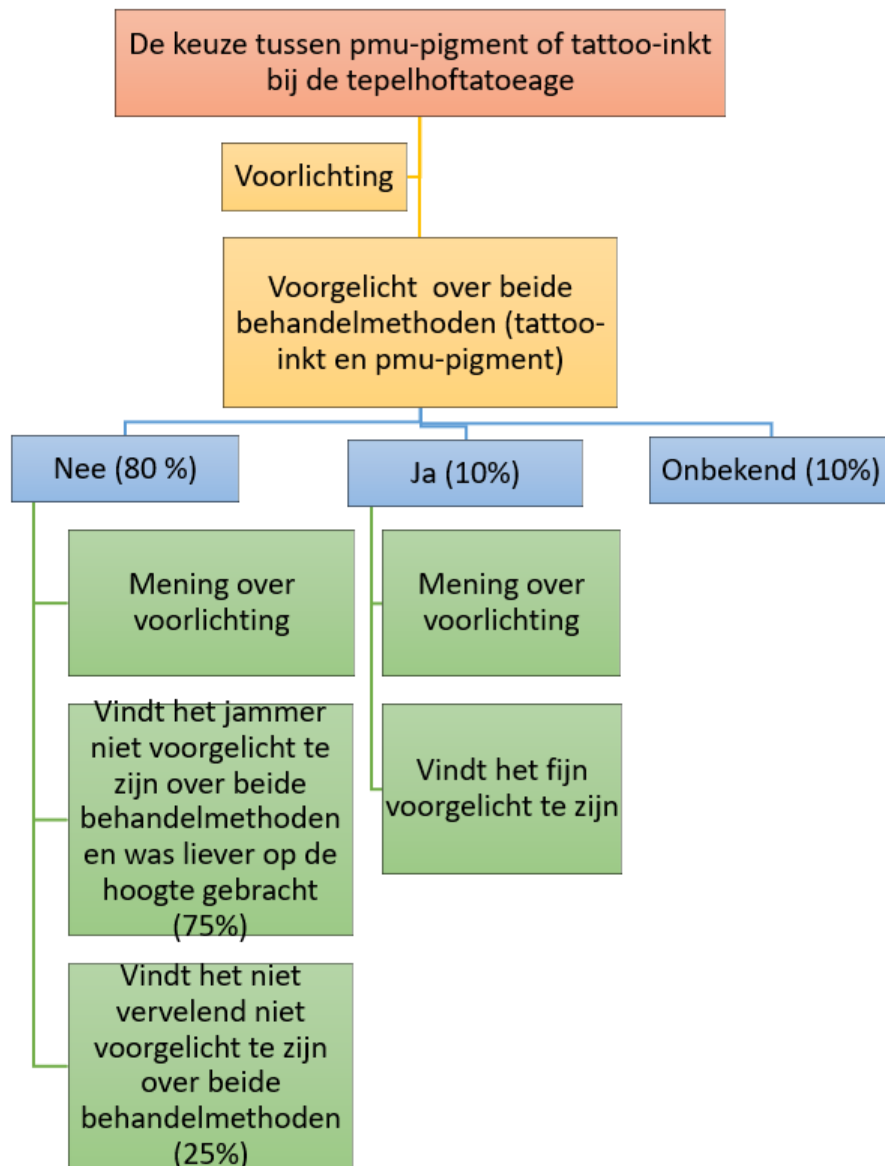
Alle ondervraagden beschrijven de ideale tepelhof tatoeage als een tatoeage waarvan het plaatsen en bijwerken volledig vergoed wordt door de zorgverzekering in het geval van een doorgemaakte borstkanker (figuur 6).

Figuur 6. Beoordeling van de kosten door de patiënt met een tepelhof tatoeage

Verlangen met betrekking tot voorlichting

Acht van de tien patiënten zijn niet ingelicht over het feit dat er twee soorten pigment bestaan waarmee de tepelhofatoeage gezet kan worden. Eén patiënt kon zich niet meer herinneren of zij hierover voorgelicht was en één patiënt (afkomstig uit de groep geïnterviewden met een tattoo-inkt tatoeage) is er wel door de specialist over voorgelicht. Van de acht patiënten die niet ingelicht zijn, vinden zes patiënten het jammer dat zij niet op de hoogte zijn gebracht van het feit dat een tepelhofatoeage met zowel tattoo-inkt als pmu-pigment gezet kan worden. Zij geven aan dat zij liever wel op de hoogte waren gebracht. Twee van hen vinden dit echter geen problemen. Zij vertrouwen op het advies van de specialist. De patiënt die wel ingelicht was over beide behandelmethoden, vond dit fijn. Van de acht patiënten die het jammer vonden niet ingelicht te zijn, gaven twee zelfs aan dat wanneer zij voor de start van de behandeling waren voorgelicht over beide methoden, zij misschien direct voor tattoo-inkt hadden gekozen (figuur 7).

Figuur 7. Beoordeling van de voorlichting door de patiënt met een tepelhofatoeage

4. Conclusie

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt als volgt: *‘Wat is het verschil tussen een tepelhof tatoeage met pmu-pigment en tattoo-inkt én welk type tepelhof tatoeage sluit aan bij de verlangens van vrouwen van 50 jaar en ouder met een borstprothese en tepelhof tatoeage?’*

Uit dit onderzoek kan worden opgemaakt dat er geen verschil bestaat in kankerverwekkend vermogen tussen tattoo-inkt en pmu-pigment. Nederlandse leveranciers van tattoo-inkt en permanente make-up dienen zich te houden aan het Warenwetbesluit Tatoeagekleurstoffen. Volgens dit besluit zijn carcinogene stoffen in tattoo-inkt en pmu-pigment verboden. De NVWA voert jaarlijks onaangekondigde controles uit, waarbij de kleurstoffen worden getest op de aanwezigheid van carcinogene stoffen (aromatische aminen, zware metalen en PAK's). Wanneer kleurstoffen niet voldoen aan de regels zoals vermeld in het Warenwetbesluit Tatoeagekleurstoffen, deelt de NVWA een boete uit en eist dat de partij uit de handel genomen wordt.

Daarnaast blijkt dat dezelfde allergische reacties worden waargenomen bij tatoeages met pmu-pigment en tatoeages gezet met tattoo-inkt. AZO-kleurstoffen en metaalzouten die in het verleden veelal veroorzaker waren van allergische reacties van tatoeagekleurstoffen zijn volgens het Warenwetbesluit Tatoeagekleurstoffen niet meer toegestaan. Er zijn geen cijfers bekend van het aantal allergische reacties bij een tepelhof tatoeage met pmu-pigment en tattoo-inkt.

Ook is gebleken dat een tepelhof tatoeage met pmu-pigment sneller vervaagt dan een tepelhof tatoeage met tattoo-inkt. Dit komt, omdat tattoo-inkt dieper in de huid wordt aangebracht.

Verder is gebleken dat de aanschafkosten van tatoeage-apparatuur en tatoeage-inkten aanzienlijk lager zijn dan de aanschafkosten van pmu-pigmenten en pmu-apparatuur. Het bedrag dat voor een tepelhof tatoeage met tattoo-inkt gevraagd wordt, is over het algemeen lager dan het bedrag dat gevraagd wordt voor een tepelhof tatoeage met pmu-pigment. Of de patiënt dit verschil merkt, hangt af van de zorgprofessional waarbij de patiënt de tepelhof tatoeage laat zetten en de verzekeringsmaatschappij waarbij zij is aangesloten. Ook heeft het onderzoek uitgewezen dat er geen verschil is in natuurlijk effect tussen een tepelhof tatoeage met pmu-pigment en tattoo-inkt. Iedere patiënt heeft andere maatstaven om te beoordelen of de tepelhof tatoeage op de tepel van haar natuurlijke borst lijkt. Voorbeelden van genoemde maatstaven zijn kleur, vorm, grootte, 3-D effect, belijning en de plaatsing van meibomklieren.

De onderzochte groep personen wenst een tepelhof tatoeage die niet of in ieder geval zo min mogelijk vervaagt. Vanuit de gehele onderzoeksgroep is een verlangen naar volledige vergoeding van de kosten van de tepelhof tatoeage vanuit de zorgverzekering en het verlangen naar een tepelhof tatoeage die de tepel van de natuurlijke borst evenaart. De meerderheid van de onderzochte patiënten wil voorgelicht worden over beide behandelmethoden (tattoo-inkt en pmu-pigment) waarmee de tepelhof tatoeage gezet kan worden, zodat zij zelf een afweging kunnen maken.

Op basis van dit onderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen verschil is in kankerverwekkend vermogen, de allergische reacties die ontstaan en het natuurlijk effect tussen een tepelhof tatoeage met pmu-pigment en een tepelhof tatoeage met tattoo-inkt. Wel vervaagt een tepelhof tatoeage met pmu-pigment sneller en zijn de aanschafkosten van pmu-apparatuur en pmu-pigmenten hoger. Het verschil in kosten voor de patiënt tussen een tepelhof tatoeage met tattoo-inkt en pmu-pigment hangt af van de zorgprofessional waarbij de patiënt de tepelhof tatoeage laat zetten en de verzekeringsmaatschappij waarbij zij is aangesloten.

Aangezien iedere patiënt andere verlangens heeft met betrekking tot de tepelhof tatoeage kan niet worden vastgesteld welk type tepelhof tatoeage past bij de gehele onderzochte groep personen. Geconcludeerd kan worden dat de huidtherapeut haar advies voor een specifiek type tepelhof tatoeage zal moeten baseren op basis van de wens van de patiënt met betrekking tot vervaging en kosten. Uiteindelijk wil de meerderheid van de patiënten van dit onderzoek voorgelicht worden over beide methoden en zelf de keuze maken voor een specifieke behandeling.

5. Discussie

5.1 Beperkingen van het onderzoek

Er dienen enkele kanttekeningen bij dit onderzoek geplaatst te worden, die van invloed geweest kunnen zijn op de eindconclusie.

De validiteit van dit onderzoek staat ter discussie. De steekproef is relatief klein, namelijk tien patiënten ten opzichte van de gehele populatie vrouwen met een borstprothese en tepelhofatoeage. Er zijn geen exacte cijfers bekend van het aantal vrouwen met een borstprothese en tepelhofatoeage in Nederland. Uitgaande van de meest recente cijfers over de incidentie vrouwen met borstkanker (14.511 vrouwen in 2016), kan gesteld worden dat dit aantal hoger ligt dan tien patiënten (KWF, 2016 c). Daarnaast is de steekproef aselekt, aangezien de patiënten verzameld zijn uit het patiëntenbestand van twee, door de onderzoeker zelf gekozen, huidtherapeutische praktijken. Door de selectie van de steekproef, zijn alleen de verlangens van deze selecte groep onderzocht.

De relatief kleine en niet willekeurig gekozen onderzoeksgroep maakt dat het praktijkonderzoek niet representatief is. Dit betekent dat de conclusie van deze studie niet doorgetrokken mag worden naar de gehele populatie vrouwen met een borstprothese en tepelhofatoeage in Nederland en daarmee niet generaliseerbaar is.

Het onderzoek is niet vrij van systemische fouten. Tijdens de interviews zijn de patiënten onvoldoende bevraagd over de mate van vervaging. Hierdoor kan met het praktijkonderzoek niet geconcludeerd worden of een tepelhofatoeage met pmu-pigment sneller vervaagt dan een tepelhofatoeage met tattoo-inkt. Het literatuuronderzoek beschrijft dit echter wel. Daarnaast is ook onvoldoende doorgevraagd over de ideale situatie met betrekking tot kosten. De gehele onderzoeksgroep gaf aan de kosten door de zorgverzekering vergoed te willen krijgen. Doordat hier onvoldoende over doorgevraagd is, is het onduidelijk of zij hiermee bedoelen dat een tepelhofatoeage vergoed moet worden vanuit de basisverzekering of vanuit de aanvullende verzekering. Aangezien er geen literatuur beschikbaar is over het aantal allergische reacties die in het verleden ontstaan zijn na het zetten van een tatoeage met pmu-pigment en tattoo-inkt, is alleen onderzoek gedaan naar het verschil tussen de allergische reacties die kunnen ontstaan bij beide tatoeages. De vraag of een tatoeage met tattoo-inkt meer allergische reacties teweeg brengt, blijft hiermee onbeantwoord. Daarnaast waren de vragen van het interview gevoelig voor herinneringsbias, omdat de patiënten bevraagd werden over het verleden (Pouwer, Van der Ploeg & Bramsen, 1998). Op sommige vragen wisten patiënten zich het antwoord niet te herinneren. Ten slotte zijn er ook wetenschappelijke documenten met een lage bewijskracht gebruikt om antwoord te geven op de deelvragen, wegens gebrek aan beter bewijsmateriaal. Al het bovenstaande heeft de validiteit van het onderzoek negatief beïnvloed.

De onderzoeksgroep komt qua kenmerken (geslacht en leeftijd) overeen met de totale populatie, wat de interne validiteit van de studie verhoogt.

De betrouwbaarheid van de studie is verhoogd door de onderzoekshandelingen bij te houden, door middel van een datatabel en een duidelijke, gedetailleerde methodebeschrijving. Dit maakt het onderzoek herhaalbaar. Daarnaast zijn de interviews met opnameapparatuur vastgelegd, wat een heranalyse van het onderzoek mogelijk maakt. De interviewsituatie was voor de hele onderzoeksgroep hetzelfde, namelijk in een rustige omgeving waar zij niet gestoord kon worden. Ook dit verhoogt de betrouwbaarheid van de studie. Ten slotte is voor de start van de interviews een pilot afgenomen, waarna fouten uit het interview verwijderd zijn.

De onderzoeker heeft getracht tijdens de interviews concrete, neutrale en begrijpelijke vragen te stellen om zo de betrouwbaarheid van het onderzoek te vergroten. Helaas is dit niet volledig gelukt. Het gevolg hiervan is dat het antwoord van de patiënt beïnvloed zou kunnen zijn, doordat de mening van de onderzoeker licht doorschemerde in de vraag (Baarda, De Goede & Van der Hulst, 2012). Dit maakt de onderzoeksresultaten minder betrouwbaar.

5.2 Waarde van het onderzoek

Ondanks de beperkingen is het onderzoek wel van zekere waarde. Het heeft namelijk inzichtelijk gemaakt dat de individuele verlangens van patiënten met betrekking tot de tepelhof tatoeage sterk verschillen. De huidtherapeut zal hier met haar advies rekening mee moeten houden.

Tevens heeft dit onderzoek uitgewezen dat het verschil tussen een tepelhof tatoeage met tattoo-inkt en pmu-pigment voornamelijk berust in de mate van vervaging en de kosten en dat er geen verschil is in kankerverwekkend vermogen en allergische reacties die op kunnen treden. Het is belangrijk dat alle huidtherapeuten in Nederland die tepelhof tatoeages zetten hiervan op de hoogte worden gesteld. Ten slotte benadrukt dit onderzoek de noodzaak naar het doen van verder onderzoek zoals beschreven bij de aanbevelingen.

5.4 Het onderzoek in de context van eerder onderzoek

Deze studie laat zien dat tattoo-inkt niet kankerverwekkend is. Literatuuronderzoek van Kluger en Koljonen (2012) naar het verband tussen het ontstaan van huidkanker in tatoeages wijst, in tegenstelling tot dit onderzoek, uit dat er in de afgelopen 40 jaar, 50 gevallen in de literatuur bekend zijn van huidkanker in tatoeages. Aangezien dit aantal erg laag is ten op zichte van de miljoenen mensen die wereldwijd een tatoeage hebben, mag er vanuit gegaan worden dat deze samenhang op toeval berust.

5.5 Eindconclusie

Het onderzoeksdoel van deze studie is het beschrijven van verschillen (verschil in kankerverwekkend vermogen, het ontstaan van allergische reacties, natuurlijk effect, kosten en vervaging) tussen een medische tatoeage van de tepelhof gezet met tattoo-inkt en een medische tatoeage gezet met pmu-pigment. Deze verschillen vervolgens afzetten tegen de verlangens met betrekking tot een tepelhof tatoeage, van vrouwen van 50 jaar en ouder met een borstprothese en tepelhof tatoeage. Dit om te achterhalen welk type tepelhof tatoeage aansluit bij de verlangens van deze groep vrouwen.

De eindconclusie van dit onderzoek is dat er geen verschil is in kankerverwekkend vermogen, de allergische reacties die kunnen ontstaan en het natuurlijk effect tussen een tepelhof tatoeage met tattoo-inkt en pmu-pigment. Wel vervaagt de tepelhof tatoeage met tattoo-inkt minder snel dan de tepelhof tatoeage met pmu-pigment en zijn de aanschafkosten van tattoo-inkt en de apparatuur om een tepelhof tatoeage met tattoo-inkt te zetten lager. Het verschil in kosten voor de patiënt hangt af van de zorgverzekering waarbij zij is aangesloten en de specialist waarbij zij de tepelhof tatoeage laat zetten. De verlangens van patiënten met betrekking tot de tepelhof tatoeage verschillen sterk van elkaar en daarom kan niet geconcludeerd worden welk type tepelhof tatoeage past bij de onderzochte groep vrouwen.

Het praktijkdoel van deze studie is huidtherapeuten, met de inzichten van dit onderzoek, in staat stellen een weloverwogen advies te geven voor het zetten van een tepelhof tatoeage met pmu-pigment of tattoo-inkt, waarbij de wens van de patiënt die een tepelhof tatoeage wil, wordt meegenomen. Gezien de kwaliteit van dit onderzoek, kunnen huidtherapeuten hun advies niet op de resultaten van dit onderzoek baseren. Omdat het onderzoek niet representatief is en daardoor niet generaliseerbaar is, kunnen de resultaten van dit onderzoek niet naar gehele populatie worden geëxtrapoleerd. Bovendien is vervolgonderzoek nodig naar het exacte verschil in natuurlijk effect en vervaging tussen beide tatoeages, evenals onderzoek naar verschil in het aantal allergische reacties dat ontstaan is na een tepelhof tatoeage met tattoo-inkt en pmu-pigment.

6. Aanbevelingen

Naar aanleiding van het onderzoek kunnen diverse aanbevelingen worden gedaan.

Vervolgonderzoek zou zich, door middel van een omvangrijke steekproef, moeten richten op het verschil in natuurlijk effect en vervaging tussen een tepelhofatoeage met pmu-pigment en tattoo-inkt, aangezien dit onderzoek een te kleine steekproef heeft om te kunnen concluderen dat er daadwerkelijk geen verschil is in natuurlijk effect en vervaging tussen een tepelhofatoeage met tattoo-inkt en pmu-pigment. Een onderzoek naar het verschil in het aantal allergische reacties dat ontstaat bij een tepelhofatoeage met tattoo-inkt en pmu-pigment, zal uitwijzen of tattoo-inkt meer allergische reacties teweegbrengt.

Voor een juiste aanbeveling richting de patiënt, is het noodzakelijk dat de huidtherapeut het vraaggesprek aangaat met de patiënt om haar individuele verlangens te achterhalen. Daarnaast is het belangrijk dat de huidtherapeut kennis heeft van de verschillen tussen beide typen tepelhofatoeages, zodat de patiënt goed voorgelicht kan worden en zij samen tot een behandelkeuze kunnen komen. Vervolgonderzoek naar de wijze waarop alle huidtherapeuten, die in Nederland tepelhofatoeages zetten, deze kennis kunnen verwerven en vervolgonderzoek naar manieren waarop de voorlichting verbeterd kan worden, is gewenst.

Een aanbeveling aan Sophie Timmer is om de patiënt van tevoren in te lichten over het verschil tussen beide typen tepelhofatoeages en de uiteindelijke keus voor een specifiek type bij de patiënt te laten.

7. Relevantie maatschappij en beroep

De incidentie van personen met borstkanker is de afgelopen decennia gestegen (Integraal kankercentrum Nederland, 2018) en verwacht wordt dat deze stijging de komende jaren zal aanhouden (Integraal kankercentrum Nederland, 2016). Veel vrouwen (65,1%) kiezen na een borstreconstructie naar aanleiding van borstkanker, voor een tepelhofatoeage (Rommel, 2014). Vrouwen die zich door een tepelhofatoeage weer volmaakt voelen, kunnen zich beter manifesteren in een maatschappij waar het schoonheidsideaal meer dan ooit centraal staat (Van Dam, 2011). Bovendien zouden de hoge zorgkosten in Nederland verlaagd kunnen worden, wanneer de tepelhofatoeage met tattoo-inkt ook bij veel huidtherapeuten tot de behandel mogelijkheden behoort, omdat de kosten van deze tatoeage vele malen lager zijn dan de kosten van een tepelhofatoeage met pmu-pigment.

Deze studie geeft aan dat de reden dat het merendeel van de huidtherapeuten nog niet met tattoo-inkt werkt, gebaseerd is op een onjuiste gedachtegang. Dit gezien het feit dat dit onderzoek uitsluit dat tattoo-inkt kankerverwekkend is en een minder natuurlijk effect zal geven. Het onderzoek bevestigt dat het belangrijk is dat huidtherapeuten hun keuze voor een bepaalde behandeling baseren op wetenschappelijk bewijs en niet op aannames. De studie laat zien dat het noodzakelijk is dat huidtherapeuten blijven bijscholen om de kwaliteit van het huidtherapeutisch handelen hoog te houden.

Dit onderzoek laat duidelijk zien dat de huidtherapeut wetenschappelijk onderbouwde kennis moet hebben van de verschillen tussen een tepelhofatoeage met tattoo-inkt en pmu-pigment en op de hoogte moet zijn van de individuele verlangens van de patiënt, om een weloverwogen advies te kunnen geven voor een specifiek type tepelhofatoeage. Wanneer de huidtherapeut in haar keuze voor een specifieke behandel methode rekening houdt met de verlangens van de patiënt, zal dit de tevredenheid onder patiënten verhogen en de kwaliteit van zorg optimaliseren.

8. Literatuurverwijzing

Aartman, I.H.A., & van Loveren, C. (2007). Onderzoeksontwerpen en de ladder van evidence. *Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde*, 114, 161-165.

Alma Boerland. (z.d.). *Prijslijst*. Geraadpleegd op 14 februari 2018, van <http://www.almaboerland.nl/prijslijst.html>

Baarda, D.B., De Goede, M.P.M., & Van der Hulst. (2012). *Basisboek Interviewen: Handleiding voor het voorbereiden en afnemen van interviews*. (3^e druk). Groningen: Wolters-Noordhoff.

Carney, M.J., Weissler, J.M., Sauter, M., & Serletti, J.M. (2017). Looking beyond the knife: Establishing a framework for micropigmentation following breast reconstruction. *Journal of the American Society of Plastic Surgeons*, 140 (1), 243-244.

De Cuyper, C., & Pérez-Cotapos, M. (2010). *Dermatologic Complications with Body Art*. Heidelberg: Springer.

De Groot, A.C., Toonstra, J., & Lorist, J.M. (2012). *Dermatologie voor huidtherapeuten*. Amsterdam: Boom uitgevers.

De Morree, J. (2001). *Dynamiek van het menselijk bindweefsel: functie, beschadiging en herstel*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

El-Ali, K., Dalal, M., & Kat, C.C. (2006). Tattooing of the nipple-areola complex: reviews of outcome in 40 patients. *Journal of Plastic, Reconstructive & Aesthetic Surgery*, 59 (10), 1052-1057.

Hennita. (z.d.). *Prijslijst*. Geraadpleegd op 14 februari 2018, van <http://www.hennita.nl/prijslijst/>

Hoge Gezondheidsraad. (2015). *Advies van de Hoge Gezondheidsraad (Adviesrapport)*. Federale overheidssdienst België.

Hoogerbrugge, J. (2014). *Tepelhof tatoeage zonder vervaging mogelijk?* (Afstudeeronderzoek Huidtherapie). De Haagse Hogeschool, Den Haag.

Huidinstituut Elite. (z.d.). *Prijzen*. Geraadpleegd op 14 februari 2018, van <http://www.schoonheidssalonelite.nl/prijzen/>

Hulscher, I. (2003). *Handboek voor Permanente make-up*. Hoofddorp: AM GROEP.

Integraal kankercentrum Nederland. (2016). Borstkanker in Nederland: toename incidentie en ook stijging prevalentie. Geraadpleegd op 14 februari 2018, van <https://www.iknl.nl/over-iknl/nieuws/nieuws-detail/2016/10/18/borstkanker-in-nederland-toename-incidentie-en-ook-stijging-prevalentie>

Integraal kankercentrum Nederland. (2018). *Cijfers over kanker*. Geraadpleegd op 14 februari 2018, van https://www.cijfersoverkanker.nl/selecties/Dataset_1/img5a830143d6a01

Isala. (z.d.). *Toelichting DBC en facturatie*. Geraadpleegd op 17 januari 2018, van <https://www.isala.nl/patienten/prijzen/toelichting-dbc-en-facturatie#link3>

Jinx Tattoo. (z.d.). *Medische tatoeage*. Geraadpleegd op 14 februari 2018, van <http://www.jinxtattoo.nl/medische-tatoeage/>

Jose Lauwers. (z.d.). *Prijzen permanente make-up behandelingen*. Geraadpleegd op 14 februari 2018, van <http://www.joselauwers.nl/prijzen/>

Khunger, N., Molpariya, A., & Khunger, A. (2015). Complications of Tattoos and Tattoo Removal: Stop and Think Before you ink. *Journal of Cutaneous and Aesthetic Surgery*, 8 (1), 30-36.

Kluger, N., & Koljonen, V. (2012). Tattoos, inks, and cancer. *The Lancet Oncology* (13), 161-168.

Kwaliteitsinstituut voor de Gezondheidszorg CBO (2007) Evidence-based Richtlijnontwikkeling: handleiding voor werkgroepleden. Geraadpleegd op 12-02-2018, van http://www.ha-ring.nl/download/literatuur/EBRO_handl_totaal.pdf

KWF. (2016a). *Borstkanker* (Brochure). KWF Kankerbestrijding, Amsterdam.

KWF. (2016b). *Borstreconstructie* (Brochure). KWF Kankerbestrijding, Amsterdam.

KWF. (2016c). *Borstkanker*. Geraadpleegd op 23 januari 2018, van <https://www.kwf.nl/kanker/borstkanker/Pages/default.aspx>

Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid. (2014). Hygiënerichtlijn voor tatoeëren (richtlijn). LCHV, Amsterdam.

Levites, H.A., Fourman, M.S., Phillips, B.T., Fronm, I.M., Khan, S.U., Dagum, A.B., & Bui, D.T. (2014). Modeling fade patterns of nipple areola complex tattoos following breast reconstruction. *Annals of Plastic Surgery*, 73, 153-156.

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. (2014). *Resultaten onderzoek van kleurstoffen voor tatoeages en permanente make-up in de periode 2008-2013* (Project). Divisie Consument & Veiligheid, Utrecht.

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. (z.d. a). *Gezondheidsrisico's tatoeagekleurstoffen*. Geraadpleegd op 15 januari 2018, van <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/tatoeages-en-permanente-make-up/gezondheidsrisico-s-tatoeagekleurstoffen>

Nederlandse Zorgautoriteit. (2018). *Resultaten zorgproduct*. Geraadpleegd op 17 januari 2018, van <https://zorgproducten.nza.nl/ZoekZorgproduct.aspx?psId=11&pId=67842>

Permanent Mooi. (z.d.). *Prijzen medische cosmetica*. Geraadpleegd op 14 februari 2018, van <https://www.permanent-mooi.com/medische-cosmetica/prijzen/>

Piccinini, P., Pakalin, S., Contor, L., Bianchi, I., & Senaldi, C. (2016). JRC Science for policy report: Safety of tattoos and permanent make-up (final report). Joint Research Centre, Europa.

Potter, S., Barker, J., Willoughby, L., Perrott, E., Cawthorn, S.J., & Sahu, A.K. (2011). Patient satisfaction and time-saving implications of a nurse-led nipple and areola reconstruction service following breast reconstruction. *The Breast*, 16 (3), 293-296.

Pouwer, F., Van der Ploeg, H.M., & Bramsen, I. (1998). Dwalingen in de methodologie. II. Bias door vragenlijsten. *Nederlands Tijdschrift Geneeskunde*, 142 (27) 1556-1558.

Riot, S., Devinck, F., Aljudaibi, N., Duquennoy-Martinot, V., & Guerreschi, P. (2016). Tattooing of the nipple areola complex in breast reconstruction: technical note. *Annales de Chirurgie Plastique Esthétique*, 61 (2), 4-141.

Rommel, Q. (2014). *De hoge kost van een borstreconstructie met eigen weefsel* (Rapport over de resultaten van de VLK-enquête). Vlaamse liga tegen kanker, Brussel.

Smitt, S., & Van Everdingen, J.J.E. (2017). *Dermatovenereologie voor de eerste lijn: een systemische introductie*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Sophie Timmer Tattoo. (z.d.). *Tarieven*. Geraadpleegd op 14 februari 2018, van http://www.sophietimmer.nl/?page_id=26

Stutsman, A. (2016). *Inking agency: women's mastectomy tattoos and emotional healing* (Afstudeeronderzoek). California State University, Fresno.

Tattoo Bob. (z.d.) *Kosten tepel tattoo*. Geraadpleegd op 14 februari 2018, van <https://www.tattoobob.nl/medische-tatoeage/kosten>

The Cochrane Collaboration. (2018). *Beoordelingsformulieren en andere downloads*. Geraadpleegd op 23 januari 2018, van <http://netherlands.cochrane.org/beoordelingsformulieren-en-andere-downloads>

Van Dam, M. (2011). *Een Eigen Gezicht: Een onderzoek naar stigmatisering, sociale steun en eenzaamheid bij mensen met een gezichtsafwijking* (Rapport). Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen Wetenschapswinkel, Groningen.

Van der Bent, B., & Schornagel, I. (2015). Allergische reactie na permanente tatoeage. *Huisarts & Wetenschap*, 58 (1), 45.

Van het Hoog, A. (2012). Tatoeages. *Chemische Feitelijkheden*, 68 (286) 1-8.

Vasold, R., Engel, E., Konig, B., Landthaler, M., & Baumler, W. (2008). Health risk of tattoo colors. *Analytical and Bioanalytical Chemistry*, 391, 9-13.

Vasseliva, S., & Hristakieva, E. (2007). Medical applications of tattooing. *Clinics in Dermatology*, 25 (4), 367-374.

Verhoeven, N. (2014). *Wat is onderzoek?* (5^e druk). Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

VGZ. (2017). *Vergoedingenoverzicht 2017*. Geraadpleegd op 17 januari 2018, van <https://www.vgz.nl/SiteCollectionDocuments/2017/d0355-vgz-vergoedingenoverzicht-2017.pdf>

Wouters, E., & Van Zaalen, Y. (2012). *Praktijkgericht onderzoek in de paramedische zorg* (). Bussum: Coutinho.

Zorg en Zekerheid. (2017). *Medische tatoeage (dermatografie)*. Geraadpleegd op 17 januari 2018, van <https://service.zorgenzekerheid.nl/vergoedingenzoeker/medische-tatoeage>

Bijlagen

Bijlage I. Inclusie- en exclusiecriteria onderzoeksgroep

Inclusie criteria	Exclusie criteria
· Vrouwen met een borstprothese naar aanleiding van een mamma-amputatie. · Vrouwen die een tepelhofatoeage hebben. · Vrouwen van 50 jaar en ouder.	· Vrouwen zonder borstprothese. · Vrouwen met borstprothese, maar zonder tepelhofatoeage. · Vrouwen jonger dan 50 jaar

Bijlage II. Datatabel
Literatuur

Databank	Datum	Limits & Tijdvak	Zoek-thermen	Hits	Relevantie	Link + Titel
Pubmed	10-05-17	Full tekst 01-01-2006 / 31-12-2017 English	Micropigmentation	20	Aanleiding	Looking Beyond the Knife: Establishing a Framework for Micro-pigmentation Following Breast Reconstruction.
	22-05-17	Full tekst 01-01-2006 / 31-12-2017 English	Patient satisfaction nipple reconstruction	279	Aanleiding	Patient satisfaction and time-saving implications of a nurse-led nipple and areola reconstitution service following breast reconstruction. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/20570584
	25-07-17	Full tekst 01-01-2006 / 31-12-2017 English	Nipple tattoo	25	Aanleiding	Tattooing of the nipple-areola complex in breast reconstruction: Technical note https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26740462
	11-09-17	Full tekst 01-01-2006 / 31-12-2017 English	Fade nipple	3	Aanleiding	Modeling fade patterns of nipple areola complex tattoos following breast reconstruction https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24727445

Databank	Datum	Limits & Tijdvak	Zoek-thermen	Hits	Relevantie	Link + Titel
Science-Direct	10-05-17	2006-2017 Journal	Dermatography	17	Aanleiding	Medical applications of tattooing http://www.sciencedirect.com.ezproxy.hhs.nl/science/article/pii/S0738081X07001071
	22-05-17	2006-2017 Journal	Tattooing of the nipple-areola	178	Aanleiding	Tattooing of the nipple-areola complex: review of outcome in 40 patients http://www.jprasurg.com/article/S1748-6815(06)00256-7/pdf

Databank	Datum	Limits & Tijdvak	Zoek-thermen	Hits	Relevantie	Link + Titel
Springer link	13-07-17	2006-2017 Article English	Health risk tattoo	1656	Deelvraag 2	Health risk of tattoo colours

Databank	Datum	Limits & Tijdvak	Zoek-thermen	Hits	Relevantie	Link + Titel
Google Scholar	15-05-17	2006-2017 Nederlands en Engels	Ladder van evidence	60.500	Data-analyse literatuur-onderzoek	Onderzoeks-ontwerpen en de ladder van evidence https://www.ntvt.nl/artikel/114/4/onderzoeksontwerpen-en-de-ladder-van-evidence
	25-07-17	2006-2017 Nederlands en Engels	Nipple tattoo and self-confidence	784	Aanleiding	Inking agency: women's mastectomy tattoos and emotional healing https://repository.library.fresnostate.edu/bitstream/handle/10211.3/179416/STUTSMAN_Amanda.pdf?sequence=1
	20-01-17	2006-2017 Nederlands en Engels	Cancer by tattoo inks	11.100	Discussie	Tattoos, inks, and cancer

	Datum	Limits & Tijdvak	Zoek-thermen	Hits	Relevantie	Link + Titel
HBO Kennis bank	09-05-17	2014 Nederlands Gezondheid Haagse Hogeschool Bachelorscriptie	-	52	Aanleiding Relevantie voor maat- schappij en beroep	Tepelhoftatoeage zonder vervaging mogelijk? <i>https://hbo- kennisbank.nl/record/ oai:surfsharekit.nl: :744bd1cd-2faa- 48fa-a8ae- 34919478d5e0</i>
	11-09-17	2017 Nederlands Gezondheid Haagse Hogeschool Bachelorscriptie	-	52	Relevantie voor maat- schappij	Een Eigen Gezicht: Een onderzoek naar stigmatisering, sociale steun en eenzaamheid bij mensen met een gezichtsafwijking <i>*via de scriptie 'Jongeren en cosmetische behandelingen in de huidtherapeutische praktijk'</i>
	12-02-18	2017 Nederlands Gezondheid Haagse Hogeschool Bachelorscriptie	-	52	Data- methode	Evidence-based Richtlijn- ontwikkeling Handleiding voor werkgroepleden <i>*via de scriptie 'De veiligheid van trichloorazijnzuur in een cosmetische behandeling'</i>

	Datum	Limits & Tijdvak	Zoek-thermen	Hits	Relevantie	Link + Titel
NVWA	11-07-17	-	Tatoeages	25	Deelvraag 1	Resultaten onderzoek van kleurstoffen voor tatoeages en permanente make-up in de periode 2008 – 2013
	15-01-18	-	Tatoeage-kleurstoffen	22	Deelvraag 1	Gezondheidsrisico's tatoeage-kleurstoffen https://www.nvwa.nl/onderwerpen/tatoeages-en-permanente-make-up/gezondheidsrisico-s-tatoeagekleurstoffen

	Datum	Limits & Tijdvak	Zoek-thermen	Hits	Relevantie	Link + Titel
NZa	18-01-18	-	Zorgproductcode 990004065	-	Deelvraag 4	Resultaten zorgproduct https://zorgproducten.nza.nl/ZoekZorgproduct.aspx?psId=11&pld=67842

	Datum	Limits & Tijdvak	Zoek-thermen	Hits	Relevantie	Link + Titel
Google	22-05-17	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Borstkanker KWF	9300	Aanleiding Data-verzameling praktijk-onderzoek	Borstkanker https://www.kwf.nl/SiteCollectionDocuments/brochure-Borstkanker.pdf
	22-05-17	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Borstreconstructie KWF	1030	Aanleiding	Borstreconstructie https://www.kanker.nl/uploads/file_element/content/526/brochure-Borstreconstructie.pdf
	26-6-17	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Richtlijn tatoeëren	2510	Deelvraag 1	Hygiëne richtlijn voor tatoeëren
	15-5-17	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Cochrane beoordelings-formulieren	269	Data-analyse	Beoordelings-formulieren en andere downloads http://netherlands.cochrane.org/beoordelingsformulieren-en-andere-downloads
	11-9-17	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Hoeveel vrouwen kiezen voor tepelhof tatoeage	38	Aanleiding Relevantie voor maatschappij	De hoge kost van een borstreconstructie http://www.komoptegenkanker.be/sites/kotk/files/vlk-rapport_kost_borstreconstructie.pdf
	11-7	01-01-2006 / 31-12-2017 Elke taal	Safety of tattoos and permanent make-up Final report	770.000	Deelvraag 1	Safety of tattoos and permanent make-up Final report
	4-8	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Chemische Feitelijkheden tattoo	50	Deelvraag 1	Tatoeages Chemische Feitelijkheden
	11-7	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Hoge gezondheidsraad advies tatoeages	510	Deelvraag 1	Advies van de Hoge gezondheidsraad
	24-9-17	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Allergische reactie na tatoeage	4910	Deelvraag 2	Allergische reactie na permanente tatoeage
	3-10-17	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Stop and think before you ink	4380	Deelvraag 2	Complications of Tattoos and Tattoo removal: stop and think before you ink
	18-1-18	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	DBC en facturatie	3180	Deelvraag 4	Toelichting DBC en facturatie https://www.isala.nl/patienten/prijzen/toelichting-dbc-en-facturatie#link3

	05-10-17	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Zorg en zekerheid vergoeding dermatografie	64	Deelvraag 4	Medische tatoeage (dermatografie) https://service.zorgenzekerheid.nl/vergoedingenzoeker/medische-tatoeage
	20-1-18	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Incidentie borstkanker	5070	Discussie	Borstkanker https://www.kwf.nl/kanker/borstkanker/Pages/default.aspx
	20-1-18	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Herinneringsbias	68	Discussie	Dwalingen in de methodologie. II. Bias door vragenlijsten. https://www.ntvg.nl/system/files/publications/1998115560001a.pdf
	14-02-17	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Prijzen tepelhoftatoeage pmu	233	Deelvraag 4	Prijzen Alma Boerland http://www.almaboerland.nl/prijslijst.html Prijzen Permanent Mooi https://www.permanent-mooi.com/medische-cosmetica/prijzen/ Prijzen Jose Lauwers http://www.joselauwers.nl/prijzen/ Prijzen Huidinstituut Elite http://www.schoonheidssalonelite.nl/prijzen/
	14-02-17	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Prijzen tepelhoftatoeage inkt	28	Deelvraag 4	Prijzen Tattoo Bob https://www.tattoobob.nl/medische-tatoeage/kosten Prijzen Jinx Tattoo http://www.jinxattoo.nl/medische-tatoeage/ Prijzen Sophie Timmer Tattoo http://www.sophietimmer.nl/?page_id=26 Prijzen Hennita http://www.hennita.nl/prijslijst/
	12-02-17	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Levels of evidence scriptie gezondheidszorg	1880	Data- methode	Evidence-based Richtlijn-ontwikkeling: handleiding voor werkgroepelieden.

	14-02-17	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Voorkomen kanker 2017	110.000	Relevantie maatschappij	Borstkanker in Nederland: toename incidentie en ook stijging prevalentie https://www.iknl.nl/over-iknl/nieuws/nieuws-detail/2016/10/18/borstkanker-in-nederland-toename-incidentie-en-ook-stijging-prevalentie
	14-02-17	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Voorkomen kanker 2017	110.000	Relevantie maatschappij	Cijfers over kanker https://www.cijfersoverkanker.nl/selecties/Dataset_1/img5a830143d6a01

Literatuur uit boeken

	Datum	Limits & Tijdvak	Zoek-thermen	Hits	Relevantie	Link + Titel
Bibliotheek Catalogus HHS	31-05-17	-	Onderzoek in paramedische zorg	5	Data-verzameling praktijk-onderzoek	Praktijkgericht onderzoek in de paramedische zorg
	31-05-17	-	Interview	28	Data-verzameling praktijk-onderzoek	Basisboek Interviewen
	11-09-17	-	Permanent make-up	1	Aanleiding	Dermatologic Complications with Body Art
	05-10-17	-	Bindweefsel	4	Deelvraag 3	Dynamiek van het menselijk bindweefsel: functie, beschadiging en herstel
Google	05-10-17	01-01-2006 / 31-12-2017 Nederlands	Het stratum papillare boek	54	Deelvraag 3	Dermato-venereologie voor de eerste lijn: een systemische introductie
Anders	11-09-17	-	-	-	Deelvraag 1	Handboek voor Permanente make-up <i>*Via de post toegestuurd gekregen van Irma Hulscher</i>
	11-05-17	-	-	-	Data-verzameling literatuur-onderzoek Data-verzameling praktijk-onderzoek	Wat is onderzoek? <i>*Onderdeel van de opleiding Huidtherapie</i>
	03-10-17	-	-	-	Deelvraag 2	Dermatologie voor huidtherapeuten <i>*Onderdeel van de opleiding Huidtherapie</i>

Bijlage III. Gehanteerde regels interviews

De volgende regels zullen gehanteerd worden tijdens het afnemen van de interviews:

- De tijdsduur van het interview is voorafgaand aan de respondent gemeld.
- De interviews zijn met een smartphone opgenomen. Hiervoor is eerst mondeling toestemming gevraagd aan de participanten.
- De structuur en formulering is in alle interviews gelijk.
- Het interview is afgenomen via de telefoon. De geïnterviewde begeeft zich in een afgesloten ruimte waar zij alleen aanwezig is en niet gestoord kan worden.
- Ieder interview duurt maximaal een half uur.

Bijlage IV. Interview

Topic	Definitie	Indicator	Vragen
Vervaging	Het geleidelijk verliezen van kleur of intensiteit	Duur	Hoelang heeft u de tepelhoftatoeage al?
		Mening	Wat vond u van de kleur toen de tatoeage net was gezet? <i>Inkt: 1 week na het zetten</i> <i>PMU: 4 weken na de laatste keer bijwerken</i> Wat vindt u nu van de kleur? Heeft u het idee dat de tatoeage vervaagd is? Wat vindt u hiervan?
		Bijwerken	Heeft u de tatoeage al eens laten bijwerken? Waarom wel/ niet? <i>Na hoeveel jaar? / Wat vond u ervan dat u de tatoeage bij moest laten werken?</i> <i>Zou u dit willen laten doen? / Waarom wel / niet?</i>
Natuurlijk effect	De mate waarin de tepelhoftatoeage lijkt op de originele tepel.	Mening	In hoeverre vindt u de tepel lijken op uw originele tepel? Aan de hand waarvan vindt u dat wel/niet? Wat zou u graag anders zien?
Kosten	Het bedrag dat betaald is voor de tepelhoftatoeage	Bedrag	Wat was destijds het bedrag waarvoor u de tepelhoftatoeage heeft laten zetten? Heeft u daar een vergoeding voor ontvangen? Indien vergoeding uit basisverzekering: Hoe hoog is uw eigen risico? Indien geen vergoeding ontvangen: Wat vond u van de hoogte van dit bedrag? Vindt u dat het dit bedrag waard is geweest? Waarom wel/niet? Wat is het maximale bedrag dat u zou willen betalen voor een tepelhoftatoeage?
		Bijwerken	Indien bijgewerkt: Heeft u een bedrag moeten betalen voor het bijwerken van de tepelhoftatoeage? Zo ja, wat vindt u ervan dat u moest betalen voor het bijwerken? Heeft u daar een vergoeding voor ontvangen? Zo ja/nee, wat vindt u hiervan?
Ideaalbeeld			Is het resultaat wat u ervan verwacht had? Zo nee, wat had u anders gewild? Als u de ideale tepelhoftatoeage mocht kiezen, hoe zou die er voor u dan uitzien wat betreft natuurlijk effect, vervaging en kosten?
Voorlichting	De manier waarop de patiënt is voorgelicht door de therapeut	Informatie	Bent u geïnformeerd over het feit dat er 2 soorten pigment zijn waarmee de tepelhoftatoeage gezet kan worden? Zo ja, heeft u een keuze gehad? Wat vindt u daarvan? Zo nee, wat vindt u daarvan?

Bijlage V. Patiëntgegevens
Patiëntinformatie interviews

PMU-PIGMENT:

Patiënt	Geboortedatum	Leeftijd
Patiënt 1	18-07-1960	57
Patiënt 2	24-09-1967	50
Patiënt 3	11-02-1963	54
Patiënt 4	28-08-1954	63
Patiënt 5	18-12-1950	67

TATTOO-INKT:

Patiënt	Geboortedatum	Leeftijd
Patiënt 6	17-05-1962	55
Patiënt 7	26-05-1967	50
Patiënt 8	01-03-1964	53
Patiënt 9	10-02-1964	53
Patiënt 10	20-03-1967	50

Bijlage VI. Open- en axiaal coderen

Bron	Fragment	Open coderen	Axiaal coderen	Specifiek coderen
Interview 1	S: Heeft u het idee dat de kleur wel iets vervaagd is in de loop der jaren? P: Ja.. dat denk ik wel. Denk ik, maar aan de andere kant als ik hem vergelijk met mijn gewone tepel, nee... S: Dan valt het mee? P: Ja, nee het is niet zo dat ik denk dat hij steeds lichter wordt, die indruk heb ik niet. Het zou misschien wel zo kunnen zijn, maar ik heb niet die indruk. P: Nee. Nee. Of ik vind hem zo ook gewoon mooi, dat kan natuurlijk ook nog he.	Mening over vervaging in de loop der jaren	Vervaging	Vervaging
	P: Ja dat denk ik. Ik heb niet zoiets van o ik laat hem bijwerken. Nee. Nee. S: Daar heeft u geen behoefte aan? P: Nee, maar ik vind dat ook niet nodig.	Behoeftte aan bijwerken	Bijwerken	Bijwerken
	S: Umm in hoeverre vind u de tepel lijken op uw originele tepel? P: In hoeverre? Ja.. ja.. ja.. In hoeverre kun je dat helemaal gelijk krijgen? Dat bestaat gewoon niet. Ja, ik ben gewoon tevreden.	Mening over natuurlijk effect	Natuurlijk effect	Natuurlijk effect
	S: Naja, um misschien dat u me kunt vertellen aan de hand waarvan u nu bepaalt of de tepel lijkt op uw andere tepel? P: In ieder geval de vorm uiteraard, de grootte, het kleureffect.	Factoren die bepalen wat natuurlijk is	Factoren natuurlijk effect	Factoren natuurlijk effect
	S: Uhum, dat is allemaal hetzelfde als de andere tepel? P: Ja precies. Ook de kleur als ik zo kijk.	Mening over natuurlijk effect	Natuurlijk effect	Natuurlijk effect

	S: Maar u gaf dus aan de kleur en de vorm. Zijn er verder nog overeenkomsten met de andere tepel? P: De kleur, de vorm en de schaduw. S: Oké. Dus als ik het even samenvat dan vindt u hem gewoon lijken op de ander? P: Ja S: En dan voornamelijk qua kleur, vorm, grootte en schaduw effect? P: Jaja precies.	Factoren die bepalen wat natuurlijk is	Factoren natuurlijk effect	Factoren natuurlijk effect
	S: En is er dan nog iets wat u aan de tepelhof tatoeage zelf anders had willen zien, qua natuurlijk effect? P: Nee, ik vind het echt heel knap gedaan gewoon.	Mening over natuurlijk effect	Natuurlijk effect	Natuurlijk effect
	P: Ik denk dat die toch wel iets vervaagd is, nu ik het zo toch nog eens even goed bekijk.	Mening over vervaging	Vervaging	Vervaging
	S: U heeft hem destijds voor €350,- euro laten zetten inderdaad. En als u dit bedrag zelf zou moeten betalen, zou u umm vindt u dat dan veel? Vindt u dat een groot bedrag? P: Ja als je kijkt naar hoeveel behandelingen ja.. ja.. als je het opsplijt over het intakegesprek en dan vier behandelingen. Ja als je kijkt naar het uur uhhh ja wat is dat, vier delen door 350 euro umm ja.. als je puur kijkt naar wat een beetje arts kost op uurbasis en zo dan niet natuurlijk .. ja.	Mening over de hoogte van de kosten van een tepelhof tatoeage	Kosten	Kosten
	S: En als u nou zelf een maximaal bedrag zou mogen kiezen wat zou u dan maximaal willen betalen voor zo'n tepelhof tatoeage? P: Maximaal? Ligt er ook aan hoelang die meegaat natuurlijk. Ik denk	Maximale bedrag wat de patiënt zelf zou over hebben voor een tepelhof tatoeage	Kosten	Kosten

	maximaal 500 euro. Echt max.			
	S: En als u hem nu zou willen laten bijwerken, wat vindt u er dan van dat u dat zelf moet betalen? P: Ik vind het eigenlijk debiel, want ik heb helemaal niet om die kanker gevraagd. Dit is uhh ligt er aan uhh uit welk standpunt uhh kijk is het dat jij niet tevreden bent met je borsten uhh he dat vind ik een heel ander uitgangspunt dan dat je gewoon noodgedwongen bent geweest om dit traject in te gaan. Dat vind ik een wereld van verschil.	Mening over het betalen voor bijwerken van een tepelhofatoeage	Bijwerken	Kosten
	S: En als u nou de ideale tepelhofatoeage mocht kiezen, hoe zou die er dan voor u uitzien wat betreft natuurlijk effect, vervaging en kosten? P: Ideaal? Natuurlijk effect gewoon echt zoals hij er nu uitziet, dat vind ik prima	De ideale tepelhofatoeage met betrekking tot natuurlijk effect	Ideaalbeeld met betrekking tot natuurlijk effect	ideaal beeld
	P: Maar de ideale kosten zo min mogelijk natuurlijk, maar dat is niet realistisch. S: Zo min mogelijk kosten dus? P: Ja zo min mogelijk natuurlijk. Heel eerlijk, vind ik eigenlijk dat het niks mag kosten, gezien mijn achtergrond.	De ideale tepelhofatoeage met betrekking tot kosten	Ideaalbeeld met betrekking tot kosten	ideaal beeld
	S: En qua vervaging? Zou u een tepelhofatoeage willen die helemaal niet meer zal vervagen of in mindere mate? P: Ja.. dat is afhankelijk van het resultaat. Kijk is het resultaat niet zo mooi, dan ben je blij dat hij vervaagt, maar uhh. P: Ja toch.. Maar weet je van tevoren dat hij perfect is, laat dan maar niet vervagen natuurlijk. Ja.. Ja.. Liever niet vervagen.	De ideale tepelhofatoeage met betrekking tot vervaging	Ideaalbeeld met betrekking tot vervaging	ideaal beeld

	S: En toen u de tepelhof tatoeage liet zetten, bent u toen geïnformeerd over het feit dat er twee soorten pigment zijn waarmee de tepelhof tatoeage gezet kan worden? P: Ja ik weet dat niet meer... ik zit even te lezen. Je bedoeld zoals in echte tatoeage-inkt? S: Ja. Ja. Heeft u daar ooit iets van gehoord dat dat toen mogelijk was toen, om het echt met een vaste inkt te zetten die minder vervaagt? P: Nee dat kan ik me niet herinneren. Nee het staat ook niet in die folder.	Mate van voorlichting over beide behandelmethoden	Delen van informatie	Voorlichting

Bijlage VII. Getranscribeerde interviews

Interviews permanent make-up

Interview 1

Naam patiënt	Patiënt 1
Geboortedatum	24-09-1967 (50 jaar)
Geslacht	Vrouw
Datum interview	Woensdag 29 november 2017
Tijdstip	19.30 – 20.00 uur

Patiënt: Met mevrouw Nederhof

Suzanne: Goedenavond, u spreek met Suzanne Schlingmann. Wij zouden het interview naar aanleiding van mijn afstudeeronderzoek vanavond doen.

Patiënt: O ja dat is waar, dat was ik alweer helemaal vergeten.

Suzanne: Oh haha, komt het u wel gelegen nu?

Patiënt: Ja hoor

Suzanne: Oh oké, nou gelukkig. Umm ik zal even in het kort vertellen wat de bedoeling is. Ik ga u straks een aantal vragen stellen die gebaseerd zijn op 5 onderwerpen, dat zijn de onderwerpen vervaging, natuurlijk effect, kosten, resultaat en voorlichting. Op de vragen mag u zo eerlijk mogelijk antwoord geven. Als u iets niet begrijpt mag u altijd om verduidelijking vragen.

Patiënt: Oh oké, ja.

Suzanne: Heeft u verder nog vragen voordat we gaan beginnen?

Patiënt: Nee, ja het is alweer een poosje geleden he, dus ik hoop dat ik het nog weet allemaal.

Suzanne: Ja naja als u gewoon u uiterste best om het te herinneren en wat niet lukt dat lukt gewoon niet. Dat is niet erg.

Suzanne: Ja? Zullen we gaan starten?

Patiënt: Ja is goed, prima.

Suzanne: Oké, nou de eerste vragen gaan dus over het kopje vervaging. Hoelang heeft u de tepelhofatoeage al?

Patiënt: Ja, dat had ik dan op moeten zoeken, dat is het hem nou juist. Die gegevens heb jij niet?

Suzanne: Ik kan dat uhh nog wel even voor u opzoeken hoor.

Patiënt: Ik kan wel mijn mappen erbij uhh pakken. Ik ben al aan het zoeken. Even kijken hoor. Ik heb die gegevens natuurlijk nog. Even een lampje erbij, want ik zie niet zoveel.

Suzanne: Ja hoor.

Patiënt: Al die sfeerverlichting. Even kijken hoor.. 2012.

Suzanne: 2012, oké. Dus al 5 jaar?

Patiënt: Ja.

Suzanne: En heeft u de tepelhofatoeage in de tussentijd al eens laten bijwerken?

Patiënt: Nee.

Suzanne: Nee, oké. En umm toen u de tepelhofatoeage net had laten zetten, wat vond u toen van de kleur en dan bedoel ik eigenlijk vier weken na de laatste keer dat u het heeft laten bijwerken.

Patiënt: Ja.. ik was altijd wel tevreden.

Suzanne: Oké, u vond de kleur eigenlijk heel mooi?

Patiënt: Ja.

Suzanne: En wat vind u nu van de kleur?

Patiënt: Ja toevallig heb ik van de week gekeken, omdat jij belde.

Suzanne: Uhm ja.

Patiënt: Ja nog steeds prima eigenlijk.

Suzanne: Oké, dus nog steeds ziet de kleur er goed uit?

Patiënt: Ja ik vind van wel. Ze zeggen dat het gaat vervagen, maar umm nee ik zit even tegelijk te kijken, maar het is prima.

Suzanne: Heeft u het idee dat de kleur wel iets vervaagd is in de loop der jaren?

Patiënt: Ja.. dat denk ik wel. Denk ik, maar aan de andere kant als ik hem vergelijk met mijn gewone tepel, nee...

Suzanne: Dan valt het mee?

Patiënt: Ja, nee het is niet zo dat ik denk dat hij steeds lichter wordt, die indruk heb ik niet. Het zou misschien wel zo kunnen zijn, maar ik heb niet die indruk.

Suzanne: Oké.

Patiënt: Nee. Nee. Of ik vind hem zo ook gewoon mooi, dat kan natuurlijk ook nog he.

Suzanne: Ja precies, dus als ik het samenvat dan heeft u hem een tijd geleden laten zetten en toen vond u hem eigenlijk gewoon heel mooi en nu vind u hem ook mooi en misschien dat hij wel iets lichter is, maar voor u is dat prima?

Patiënt: Ja dat denk ik. **Ik heb niet zoiets van o ik laat hem bijwerken.** Nee. Nee.

Suzanne: Daar heeft u geen behoefte aan?

Patiënt: Nee, maar ik vind dat ook niet nodig.

Suzanne: Oké, dan weet ik dat ook. Dat was een van mijn vragen die wat later kwam, maar dan heb ik daar vast antwoord op.

Suzanne: Umm dan wil ik nu overgaan op het kopje natuurlijk effect. Umm in hoeverre vind u de tepel lijken op uw originele tepel?

Patiënt: In hoeverre? Ja.. ja.. ja.. In hoeverre kun je dat helemaal gelijk krijgen? Dat bestaat gewoon niet. Ja, ik ben gewoon tevreden. Moet ik een cijfer geven ofzo?

Suzanne: Naja, um misschien dat u me kunt vertellen aan de hand waarvan u nu bepaald of de tepel lijkt op uw andere tepel?

Patiënt: **In ieder geval de vorm uiteraard, de grootte, het kleureffect.**

Suzanne: Uhm, dat is allemaal hetzelfde als de andere tepel?

Patiënt: **Ja precies. Ook de kleur als ik zo kijk.** Ik zit gelijk alles even te bekijken haha.

Suzanne: Haha, ja precies.

Patiënt: Als er nu iemand voorbij loopt, die zal wel denken...

Suzanne: Hahahaha

Suzanne: Maar u gaf dus aan de kleur, de vorm en de grootte. Zijn er verder nog overeenkomsten met de andere tepel?

Patiënt: **De kleur, de vorm, de grootte en de schaduw.** De schaduw heeft ze met name bij de tepel zelf he, tepel niet de tepelhof vind ik heel knap gedaan, want er is maar een heel klein beetje huid gemaakt zeg maar en mijn andere tepel is best wel groot. Mijn echte tepel zeg maar.

Suzanne: Oké

Patiënt: Ik vind dat ze dat heel knap gedaan heeft met schaduweffect.

Suzanne: Oké. Dus als ik het even samenvat dan vind u hem gewoon lijken op de ander?

Patiënt: Ja

Suzanne: En dan voornamelijk qua kleur, vorm, grootte en schaduweffect?

Patiënt: Jaja precies. Ja want nogmaals qua tepel lijkt het totaal niet op elkaar, omdat het gewoon uhh een tiende kleiner is. Mijn echte tepel is best wel groot en mijn gemaakte tepel is maar heel klein, vandaar dat ze extra schaduweffecten heeft gemaakt om het nog enigszins uhh te laten lijken.

Suzanne: Symmetrisch te laten lijken?

Patiënt: Ja. Ja.

Suzanne: Oké, dus de tepel is wel iets kleiner?

Patiënt: Ja zeker. Ze hebben dat met een stukje huid naar boven getrokken zeg maar en daar een randje omheen genaaid en dat was het. Dat was toen de beste optie zeg maar. En dat heeft zij zo goed mogelijk geprobeerd in te kleuren, dat hij optisch groter lijkt zeg maar.

Suzanne: Ja. Ja.

Patiënt: Door dat schaduweffect, zo zie ik het. Tussen de tepels zit een groot verschil, maar dat heeft niet zozeer met die tepelhof tatoeage te maken.

Suzanne: Ja precies, dus eigenlijk had de reconstructie gewoon iets anders gemogen van de tepel?

Patiënt: Dat is allemaal in overleg gegaan met de chirurg. Je kan ook voor nipple-paring kiezen, maar dat vond de chirurg niet zo'n goed plan. Dit was vanuit chirurgisch oogpunt het beste advies.

Suzanne: Oké, ja.

Patiënt: Vandaar dat ik daarvoor heb gekozen. En dan blijft er tenminste nog iets intact wat van jezelf is.

Suzanne: Ja dat is natuurlijk ook zo.

Suzanne: En is er dan nog iets wat u aan de tepelhof tatoeage zelf anders had willen zien, qua natuurlijk effect?

Patiënt: Nee, ik vind het echt heel knap gedaan gewoon.

Suzanne: Nou dat is ook goed om te horen.

Patiënt: Nee, ik vind het echt gewoon heel knap gedaan. Want het is echt een wereld van verschil he. Met of zonder.

Suzanne: Ja, daar kan ik me wel wat bij voorstellen.

Patiënt: **Ik denk dat die toch wel iets vervaagd is**, nu ik het zo toch nog is even goed bekijk. Maar ja we hadden het er al eerder over gehad he.

Suzanne: Haha, u zit hem ondertussen nog even te bekijken?

Patiënt: Ja haha

Suzanne: Wat vind u daarvan?

Patiënt: Ja, wat zal ik er van zeggen. Het was me niet echt opgevallen, maar nu ik er zo goed naar kijk vind ik het ergens wel uhh een beetje jammer.

Suzanne: En wat was destijds het bedrag waarvoor u de tepelhofatoeage heeft laten zetten?

Patiënt: Ohh phoe, volgens mij heb ik het allemaal vergoed gekregen.

Suzanne: Vanuit de basisverzekering?

Patiënt: Dat zal wel, lijkt mij. Ik ben altijd al aanvullend verzekerd geweest, dus dat weet ik eigenlijk niet. Even kijken of ik dat in mijn map terug kan vinden, want dat weet ik allemaal echt al niet meer.

Patiënt: Mijn plastisch chirurg heeft me verwezen.

Suzanne: Ja

Patiënt: Dus ik denk dat het dan... ik weet het niet meer.. volgens mij heb ik hem... nee ik heb er niets voor hoeven betalen, volgens mij is dat alleen als je hem bij laat kleuren. Nou weet ik het weer.

Suzanne: Oké, dus bijkleuren is wel zelf betalen?

Patiënt: Ja.. ja.. tenminste, dat heb ik toen begrepen.

Suzanne: Oké, dus u heeft het volledige bedrag vergoed gekregen?

Patiënt: Ja

Suzanne: En weet u wat de tepelhofatoeage koste?

Patiënt: Dat weet ik niet meer, volgens mij iets van €300 euro ofzo, kan dat?

Suzanne: U heeft hem destijds voor €350 euro laten zetten inderdaad. En als u dit bedrag zelf zou moeten betalen, zou u umm vind u dat dan veel? Vind u dat een groot bedrag?

Patiënt: Ja als je kijkt naar hoeveel behandelingen ja.. ja.. als je het opsplitst over het intakegesprek en dan vier behandelingen. Ja als je kijkt naar het uur uhh ja wat is dat, vier delen door 350 euro umm ja.. als je puur kijkt naar wat een beetje arts kost op uur basis en zo dan niet natuurlijk .. ja.

Suzanne: En vind u dit bedrag het waard geweest, laat ik het zo vragen.

Patiënt: Ohh absoluut. Of je het nou wel of niet vergoed hebt gekregen. Het maakt het gewoon af voor het zicht. Anders heb je toch gewoon een kale borst die niet zo mooi is om te zien. Absoluut, absoluut. Als ik het zelf zou moeten betalen had ik het beslist gedaan hoor.

Suzanne: Ja? Oké, dat is goed om te horen!

Suzanne: En als u nou zelf een maximaal bedrag zou mogen kiezen wat zou u dan maximaal willen betalen voor zo'n tepelhofatoeage?

Patiënt: Maximaal? Ligt er ook aan hoelang die meegaat natuurlijk. Ik denk maximaal 500 euro. Echt max.

Suzanne: En umm we hadden het net al even over bijwerken gehad. U heeft hem niet laten bijwerken, maar u wist nog wel te vertellen dat wanneer die bijgewerkt zou moeten worden, u dat dan zelf zou moeten betalen.

Patiënt: Ja.. dat was toen vanuit de verzekering . Ik weet niet hoe dat nu inmiddels is maar..

Suzanne: Ja, toentertijd moest u dat dus zelf betalen mocht u dat willen?

Patiënt: Ja

Suzanne: En als u hem nu zou willen laten bijwerken, wat vind u er dan van dat u dat zelf moet betalen?

Patiënt: Ik vind het eigenlijk debiel dat je überhaupt zelf iets moet betalen voor een tepelhofatoeage, want ik heb helemaal niet om die kanker gevraagd. Dit is uhh ligt er aan uhh uit welk standpunt uhh kijk is het dat jij niet tevreden bent met je borsten uhh he dat vind ik een heel ander uitgangspunt dan dat je gewoon noodgedwongen bent geweest om dit traject in te gaan. Dat vind ik een wereld van verschil.

Suzanne: Ja dat kan ik begrijpen.

Patiënt: Ja als jij je borsten wil laten vergroten terwijl je niks mankeert ja uhh of je moet twee splinterwten op een plank hebben, maar ik noem maar iets. Als jij cupje B hebt en je moet perse dubbel D, ja sorry hoor. Dat je dat dan zelf moet betalen vind ik dan eigenlijk niet meer dan normaal, maar in mijn geval ja uhh die borst die moet eraf ja uhh daar heb ik niet om gevraagd hoor.

Suzanne: Ja nee dat begrijp ik.

Patiënt: Snap je? Dat vind ik een heel groot verschil.

Suzanne: Ja, ik snap het. Het is nu zelf zo dat een tepelhofatoeage bij de meeste verzekeringen uit de basisverzekering wordt vergoed.

Patiënt: O ja? Dat wist ik niet. Moet je nagaan...

Suzanne: Ja.. Umm even kijken hoor. Ik heb hier de vraag over het resultaat. Is het resultaat wat u ervan verwacht had. Ik denk dat ik dat naar aanleiding van dit gesprek zelf wel in kan vullen, maar zou u toch nog een keer antwoord willen geven op de vraag?

Patiënt: Ja prima.

Suzanne: Ja he, dat gaf u eerder al aan.

Patiënt: Ja het resultaat is gewoon... ik ben er blij mee. Ik ben er echt blij mee.

Suzanne: En als u nou de ideale tepelhof tatoeage mocht kiezen, hoe zou die er dan voor u uitzien wat betreft natuurlijk effect, vervaging en kosten?

Patiënt: Ideaal? **Natuurlijk effect gewoon echt zoals hij er nu uitziet, dat vind ik prima. Vervaging umm ja umm en kosten ja.. ja.. Het is vergoed. Maar de ideale kosten zo min mogelijk natuurlijk, maar dat is niet realistisch.**

Suzanne: Zo min mogelijk kosten dus?

Patiënt: **Ja zo min mogelijk natuurlijk. Heel eerlijk, vind ik eigenlijk dat het niks mag kosten, gezien mijn achtergrond. Ik vind dat het gewoon door de verzekering vergoed moet worden.**

Suzanne: Ja dat kan ik me goed voorstellen, want het is inderdaad wat u net al aangaf. U heeft er niet om gevraagd.

Suzanne: En qua vervaging? Zou u een tepelhof tatoeage willen die helemaal niet meer zal vervagen of in mindere mate?

Patiënt: **Ja.. dat is afhankelijk van het resultaat. Kijk is het resultaat niet zo mooi, dan ben je blij dat hij vervaagt,** maar uhh.

Suzanne: Ja, precies haha

Patiënt: Ja toch.. **Maar weet je van tevoren dat hij perfect is, laat dan maar niet vervagen natuurlijk. Ja.. Ja.. Liever niet vervagen.**

Suzanne: Oké.

Patiënt: Maar dat staat natuurlijk niet in jouw kolommetje.

Suzanne: Hahahaha, u mag gewoon eerlijk antwoorden hoor, ik ben eigenlijk onafhankelijk natuurlijk. Dus mij maakt het niet uit wat u verteld en wat uw wensen zijn. Voor mij is alles prima en dan ga ik daar later mijn conclusies pas uit trekken.

Suzanne: En toen u de tepelhof tatoeage liet zetten, bent u toen geïnformeerd over het feit dat er twee soorten pigment zijn waarmee de tepelhof tatoeage gezet kan worden?

Patiënt: Twee soorten pigment... Ja het is allemaal al zo lang geleden joh. Ik heb een informatiefolder gehad.

Suzanne: Met pigmenten bedoel ik eigenlijk of een pigment of een inkt. Een inkt in de vorm van echt een tatoeage-inkt. Bent u daar ooit over geïnformeerd?

Patiënt: **Ik kan het me niet herinneren,** maar ik heb wel die informatiefolder hier. Even kijken hoor uhh. Sinds 1 mei is de wet aangepast, dat pigment geen gevaarlijke stoffen meer mag bevatten.

Suzanne: Uhum

Patiënt: Ja ik weet dat niet meer... ik zit even te lezen. Je bedoeld zoals in echte tatoeage inkt?

Suzanne: Ja. Ja. Heeft u daar ooit iets van gehoord dat dat toen mogelijk was toen, om het echt met een vast inkt te zetten die minder vervaagt?

Patiënt: **Nee dat kan ik me niet herinneren. Nee het staat ook niet in die folder.**

Suzanne: Maar u heeft ook geen keus gehad?

Patiënt: **Dat kan ik me niet herinneren.** Nee, ik weet het niet meer.

Suzanne: Oké, dan schrijf ik dat even op.

Suzanne: Goed, dit waren eigenlijk al mijn vragen. Heeft u zelf nog iets wat u graag met mij zou willen delen?

Patiënt: Nee, ik zou niet weten wat.

Suzanne: Oké

Patiënt: Nee, je moet niet in de zon en zo ermee, want dan wordt hij oranje. Dat heb ik wel begrepen.

Suzanne: Heeft u dat gedaan?

Patiënt: Nee. Ik ben niet van plan op topless te zonnen.

Suzanne: Haha, dus dat is niet van belang. En zijn er verder nog dingen?

Patiënt: Nee.. Nee.. Ik ben gewoon heel tevreden. Ze heeft het me toen heel goed uitgelegd en continu laten zien en doen en... Als ik het weer moest laten doen, liet ik het weer daar doen.

Suzanne: Oké, goed om te horen! Ik ben hiermee aan het eind gekomen van mijn interview. Zou u het leuk vinden om uiteindelijk de resultaten van mijn scriptie ook toegestuurd te krijgen.

Patiënt: Oja, prima hoor.

Suzanne: Wat is uw e-mailadres?

Patiënt: xxx

Suzanne: Als ik mijn cijfer heb, dan stuur ik hem naar u op, is dat goed?

Patiënt: Ja dat is prima. Wat voor opleiding doe je, als ik vragen mag?

Suzanne: Huidtherapie.

Patiënt: Oké, vandaar.

Suzanne: En mijn scriptie gaat over het verschil tussen inkt en pmu-pigment. Vandaar dat ik nu probeer te achterhalen van wat willen patiënten nou eigenlijk en hebben ze een keus gehad tussen die twee behandelmethoden en dan ga ik aan het eind kijken welke methode het beste past bij de patiënt.

Patiënt: Maar inkt kan toch kankerverwekkend zijn? Want je moet wel zeker weten dat het niet kankerverwekkend is.

Suzanne: Ja dat is natuurlijk super belangrijk! Ik hoop ook dat dat duidelijk uit mijn onderzoek gaat komen.

Patiënt: Ja. Ja.

Suzanne: Nou ik ga het onderzoek sturen, zodra ik het klaar heb en dan wil ik u hartelijk bedanken voor de medewerking.

Patiënt: Oké, graag gedaan en succes he.

Suzanne: Dankuwel, een hele fijne avond nog. Tot ziens

Patiënt: Dag

Suzanne: Dag

Interview 2

Naam patiënt	Patiënt 2
Geboortedatum	18-12-1950 (67 jaar)
Geslacht	Vrouw
Datum interview	Donderdag 30 november 2017
Tijdstip	08.30 – 09.00 uur

Patiënt: Ja hallo

Suzanne: Goedemorgen mevrouw, u spreekt met Suzanne. Wij zouden vanochtend het interview afnemen voor mijn afstudeeropdracht.

Patiënt: Ja klopt

Suzanne: Nou uhh ik zal even kort vertellen wat de bedoeling is. Ik ga u straks een aantal vragen stellen gebaseerd op vijf onderwerpen, namelijk: vervaging, natuurlijk effect, kosten, resultaat en voorlichting en op die vragen mag u zo eerlijk mogelijk antwoord geven. Als u iets niet begrijpt dan mag u altijd even om verduidelijking vragen.

Patiënt: Jawel

Suzanne: Heeft u zelf nog vragen voordat we gaan starten?

Patiënt: Nee eigenlijk niet

Suzanne: Nee? Oké, dan gaan we beginnen. Umm nou het eerst onderwerp waar ik het over wil hebben is vervaging. Hoelang heeft u de tepelhofatoeage al?

Patiënt: Oeh umm ff denken hoor, ik denk een jaar of 7

Suzanne: 7 jaar, oké. En heeft u hem in deze tijd al eens laten bijwerken?

Patiënt: Nee.

Suzanne: Helemaal niet, oké. Umm als we nu even terug gaan naar de tijd dat u hem heeft laten zetten, wat vond u toen van de kleur toen de tatoeage net was gezet? Dan bedoel ik vier weken na de laatste keer bijwerken.

Patiënt: Umm volgens mij vond ik het toen ja uhh iets afwijkend umm van natuurlijk. Het zag er wel mooi uit, maar het was wel een vreemde kleur. Niet echt super vreemd, maar ja umm niet als die ander.

Suzanne: Oké, dus eigenlijk vond u hem niet zo natuurlijk als de andere tepel?

Patiënt: Ja

Suzanne: Oké, en was alleen de kleur bepalend dat die tepel niet op die andere tepel leek of waren er ook nog andere factoren?

Patiënt: Nee, dat was echt de kleur.

Suzanne: Oké, alleen de kleur. Ik schrijf ondertussen ook af en toe even wat op hoor.

Suzanne: Umm en wat vindt u nu van de kleur van de tepelhofatoeage? Is die nog helemaal hetzelfde?

Patiënt: Nee hoor, die is helemaal vervaagd, waardoor die naar mijn idee ook wel wat natuurlijker is, maar hij is wel wat lichter. Ja.. wat weg.

Suzanne: Oké, hij is dus echt wat vervaagd?

Patiënt: Ja

Suzanne: En wat vindt u daarvan dat hij vervaagd is?

Patiënt: Umm nou doordat het vervaagd is, is het naar mijn idee ook wel iets natuurlijker.

Suzanne: Oké

Suzanne: En als de eerste keer uhh de tatoeage wel natuurlijk was geweest en hij was nu zo vervaagd, wat had u daar dan van gevonden?

Patiënt: Ja, dan zou ik het nog een keer laten doen.

Suzanne: Oké, dan zou u het dus nog een keer laten doen. Umm daar gaan straks ook nog een paar vragen over hoor.

Suzanne: Umm u heeft hem dus niet laten bijwerken. Waarom heeft u dat nooit laten doen?

Patiënt: Umm, naja omdat ik die vervaging niet vervelend vond.

Suzanne: Oké, u heeft de vervaging dus niet als zodanig vervelend ervaren?

Patiënt: Nee

Suzanne: En zou u dat in de toekomst nog wel eens willen laten doen?

Patiënt: Umm, ja als het op een gegeven moment zo erg vervaagd is dat je bijna niks meer ziet, dan wel ja.

Suzanne: Oké, ja. Nou we hadden het net natuurlijk al even over natuurlijk effect gehad. In hoeverre vindt u die tepel nu lijken op uw originele tepel?

Patiënt: Umm ja wel iets beter dan in het begin.

Suzanne: Oké, juist beter dan in het begin.

Patiënt: Doordat hij een beetje vervaagd is, ja ziet hij er in mijn idee iets natuurlijker uit.

Suzanne: Oké, ja. En umm aan de hand waarvan zou u bepalen of iets natuurlijk is? Kijkt u dan alleen naar de kleur of kijkt u ook naar andere factoren?

Patiënt: Nee het is echt de kleur.

Suzanne: Het is echt de kleur oké. En wat vind u van de vorm?

Patiënt: Dat is gewoon allemaal goed.

Suzanne: En zou u graag nog iets anders zien aan uw tepelhofatoeage?

Patiënt: Umm, nee. Ik zou niet weten wat haha.

Suzanne: Haha, oké.

Suzanne: We hadden het net ook al even over het bijwerken gehad. U had toentertijd umm er niet voor gekozen om het bij te laten werken en daar heeft u dan natuurlijk ook geen bedrag voor hoeven betalen, maar toen u de tepelhofatoeage liet zetten heeft u daar wel een bedrag voor moeten betalen?

Patiënt: Volgens mij was dat een vergoeding van de zorgverzekering.

Suzanne: En ging dat vanuit de basisverzekering of kreeg u het gehele bedrag vergoed?

Patiënt: Dat weet ik niet meer. Ik dacht vanuit de basisverzekering, maar ik weet het niet meer zeker.

Suzanne: Weet u wel of u er iets zelf aan mee heeft betaald?

Patiënt: Dat weet ik echt niet meer. Maar het eigen risico is natuurlijk al snel op als je borstkanker hebt. Maar ik weet het niet meer zeker.

Suzanne: Oké, dat maakt niet uit, het is natuurlijk ook al even geleden. Weet u wel hoeveel de tepelhofatoeage gekost heeft?

Patiënt: Nee, dat weet ik ook echt niet meer.

Suzanne: Oké, nou Joyce die vraag ongeveer €350 euro per tepel. Stel u zou dat bedrag zelf moeten betalen, wat vind u dan van de hoogte van dat bedrag?

Patiënt: Dat zou ik absoluut niet doen. Dat bedrag is veel te hoog, dat heb ik gewoon niet. Ik heb maar een klein pensioen en ik betaal me al helemaal blauw aan zorg kosten, dus dat zou ik echt niet doen.

Suzanne: Oké, en ondanks dat u het misschien niet heeft, zou u dat bedrag het wel waard vinden om het voor te laten zetten?

Patiënt: Nee, ik denk het niet. Nee, weet je wat het is. Het is geen verfraaiing, het is uhh iets wat je is overkomen. Ik vind het belachelijk dat ik daar dan zelf iets aan moet bijdragen. Ik vind dat dat gewoon bij de zorgverzekering hoort.

Suzanne: Ja, ja dat snap ik.

Patiënt: Ja dat vind ik echt.

Suzanne: Ja, nee dat kan ik heel goed begrijpen, ja.

Patiënt: Dus ik vind ook niet dat je dat privé uhh kijkt het is geen verfraaiing he.

Suzanne: Nee, een normale tatoeage is dat natuurlijk wel en dit is anders natuurlijk.

Patiënt: Ja precies, het is gewoon een littekenbehandeling als je het zo kan noemen en dat vind ik absoluut niet thuis horen bij privékosten.

Suzanne: Nee, nee, umm en als u dan zelf een maximaal bedrag zou mogen uitkiezen waarvoor u het zou willen laten zetten, hoe hoog zou dat bedrag dan zijn?

Patiënt: Ja, maar dat wil ik dus niet.

Suzanne: U zou er eigenlijk gewoon geen euro aan willen betalen? Heb ik dat goed begrepen?

Patiënt: Ja, want dan betaal ik voor mijn eigen schade. Ik vind dat het betaald moeten worden door de verzekering.

Suzanne: Ja precies, dat u zelf geen kosten hoeft te maken en dat de verzekering het gehele bedrag zou vergoeden.

Patiënt: Ja, dat vind ik uhh. Het is gewoon een uhh littekenbehandeling eigenlijk.

Suzanne: Ja dat is ook zo.

Suzanne: En is het resultaat wat u ervan had verwacht?

Patiënt: Ja hoor, ja.

Suzanne: Oké, umm en als u nou een ideale tepelhofatoeage mocht kiezen, hoe zou die er voor u dan uitzien wat betreft natuurlijk effect, vervaging en kosten?

Patiënt: Umm, ja dat zei ik in de samenvatting van het gesprek haha

Suzanne: Zo natuurlijk mogelijk heb ik in ieder geval gehoord.

Patiënt: Ja inderdaad zo natuurlijk mogelijk en de kosten voor de verzekeraar.

Suzanne: Ja

Patiënt: Omdat het en uhh gevolg is van kanker en het een littekenbehandeling is.

Suzanne: En vervaging? Zou u een tepelhofatoeage willen die vervaagt of die minder sterk vervaagd?

Patiënt: Ja dat hangt er vanaf hoe dat hij gezet is. Kijk de kleur vond ik destijds iets te onnatuurlijk en doordat hij vervaagt is, is hij iets natuurlijk geworden. Maar als de kleur destijds gewoon beter was gezet, in de zin van iets natuurlijker, dan uhh zou ik dat wel gewoon willen.

Suzanne: Ja, dan had u liever gewild dat hij er nu nog mooi op zat als de kleur toen goed was geweest.

Patiënt: Dat denk ik wel ja. Het hangt er natuurlijk van af hoe tevreden je bent.

Suzanne: Ja, en heeft u toetertijd nog bij Joyce aangegeven dat u de kleur niet zo mooi vond? Heeft ze daar nog iets aan gedaan?

Patiënt: Nee, het was ook niet lelijk ofzo hoor. Er zat alleen best wel gewoon wat verschil tussen links en rechts.

Suzanne: Ja, ja.

Patiënt: En dan valt het op weet je wel. En sinds het vervaagd is, is het wat minder opvallend.

Suzanne: Ja, precies. En sinds wanneer is het lichter geworden?

Patiënt: Dat weet ik niet meer.

Suzanne: Daar heeft u misschien ook niet zo opgelet?

Patiënt: Nee, nee.

Suzanne: Dat snap ik. En toen u de tepelhofatoeage liet zetten, bent u toen geïnformeerd over het feit dat de tepelhofatoeage gezet kan worden met twee umm soorten pigment, namelijk pigment of inkt?

Patiënt: Nee, nee, nee.

Suzanne: Oké

Patiënt: Nee dat wist ik niet. Ik weet ook niet wat het gevolg is van het een of het ander.

Suzanne: Daar bent u niet over ingelicht?

Patiënt: Nee, nee, nee. Ik heb geen keuze gemaakt.

Suzanne: En wat vind u ervan dat u die keuze zelf niet heeft gehad?

Patiënt: Umm ja als die mogelijkheid er zou zijn geweest, dan had ik dat wel liever gehad ja. Maar ik had het idee dat er gewoon maar een mogelijkheid was.

Suzanne: Ja precies, omdat u natuurlijk ook maar van een mogelijkheid gehoord had.

Suzanne: Oké, nou dit waren eigenlijk mijn vragen. Heeft u misschien zelf nog iets wat u met mij wil delen?

Patiënt: Umm nee dit is het eigenlijk wel. Ik zou niet weten wat ik er nog meer van moet zeggen.

Suzanne: Haha, oké nou dan was dit alweer het einde van mijn interview.

Suzanne: Zou u de resultaten nog toegestuurd willen krijgen als ik mijn scriptie af heb?.

Patiënt: Ja dat lijkt me leuk.

Suzanne: Wat is je e-mail adres?

Patiënt: xxx

Suzanne: Oké, in februari ga ik het inleveren en wanneer het nagekeken en beoordeeld is zal ik het naar u toe sturen.

Patiënt: Dat is prima hoor.

Suzanne: Nou dan wil ik u hartelijk bedanken voor de medewerking aan mijn onderzoek.

Patiënt: Graag gedaan.

Suzanne: Tot ziens

Patiënt: Dag

Interview 3

Naam patiënt	Patiënt 3
Geboortedatum	11-02-1963 (54 jaar)
Geslacht	Vrouw
Datum interview	Donderdag 30 november 2017
Tijdstip	16.30 – 17.00 uur

Patiënt: Met xxx

Suzanne: Goedemiddag, u spreekt met Suzanne Schlingmann. Wij zouden vanmiddag het interview nog even afnemen voor mijn afstudeeropdracht.

Patiënt: Ja klopt.

Suzanne: Nou ik zal even in het kort vertellen wat de bedoeling is. Ik ga u een aantal vragen stellen gebaseerd op vijf onderwerpen. Umm dat zijn de onderwerpen vervaging, natuurlijk effect, kosten, resultaat en voorlichting. En op deze vragen mag u zo eerlijk mogelijk antwoord geven. Als u nou iets niet begrijpt, dan mag u dat altijd even vragen aan mij. Dan leg ik het uit.

Patiënt: Oké

Suzanne: Heb je nog vragen voordat we gaan beginnen?

Patiënt: Nee.

Suzanne: Oké, nou de eerste vraag gaat over de vervaging. Ik vraag me af hoelang u de tepelhofatoeage al heeft?

Patiënt: Umm nou ik heb een aantal gehad. Ik ben in 2012 begonnen en die was na een jaar helemaal vervaagd. Toen hebben ze hem weer bijgewerkt en dat heb ik in totaal een keer of vier gehad en toen vervaagde hij weer. Toen heb ik hem uiteindelijk umm bij een gewone tattooshop laten zetten met uhh synthetische inkt.

Suzanne: O, dit is heel interessant om te horen. Dus u heeft hem in 2012 laten zetten met pmu-pigment en toen is hij waarschijnlijk ook nog een stuk of vier keer bijgewerkt in dat jaar?

Patiënt: Ja

Suzanne: Toen was hij dus prima en toen heeft u een jaar later in 2013 hem weer laten zetten met pmu-pigment en vaker bijgewerkt?

Patiënt: Ja

Suzanne: En daarna heeft u hem in 200...?

Patiënt: Umm ben ik in 2014 nog een keer geweest.

Suzanne: Voor de tepelhofatoeage met inkt bij de tattooshop?

Patiënt: Nee. Nee. Met die natuurlijke pigment. En toen heb ik besloten dit doe ik nou niet meer want uhh om ieder jaar terug te komen.., want zij heeft het toen ook nog met een andere techniek geprobeerd en met andere naalden geprobeerd dat het wat dieper ging, maar dat had allemaal geen effect dus uhh

Suzanne: Nee. Nee. En weet u nog in welk jaar u dan die tepelhofatoeage met inkt heeft laten zetten?

Patiënt: De laatste?

Suzanne: Ja

Patiënt: Die heb ik dit jaar laten doen.

Suzanne: Ohh oké, dit jaar.

Suzanne: Als ik het goed heb begrepen is de kleur van de tepelhofatoeage die u in 2012 heeft laten zetten heel erg vervaagd?

Patiënt: Ja

Suzanne: En umm wat vond u ervan dat hij zo snel vervaagde?

Patiënt: Ja dat is een tegenvaller haha. Ik was er harstikke blij mee en dan uhh ja dan gaat het weer weg, dus dat valt dan wel vies tegen. Ik was er echt heel blij mee.

Suzanne: Ja dat snap ik. En waarom heeft u toen besloten hem bij te laten werken?

Patiënt: Puur omdat hij zo vervaagd was.

Suzanne: Oké

Patiënt: En toen hadden we overleg en toen wilde ze nog een andere techniek proberen dus ja, dat maar dan geprobeerd. Maar uiteindelijk uhh bleef er niks van zitten.

Suzanne: Umm ja oké, duidelijk. En welke termijn hebben ze dan nu voor inkt gegeven dat hij wel blijft zitten?

Patiënt: Ja umm volgens hem moet hij nu toch wel een aantal jaren blijven zitten. Dus ik ben heel benieuwd.

Suzanne: Ja, ik ook haha.

Patiënt: Haha

Suzanne: En de tepel die met pmu-pigment is gezet, in hoeverre vind u die lijken op uw originele tepel. Vond moet ik eigenlijk zeggen.

Patiënt: Umm op zich goed. Qua kleur enzo was het echt wel heel goed gedaan.

Suzanne: En zijn er nog andere factoren waarvan u kunt zeggen, nou dat maakt het voor mij nog meer natuurlijk, behalve de kleur.

Patiënt: Umm de vorm en uhh ja. Kijk het zit op een litteken, dus het wordt nooit wat het was. Maar gewoon zo op het eerste gezicht, was het net of er een gewoon zat. Daar ging het mij om.

Suzanne: Dus qua kleur en qua vorm zegt u van naja hij leek wel heel erg op mijn natuurlijke tepel.

Suzanne: En de tepelhofatoeage met inkt, is die hetzelfde voor u?

Patiënt: Ja.

Suzanne: Oké. En umm nu gaan we weer even terug naar de tepelhofatoeage met pmu-pigment. Wat heeft u destijds betaald om de tepelhofatoeage te laten zetten?

Patiënt: Umm de eerste keer niks, want het wordt niet vergoed, omdat het niet door een medisch specialist wordt gedaan. En vanuit de plastische chirurgie deden ze dan met umm ja een potje zeiden ze, deden ze dat vergoeden.

Suzanne: Ohh oké, dus vanuit het ziekenhuis is het eigenlijk vergoed.

Patiënt: Ja

Suzanne: Dus u heeft er zelf helemaal niks aan betaald?

Patiënt: De eerste niet nee.

Suzanne: U zegt de eerste, zijn er daarna bij het bijwerken wel kosten gerekend?

Patiënt: Umm ja toen wel, maar dat zou ik echt niet meer weten wat hoor en ik het is een beetje valsspelen, maar de laatste keer daar umm ja je moet toch wat doen om die verzekeringsmaatschappij haha... had ik umm een verwijfsbrief gekregen voor huidcamouflage.

Suzanne: O ja. Ja.

Patiënt: Dat wordt namelijk wel vergoed.

Suzanne: Ja, o ja, dan hebben jullie het zo opgelost. En uiteindelijk heeft u het dus zo gedaan, maar u heeft dus nooit iets hoeven te betalen, ook niet voor het bijwerken. Het moest eigenlijk wel, maar jullie hebben het op die manier geregeld?

Patiënt: Nee, ik heb wel een keer iets zelf betaald hoor, maar hoeveel.. dat is alweer zo'n tijd geleden dat zou ik echt niet weten.

Suzanne: En wat umm vond u er eigenlijk van dat u voor het bijwerken weer moest betalen?

Patiënt: Nou, ik vind sowieso het hele punt dat je daarvoor moet betalen belachelijk. Ik kreeg toen de keuze reconstructie of dit en dan denk ik nou een reconstructie kost toch aanzienlijk meer geld.

Suzanne: En dat zou u wel zelf moeten betalen of wordt dat wel vergoed?

Patiënt: Nee, dat wordt dan weer wel vergoed en dit niet en dan denk ik uhh ik snap het niet helemaal.

Ik ben nog in discussie geweest met mijn ziektekostenverzekering, maar uhh ze doen het echt niet.

Suzanne: Nee. Vervelend zeg.

Patiënt: Ja. Ja. Ik snap dat niet hoor maar goed.

Suzanne: En vond u het in het algemeen vervelend dat de tepelhofatoeage bijgewerkt moest worden?

Patiënt: Umm nou in de zin van dat ik het weer moet betalen natuurlijk wel. Ik natuurlijk liever dat ik het een keer laat zetten en er daarna geen kosten meer aan heb. Dat ik er nog een keer voor langs moet komen vind ik niet zo'n probleem.

Suzanne: En umm dat potje van die plastisch chirurg. Ik ken dat niet, maar doen ze dat vaker of bent u een uitzondering daarvoor?

Patiënt: Nee hoor, nee. Ja ik weet het ook niet. Ze hebben dan een bepaald bedrag en dat wordt voor dit soort gevallen gebruikt. En als het op is, ja dan is het op en heb je pech. Het is een soort spaarpotje voor gevallen die dat niet vergoed krijgen.

Suzanne: Oké, naja het is wel in ieder geval fijn dat u het dan nog uit dat potje vergoed hebt gekregen.

Patiënt: Ja haha.

Suzanne: Haha en umm is het resultaat uiteindelijk umm dan gaan we weer even terug naar de pmu tatoeage. Was dat resultaat wat u ervan verwacht had?

Patiënt: Ja. Ik had foto's gezien van tevoren en umm ja het was wel wat ik had gehoopt en verwacht.

Suzanne: En geldt hetzelfde voor de inkt-tatoeage?

Patiënt: Umm, ja daar had ik niks van gezien, dus daar ging ik vol vertrouwen in van nou ja het zal wel goed komen haha.

Suzanne: Oja, haha. Ja. En umm en is er nog iets wat u graag anders had gezien aan de tepelhof tatoeage die door de tatoeëerder gezet is?

Patiënt: Nee. Nee.

Suzanne: Dus eigenlijk bent u wel gewoon tevreden geweest over beide typen tatoeages, alleen vind u het vervelend dat die eerste vervaagd is?

Patiënt: Ja.

Suzanne: Ja. En als u nou een ideale tepelhof tatoeage mocht kiezen, hoe zou die er voor u dan uit zien wat betreft natuurlijk effect, vervaging en kosten?

Patiënt: Hahahaha, **naja de kosten dat umm moet vergoed worden**. En uhh het schijnt dat de vervaging.. ja daar ben ik gewoon een pechvogel in, want het schijnt bij veel patiënten wel te werken. Dus ja daar heb ik gewoon pech in gehad.

Suzanne: Ja.. en als u nu mocht kiezen tussen een tepelhof tatoeage die vervaagt en eentje die minder vervaagd, waar zou u dan voor kiezen?

Patiënt: **Die minder vervaagd**.

Suzanne: En umm qua natuurlijk effect gaf u net al aan dat u kleur en vorm heel belangrijk vindt. Dus de ideale tepelhof tatoeage zou voor u qua kleur en qua vorm ...

Patiënt: **Net als de andere zijn**.

Suzanne: Oké umm en toen u destijds bij Joyce kwam bent u toen geïnformeerd over het feit dat er dus twee soorten manieren zijn om zo'n tepelhof tatoeage aan te brengen, dus met pmu-pigment of met inkt?

Patiënt: Nou ze zij wel zij alleen met pmu-pigment werkte.

Suzanne: En ze heeft het ook wel over de mogelijkheid met inkt gehad?

Patiënt: **Ja umm ja op een gegeven moment, omdat hij vervaagde zei ze tegen me dat ze iemand kende in Utrecht die dat deed en dat dat dan bij iemand anders zou kunnen laten doen eventueel**. En toen ben ik zelf op onderzoek uitgegaan en heb ik in Dordrecht iemand gevonden.

Suzanne: En heeft zij dat pas gedaan nadat hij was vervaagd of heeft ze echt al bij de eerste keer dat u kwam die mogelijkheid verteld.

Patiënt: **Nee, pas nadat hij vervaagd was**.

Suzanne: U heeft de eerste keer dus geen keuze gehad tussen inkt of pigment?

Patiënt: **Nee**.

Suzanne: Wat vindt u daarvan?

Patiënt: **Jammer, als het me de eerste keer verteld was, had ik misschien wel gelijk gekozen voor inkt**.

Suzanne: Wat zou voor u dan de doorslaggevende factor zijn om voor inkt te kiezen?

Patiënt: **Dat inkt minder vervaagd en ik dus niet steeds hoeft terug te komen voor het bijwerken**.

Suzanne: Oké, duidelijk.

Suzanne: En heeft u zelf nog zoiets van dat wil ik graag delen?

Patiënt: Nou, wat ik wel jammer vind is dat ze niet weet dat er hier in Dordrecht ook gewoon iemand is die dat heel veel doet.

Suzanne: Met inkt werken?

Patiënt: Met inkt, als je dat nodig hebt.

Suzanne: En dat zit in Dordrecht zelf?

Patiënt: Ja

Suzanne: En dat is een tatoeëerder he?

Patiënt: Ja

Suzanne: Zou ik de naam daarvan mogen?

Patiënt: Tattoo Mick.

Suzanne: En umm ik had toch nog even een vraagje. We hadden het gehad over de pmu-pigment, die vond u in kleur vervaagd. De inkt heeft u natuurlijk pas dit jaar laten zetten, maar ziet u daar nu ook al van dat deze gaat vervagen?

Patiënt: Nee, nog niet.

Suzanne: Die kleur is nog exact hetzelfde?

Patiënt: Ja.

Suzanne: Nou, dan heb ik denk ik wel zo'n beetje al mijn vragen kunnen stellen.

Suzanne: Oh nee, ik heb toch nog een vraag. Het bedrag van een tepelhof tatoeage ligt ongeveer rond de €350 euro. Vind u dat dit bedrag het waard is?

Patiënt: Ja, ik vind dat het dit bedrag waard is geweest.

Suzanne: En u heeft al aangegeven dat u het bedrag eigenlijk te hoog vindt, want u vindt dat het helemaal vergoed moet worden. En als u nu zelf een maximaal bedrag zou moeten betalen voor de tepelhof tatoeage. Hoe hoog zou dat bedrag dan zijn?

Patiënt: Umm ja, daar vraag je me wat. Ik denk de helft, zo'n **150 euro**.

Suzanne: Oké, dan heb ik nu echt alles gevraagd haha en daarmee zij we aan het eind gekomen van het interview. Zou u het leuk vinden de resultaten van mijn scriptie uiteindelijk ook toegestuurd te krijgen?

Patiënt: O ja, dat vind ik wel leuk.

Suzanne: En wat is uw e-mail adres?

Patiënt: xxx

Suzanne: Oké, nou dan wil ik u heel hartelijk bedanken voor de medewerking.

Patiënt: Oké, graag gedaan hoor.

Suzanne: Harstikke bedankt.

Patiënt: Oké tot ziens

Suzanne: Dag

Interview 4

Naam patiënt	Patiënt 4
Geboortedatum	18-07-1960 (57 jaar)
Geslacht	Vrouw
Datum interview	Donderdag 30 november 2017
Tijdstip	19.00 – 19.30

Patiënt: Met ...

Suzanne: Goedenavond, u spreekt met Suzanne Schlingmann. Wij zouden vanavond het interview afnemen voor mijn afstudeeropdracht.

Patiënt: Ja, dat klopt.

Suzanne: Ja haha. Ik zal even in het kort vertellen wat de bedoeling is. Ik ga u een aantal vragen stellen gebaseerd op vijf onderwerpen en dat zijn de onderwerpen vervaging, natuurlijk effect, kosten, resultaat en voorlichting. En op die vragen mag u zo eerlijk mogelijk antwoord geven. Als u nou iets niet begrijpt, dan mag u dat altijd even vragen aan mij.

Patiënt: Ja

Suzanne: Ja? Heeft u nog vragen voordat we gaan starten?

Patiënt: Nee

Suzanne: Oké, nou dan wil ik beginnen. Umm hoelang is het geleden dat u de tepelhofatoeage heeft laten zetten?

Patiënt: Umm ja in 2012, dus dat is nu 5 jaar geleden.

Suzanne: 2012, oké. En heeft u hem sindsdien al een keer laten bijwerken?

Patiënt: Nee.

Suzanne: Nee. Oké.

Suzanne: En umm we gaan we even helemaal terug naar 2012. Wat vond u van de kleur toen de tatoeage net was gezet. Dan bedoel ik wel na de laatste keer bijwerken.

Patiënt: Mooi.

Suzanne: Mooi? Ja.

Patiënt: En hij was eigenlijk precies hetzelfde als mijn eigen tepel.

Suzanne: Umm en wat vindt u nu van de kleur?

Patiënt: Ja hij is nu een beetje vervaagd, dus hij zou eigenlijk bijgewerkt moeten worden.

Suzanne: Oké, dus hij zou eigenlijk bijgewerkt moeten worden. En u heeft hem nog niet bijgewerkt. Zou u dit wel willen laten doen?

Patiënt: Umm nou weet ik eigenlijk niet. Dat komt ook eigenlijk, omdat de dokter die de reconstructie van de borst heeft gedaan die is inmiddels al overleden en de laatste keer dat ik daar naartoe moest voor controle toen umm is hij ziek geworden en daarna heb ik geen contact meer gehad en nou zou ik ook eigenlijk die borst weer na moeten laten kijken, omdat hij ook een beetje verzakt is. Dat zou eigenlijk weer hersteld moeten worden, maar gezien de dokter er niet meer is heb ik ook zoiets van mmm weet je, zolang ik een bh om heb gaat het sowieso goed.

Suzanne: Uhm

Patiënt: Dan ziet niemand dat en aan de andere kant heb ik zoiets van joh ik heb er een borst zitten en mij maakt het verder ook helemaal niet uit, dus..

Suzanne: Nee. Eigenlijk zou u het liefst voordat u een nieuwe tepelhofatoeage zou laten zetten zal eerst die borst hersteld moeten worden?

Patiënt: Ja, dan zal die borst hersteld moeten worden.

Suzanne: Ja, en dat zou u het liefst willen laten doen door een arts die helaas overleden is.

Patiënt: Ja

Suzanne: Dus daarom heeft u zoiets van ik laat het nu even voor wat het is?

Patiënt: Ja

Suzanne: En u gaf net aan dat de tatoeage een klein beetje vervaagd is. Wat vindt u daarvan?

Patiënt: Ja, maar dat hadden ze mij gezegd. Ze hadden gezegd dat het kan zijn dat hij iets vervaagd en dat ik terug kon komen als ik dat wilde en dat hun hem dan weer zouden kunnen bijkleuren.

Suzanne: Ja en wat vindt u daarvan?

Patiënt: Naja goed, daar is verder weinig aan te doen. Dat zijn dingen die gebeuren en dat wist ik toen en dat weet ik nu nog steeds dus ja dat is gewoon een kwestie van acceptatie.

Suzanne: Ja, dus eigenlijk omdat het toen verteld is vindt u het niet zo erg dat hij vervaagd is?

Patiënt: Inderdaad

Suzanne: Oké, dat is duidelijk. Umm en u gaf net ook al aan dat hij heel erg leek op uw eigen tepel. Aan de hand waarvan bepaald u dat, dat hij erop lijkt?

Patiënt: Naja, dat kun je duidelijk in de spiegel zien en mijn man vond dat ook zo dus.

Suzanne: En naar wat kijkt u dan als u ze vergelijkt?

Patiënt: Nou begrijp ik de vraag even niet.

Suzanne: Oké, ik zal mijn vraag proberen anders te stellen. Aan de hand waarvan bepaald u of de tepels op elkaar lijken?

Patiënt: Nou omdat het er natuurlijk uit ziet.

Suzanne: Oké en wat bepaald voor u of het natuurlijk is?

Patiënt: Nou de vorm, de grootte en de kleur. Het is niet dat je zegt oh het is heel anders.

Suzanne: Haha, nou dat is alleen maar mooi om te horen natuurlijk, want dat is ook de bedoeling.

Suzanne: En zou u toch nog wel iets graag anders zien aan de tepelhofatatoeage?

Patiënt: Nou nee, alleen de kleur. Nee, dat is niet helemaal waar. Toen de tepelreconstructie is geweest is er een klein ongelukje gebeurd, want het gaasje wat erop zat dat is een beetje op die tepel gaan zitten. Daardoor is die tepel eigenlijk een beetje ingedrukt.

Suzanne: Dat komt dan door de reconstructie?

Patiënt: Ja inderdaad, dat heeft verder niks met de tepelhofatatoeage te maken.

Suzanne: Oké, dan wil ik het nu hebben over de kosten. Weet u nog wat destijds het bedrag was waarvoor u de tepelhofatatoeage heeft laten zetten?

Patiënt: Umm eerlijk gezegd niet, maar dat kwam ook, omdat ik uhh toen ik die reconstructie heb gekregen had ik vijf mogelijkheden om de borstreconstructie te laten doen en umm toen zij de dokter deze reconstructie die we nu gaan doen dat is de nieuwste van de nieuwste en ik was de eerste vrouw umm die chemo had gehad en geen umm hoe heet het... bestralingen en waar hij dan ook niet van wist wat er ging gebeuren.

Suzanne: Uhum

Patiënt: Dat heeft hij me allemaal heel eerlijk verteld. Maar op de een of andere manier heeft hij dat uit een bepaald potje gehaald en daar zat dus ook de tepelhofatatoeage bij.

Suzanne: Oké, dus u heeft het eigenlijk een soort van vergoed gekregen?

Patiënt: Alles is vergoed ja.

Suzanne: Oké, dus u was eigenlijk een soort experiment haha.

Patiënt: Ja haha, maar dat had hij gelukkig wel eerlijk verteld hoor.

Suzanne: Ja, naja het is goed dat hij het in ieder geval heeft aangegeven en het is uiteindelijk toch wel mooi geworden, alleen dat plasticje is er dan op blijven zitten? Dat is dan eigenlijk niet zo goed gegaan wat ik net begreep?

Patiënt: Nee

Suzanne: Nee, oké. En stel u zou een tepelhofatatoeage zelf moeten bekostigen, dat is ongeveer €350 euro voor 1 tepel, wat vind u dan van de hoogte van dat bedrag?

Patiënt: Ja.. umm ik vind het umm. Het zijn eigenlijk kosten waar je niet om gevraagd heb laat ik het zo zeggen. Dus ik vind het nogal prijzig eerlijk gezegd.

Suzanne: Ja en umm vind u het dat bedrag wel waard?

Patiënt: Ja dat wel, absoluut.

Suzanne: U zou het er wel voor over hebben?

Patiënt: Ja, voor het eindresultaat wel.

Suzanne: En wat zou u een mooie prijs vinden als u het zelf zou moeten betalen?

Patiënt: Nou de helft.

Suzanne: De helft, oké. Umm nou het resultaat is wat u ervan had verwacht en u gaf net al aan dat u niks anders had gewild aan de tepelhofatatoeage.

Suzanne: Als u de ideale tepelhofatatoeage mocht kiezen, hoe zou die er voor u dan uit zien wat betreft natuurlijk effect, vervaging en kosten?

Patiënt: Umm ja het mooiste zou zijn dat het helemaal niet zou vervagen. Dat je gewoon meteen de kleur zou kunnen maken die de andere tepel ook heeft en dat er verder niks meer aan zou veranderen, maar ik weet gewoon uit ervaring dat tatoeages altijd iets vervagen. Ook een normale tatoeage. Mijn zoon heeft er toevallig meerdere en die worden ook minder van kleur, dus ja logisch dat dat veranderd en het zou fijn zijn als dat niet meer hoeft.

Suzanne: Ja precies, want umm wanneer is de vervaging ongeveer gekomen.

Patiënt: Na een jaar of drie denk.

Suzanne: Na een jaar of drie, oké. En umm bent u toentertijd geïnformeerd over het feit dat een tepelhofatatoeage gezet kan worden met een pmu-pigment, dat is wat u nu heeft gehad of met inkt, zoals u zoon ook echt tatoeage-inkt heeft gebruikt voor zijn tatoeages, daarmee kan ook een tepelhofatatoeage gezet worden. Was u daarvan op de hoogte?

Patiënt: Volgens mij niet nee.

Suzanne: Oké, en wat vind u daarvan?

Patiënt: Dat het ook met inkt zou kunnen?

Suzanne: Naja, ik bedoel eigenlijk wat vind u ervan dat u daar niet van op de hoogte bent gesteld?

Patiënt: Haha, nou dat klinkt misschien heel raar, maar ik heb tijdens mijn borstamputatie en chemotherapie heb ik heel veel dingen meegemaakt dat ik nu zeg van als dat nou nog een keer zou gebeuren zou ik heel anders reageren dan dat ik toen gereageerd had.

Suzanne: O ja? En hoe anders precies?

Patiënt: Umm nou zo van joh weet je wel waar je mee bezig bent. Weet je wel wat beroep je eigenlijk hebt gekozen? En dat had ik met die tatoeage absoluut niet. Er werd me wel duidelijk uitgelegd wat er ging gebeuren, hoe ze het ging doen en dat het prikte en weet ik het wat allemaal meer. Daar was ik wel op voor bereid. Maar als ik dan even terug ga naar chemotherapie dat ik aangesloten ben op heel heftig spul en dat er dan een verpleegster nog even bloeddruk gaat meten terwijl er duidelijk gezegd was dat dat niet mocht en dat die arm dan helemaal dik en rood wordt dat je denk nou dadelijk ontploft hij ja.. dan heb je zoiets van ...

Suzanne: Ohh, wat erg dat dat inderdaad gebeurd is. Maar u bent dus toentertijd door de huidtherapeut wel goed voorgelicht, alleen dan enkel niet over dat er nog een andere optie eventueel was.

Patiënt: Nee en ik weet niet of dat er toen al was.

Suzanne: Het was er toen al weg, maar goed. U vond de voorlichting fijn, alleen u bent alleen niet daar over ingelicht. Wat vind u daar eigenlijk van dat u daar niet over bent voorgelicht?

Patiënt: Ja wel jammer, want het is toch fijn om overal van af te weten en zelf een keuze te maken.

Suzanne: En het ideale plaatje wat betreft natuurlijk effect?

Patiënt: Zo natuurlijk mogelijk.

Suzanne: En qua kosten?

Patiënt: Ik zou het liefst zien dat het zetten van zo'n tatoeage vergoed wordt door de zorgverzekering, want zoals ik al eerder zei ik heb hier niet om gevraagd.

Suzanne: Oké, duidelijk.

Suzanne: Goed, en heeft u zelf nog iets waarvan u denkt dat wil ik nog bespreekbaar maken?

Patiënt: Nee eigenlijk niet, ik heb het als een fijne behandeling ondervonden. Ik heb er geen onplezierige ervaring aan over gehouden, dus wat dat betreft zou ik het zo weer doen.

Suzanne: Ja, als de prothese door dezelfde arts vervangen zou kunnen worden dan had u wel gewoon weer een tepelhof tatoeage laten plaatsen.

Suzanne: En zou u dan overwegen om als er een alternatief is daar is naar te kijken?

Patiënt: Ja

Suzanne: Oké. Goed ik denk dat we alles, tenminste voor mij, besproken hebben en als u niks meer toe te voegen heeft dan denk ik dat dit het einde is van het interview. Zou u het leuk vinden als ik mijn onderzoeksresultaten naar u op stuur?

Patiënt: Dat is goed.

Suzanne: Wat is uw e-mailadres?

Patiënt: Dat is xxx

Suzanne: Ik verwacht hem in februari in te leveren en dan moet hij nog wel nagekeken worden, maar ik verwacht hem in april wel op te kunnen sturen.

Patiënt: Oké, nou ik zou zeggen veel succes ermee.

Suzanne: Dankuwel. Heel erg bedankt voor de medewerking en ik wens u nog een hele fijne avond.

Patiënt: Zelfde

Suzanne: Oké, tot ziens.

Patiënt: Dag hoor.

Interview 5

Naam patiënt	Patiënt 5
Geboortedatum	28-08-1954 (63 jaar)
Geslacht	Vrouw
Datum interview	Donderdag 07 december 2017
Tijdstip	10.30 – 11.00

Patiënt: Goedemorgen, u spreekt met ...

Suzanne: Goedemorgen, u spreek met Suzanne Schlingmann. Ik zal even in het kort vertellen wat de bedoeling is. Ik ga u zo een aantal vragen stellen en die zijn gebaseerd op vijf onderwerpen, namelijk: vervaging, natuurlijk effect, kosten, resultaat en voorlichting. Op die vragen mag u zo eerlijk mogelijk antwoord geven en als u iets niet begrijpt dan mag u mij dat altijd even vragen.

Patiënt: Is goed.

Suzanne: Heeft u nog vragen voordat we gaan beginnen?

Patiënt: Nee hoor, kom maar door.

Suzanne: Umm nou de eerste vraag is, hoelang heeft u de tepelhofatoeage al?

Patiënt: Umm even denken hoor. Het is bij mij veel later gebeurd dan mijn borstamputatie. Het is ongeveer vijf jaar geleden denk ik. Er heeft heel wat tijd tussen gezeten, want ik heb in 2002 mijn borstamputatie gehad, dus dat is best een poos geleden. Maar daarna heb ik ook een aantal operaties gehad zeg maar en buiten de borstoperaties heb ik ook nog een aorta in mijn buik geopereerd gehad en dat soort dingen, dus vandaar dat het wat langer geduurd heeft.

Suzanne: En heeft u die tatoeage in de tussentijd wel eens laten bijwerken?

Patiënt: Ja, volgens mij was dat vorig jaar.

Suzanne: Vorig jaar? Oké. En als we dan nu weer even terug gaan naar vijf jaar terug. Umm wat vond u toen van de kleur toen de tatoeage net was gezet? Daarmee bedoel ik dan wel vier weken na de laatste keer bijwerken.

Patiënt: Umm ja op zich wel netjes, maar toch wel iets vager dan mijn eigen tepels. Ik heb van mijzelf vrij lichte tepels en ze hebben ook niet zoveel keuze in kleur zeg maar, omdat bij hun die slechte stoffen er niet in zitten. Ik weet niet of je daarvan op de hoogte bent?

Suzanne: Umm wat bedoeld u precies met slechte stoffen?

Patiënt: Als een normale tatoeage laat zetten, dan zitten er ook chemische stoffen in ofzo en dat hebben hun dan niet. Er wordt met natuurlijkere stoffen getatoeëerd.

Suzanne: En dat is de reden dat er niet zoveel kleuren zijn?

Patiënt: Ja, volgens mij had ze drie kleuren als ik het goed onthouden heb.

Suzanne: Oké

Patiënt: En dan kan ze natuurlijk ook mengen, weet je wel.

Suzanne: Ja en umm toen heeft u de tatoeage bij laten werken. Wat was de reden om hem bij te laten werken?

Patiënt: Omdat hij gewoon heel erg vervaagd was.

Suzanne: Oké, dus vanwege de vervaging heeft u hem laten bijwerken?

Patiënt: Ja

Suzanne: En hoeveel jaar later is dat geweest?

Patiënt: Vier jaar, zo uit mijn hoofd.

Suzanne: En wat vond u ervan dat u hem bij moest laten werken?

Patiënt: Ja umm het is niet anders. Ik denk dat dat wel zo blijft, dat je het om de paar jaar bij moet blijven werken.

Suzanne: U heeft dat niet als vervelend ervaren?

Patiënt: Nee, kijk ik heb ergere dingen meegemaakt hoor. Ik vind het alleen maar netjes als het weer bijgewerkt is.

Suzanne: Ja, dus u heeft hem bij laten werken, omdat hij zo erg vervaagd was en eigenlijk vond u dat ook geen probleem. En wat vindt u dan nu van de kleur?

Patiënt: Ja dat is wel gewoon netjes hoor.

Suzanne: En merkt u dat deze nieuwe tepelhofatoeage dan ook alweer een beetje aan het vervagen is na een jaar of dat nog niet?

Patiënt: Ja ietsje.

Suzanne: Ja, oké. Maar dat vindt u ook nog steeds niet hinderend?

Patiënt: Ja, ik vind het wel jammer natuurlijk. Het is wel de bedoeling dat als je het hebt, je er uiteindelijk ook klaar mee bent. Het is niet zo dat ik denk van fijn ik mag weer. Nee dat is nogal

logisch. Daarom zeg ik, ik heb ergere dingen meegemaakt dus dan is het maar zo en dan ga ik dat gewoon doen. Verder denk ik er niet zo over na.

Suzanne: Nee, nee. Dus liever eigenlijk niet bijwerken, maar omdat het niet anders is doet u dat gewoon zonder er bij na te denken.

Patiënt: Ja

Suzanne: En als u nu beide tatoeages met elkaar vergelijkt, dus de tepelhof tatoeage met uw originele tepel. In hoeverre vind u ze dan op elkaar lijken?

Patiënt: Ja weet je wat het is. Je hebt je tepelhof en je tepel en daar hoort eigenlijk **kleurverschil** in te zitten natuurlijk, want je tepel is donkerder dan je tepelhof en dat is niet.

Suzanne: Dat is niet gebeurd. Oké.

Patiënt: Nee, en ook mijn tepel die hebben ze toen in het ziekenhuis gemaakt, maar dat was zo weer weg eigenlijk. Dat was niet zo goed gelukt.

Suzanne: Nee, dat hoor je wel vaker inderdaad.

Patiënt: **Dus ik vind niet echt dat het een gelijke tepel is, want die tepel mis je best.**

Suzanne: En is zeg maar de tepel waardoor ze niet op elkaar lijken of kijkt u ook nog naar andere factoren op het moment dat u beide tepels met elkaar vergelijkt?

Patiënt: Ik kijk wel een beetje naar het geheel.

Suzanne: Kunt u mij misschien vertellen waar u op let als u kijkt of beide tepels op elkaar lijken?

Patiënt: **Naja, ten eerste kijk je naar de kleur en je kijkt ook naar de vorm.**

Suzanne: Ja, dus kleur en vorm?

Patiënt: Ja

Suzanne: En verder nog iets waar u naar kijkt?

Patiënt: Nee, niet echt. **De grootte, maar dat komt op hetzelfde naar als de vorm natuurlijk.**

Suzanne: Umm en u gaf het net al aan die tepel en die tepelhof dat verschil zie je niet echt. Is er verder nog iets dat u graag anders had gezien betreft de tepelhof tatoeage?

Patiënt: Hoe bedoel je dat?

Suzanne: Nou u gaf net aan dat u vind dat de tepel er niet echt uit komt. Dat had u misschien graag anders gezien en vandaar mijn vraag of er nog meer dingen zijn die u graag anders had gezien?

Patiënt: Nee

Suzanne: Oké, umm dan gaan we verder naar het kopje kosten. Ik vroeg me af wat u destijds heeft betaald voor de tepelhof tatoeage?

Patiënt: Umm, ik heb het vergoed gekregen.

Suzanne: En was dat vanuit de basisverzekering of vanuit de aanvullende verzekering?

Patiënt: Dat weet ik niet meer.

Suzanne: Heeft u er zelf iets aan bij moeten betalen of helemaal niets?

Patiënt: Helemaal niets.

Suzanne: Nee, oké. Weet u wel wat het normaal gesproken kost om een tepelhof tatoeage te laten zetten?

Patiënt: Even denken hoor. Ik moest toen drie keer komen, want het is niet in 1 keer goed. Volgens mij kost het iets van rond de €500.

Suzanne: Umm heeft u 1 tepelhof of 2 tepelhoven getatoeëerd?

Patiënt: Een.

Suzanne: Joyce rekent voor 1 tepelhof tatoeage €350. U heeft het niet zelf betaald, maar als u het nou zelf zou moeten betalen, wat vind u dan van de hoogte van dat bedrag?

Patiënt: **Duur.**

Suzanne: Vind u wel dat het bedrag het waard is?

Patiënt: Ja, wat moet ik daarvan zeggen. Het is voor mij natuurlijk een noodsituatie, het is niet een uhh verfraaiing. Je praat over iets heel anders dan dat je een tatoeage uit gaat kiezen en laat zetten. Wat was je vraag ook al weer, sorry?

Suzanne: U zei ik vind het bedrag best hoog, maar vind u wel dat het dat bedrag waard is geweest?

Patiënt: Ja, dat wel.

Suzanne: Oké, dus u vind het bedrag hoog, maar uiteindelijk is het het waard?

Patiënt: Ja, ja.

Suzanne: En als u zelf een bedrag uit zou mogen kiezen waarvoor u een tepelhof tatoeage mocht laten zetten, wat zou dan het maximale bedrag zijn?

Patiënt: **Ja umm ik zou geen €350 zelf kunnen missen,** want ik heb een AOW-uitkering en ik kan net rond komen. Ik kan verder niks sparen, dus als ik het van mijn spaarrekening af moet halen dan wordt ik er echt zenuwachtig van.

Suzanne: Ja dat snap ik.

Patiënt: Dus ja in die zin, zou het helaas pindakaas voor me zijn. Ik ben heel blij dat ik dat via de verzekering vergoed heb gekregen.

Suzanne: Ja dat snap ik. Dat is natuurlijk ook harstikke fijn dat dat kan.

Patiënt: Nou ja, ik vind het eigenlijk niet meer normaal dat je het vergoed krijgt als je borstkanker hebt gehad en je borst is geamputeerd.

Dat is wel iets wat je moet verwerken, zowel geestelijk als lichamelijk. Het is natuurlijk toch een naar gezicht om maar één borst te hebben. Dat is wel een confrontatie moet ik zeggen. Ik vind dat een tepelhofatoeage dan toch bij de afronding hoort van zo'n proces. Want als je een prothese hebt en geen tepel, dan is het nog een gek gezicht natuurlijk.

Suzanne: Ja, dan voelt u zich alsnog niet af misschien.

Patiënt: Ja, een tepelhofatoeage maakt het toch wel af. Snap je?

Suzanne: Ja, ik snap het. En umm toen u hem heeft bij laten werken, heeft u er toen wel iets voor moeten betalen?

Patiënt: Nee. Ik had daar ook een verwijzing van een arts voor.

Suzanne: Oké, duidelijk. Dan wil ik nu verder gaan naar het resultaat. Is het resultaat wat u ervan verwacht had?

Patiënt: Umm, ja dat heb ik eigenlijk al gezegd natuurlijk.

Suzanne: Ja, samengevat wel he. U bent tevreden over de tepelhofatoeage?

Patiënt: Ja

Suzanne: En als u de ideale tepelhofatoeage mocht kiezen, hoe zou die er voor u uitzien wat betreft natuurlijk effect, vervaging en kosten?

Patiënt: Om dat hij hetzelfde is als mijn andere tepel.

Suzanne: Dus qua natuurlijk effect precies hetzelfde. En qua vervaging?

Patiënt: Het zou prettig zijn als het na het zetten gewoon klaar is.

Suzanne: U bedoeld dat hij dan niet meer vervaagd?

Patiënt: Ja, ja. Ja, want dat vind ik wel snel gebeuren moet ik zeggen. Ik heb wel drie jaar gewacht met bijwerken, maar het was al wel veel sneller dat het ging vervagen. Dat vind ik wel jammer, want eigenlijk zou je het eigenlijk ieder jaar moeten bijwerken, want na een jaar was hij echt al vervaagd.

Suzanne: Ja, dat is best wel snel he?

Patiënt: Ja

Suzanne: En ja dan komen we toch nog weer even op de kosten en de ideale situatie. Hoeveel zou u ervoor willen betalen?

Patiënt: Niet, ik wil het gewoon vergoed hebben van de verzekering, want ik kan er ook niks aan doen en ik betaal genoeg aan mijn ziektekostenverzekering.

Suzanne: Oké. En toen u de tepelhofatoeage had laten zetten bij Joyce bent u toen geïnformeerd over het feit dat een tepelhofatoeage gezet kan worden met een pmu-pigment zoals u nu heeft gehad of met een inkt, zoals echt een tatoeage-inkt?

Patiënt: Of ze mij daarover heeft geïnformeerd?

Suzanne: Ja

Patiënt: We hebben het er wel over gehad, maar niet dat ze mij van tevoren over geïnformeerd heeft.

Suzanne: U heeft geen keuze gehad tussen het een of het ander?

Patiënt: Nee, want ze werkt alleen met pmu-pigment en niet met tatoeage-inkt.

Suzanne: Dat gaf u eerder al aan inderdaad. En wat vind u ervan dat u geen keuze heeft gehad tussen het een en het ander?

Patiënt: Ja dat vind ik wel jammer, maar zij zegt dat het komt, omdat in de inkt die tatoeëerders gebruiken kankerverwekkende stoffen inzitten.

Suzanne: Ja, daar gaat mijn onderzoek over. Ik heb onderzocht of tatoeage-inkt daadwerkelijk kankerverwekkend is en uit mijn onderzoek blijkt van niet.

Patiënt: Oké, dat wist ik niet.

Suzanne: Zou u het misschien leuk vinden om de resultaten van mijn onderzoek per mail toegestuurd te krijgen? Dan kunt u het op uw gemak nog eens nalezen?

Patiënt: Ja, leuk!

Suzanne: Wat is uw mailadres?

Patiënt: xxx

Suzanne: Oké bedankt. Ik zorg dat het naar u opgestuurd wordt. Dat is waarschijnlijk in April.

Patiënt: Ohh oké.

Suzanne: Heeft u zelf nog iets wat u graag met mij wil delen?

Patiënt: Ja ik zou er nog wel even aan willen toevoegen, dat als ik de keuze heb en inkt is niet kankerverwekkend, dat ik dan liever met inkt getatoeëerd wordt. Dat zou ik wel heel fijn vinden. Maar omdat er stofjes in zaten, weet ik veel, had ik zoiets van ja ik heb kanker gehad, ik vind het goed. Dan begin je daar natuurlijk niet aan.

Suzanne: Nee dat begrijp ik, dat is logisch. Als je hoort dat iets kankerverwekkend is dan denk je niet dat ga ik dan doen.

Patiënt: Nee, nee.

Suzanne: Maar dat is dan misschien wel leuk als ik het opstuur, dat u daarover kunt lezen.

Patiënt: Ja, nou ja dan zou ik het heel graag nog een keer willen doen en dan met inkt inderdaad.

Maar meisje, ik ga je niet langer ophouden. Ik wens je heel veel succes met je scriptie!

Suzanne: U heel erg bedankt voor de medewerking.

Patiënt: Tot ziens

Suzanne: Tot ziens

Interviews inkt

Interview 6

Naam patiënt	Patiënt 6
Geboortedatum	01-03-1964 (53 jaar)
Geslacht	Vrouw
Datum interview	Donderdag 30 november 2017
Tijdstip	10.00 – 10.30

Patiënt: Met ...

Suzanne: Goedemorgen, u spreekt met Suzanne Schlingmann.

Patiënt: Hi, Goedemorgen.

Suzanne: Wij zouden vandaag het interview gaan afnemen.

Patiënt: Uhm

Suzanne: Ik zal even kort vertellen wat de bedoeling is. Ik ga je straks een aantal vragen stellen, die zijn gebaseerd op vijf onderwerpen. Dat is vervaging, natuurlijk effect, kosten, resultaten en voorlichting. Op die vragen mag je zo eerlijk mogelijk antwoord geven en als je iets niet begrijpt mag je altijd om verduidelijking vragen.

Patiënt: Ja

Suzanne: Heb je zelf nog vragen voordat we gaan beginnen?

Patiënt: Nee

Suzanne: Nee? Oké, haha dan gaan we starten.

Suzanne: Hoelang heb je de tepelhofatattooage al?

Patiënt: Umm de eerste zijn gezet op 28 november 2014.

Suzanne: 2014. En je zegt de eerste keer zijn ze gezet. Heb je ze nog een keer bij laten werken in de tussentijd?

Patiënt: Umm ja, ergens in ik geloof maart 2016.

Suzanne: Umm, dan gaan we even terug naar de eerste keer. Naar 2014 toen je hem hebt laten zetten. Umm wat vond je toen van de kleur? Dan heb ik het over de kleur toen die echt goed en mooi genezen was. Zo'n week na het zetten van de tattooage.

Patiënt: Mooi, heel mooi. Iets te roze, maar heel mooi.

Suzanne: Oké, en umm wat is toen de reden voor jou geweest om te tepelhofatattooage bij te laten werken?

Patiënt: Omdat hij heel erg vervaagd was.

Suzanne: Oké, dus wegens vervaging heb je hem umm laten bijwerken. En is de tepelhofatattooage de eerste keer gezet met pmu-pigment of met inkt?

Patiënt: Met inkt.

Suzanne: Umm, naja en toen was hij dus heel erg vervaagd. Wat vond u ervan dat hij zo erg vervaagd is?

Patiënt: Nou ik vond het eigenlijk niet zo erg, want ik heb ook normale tattooages en die vervagen natuurlijk ook. En umm ik ben toen na zes weken terug geweest, maar toen was de kleur nog heel mooi en helder en toen hebben we haast niks hoeven doen om bij te werken. Ik denk dat mijn lichaam de kleur gewoon zo goed opneemt, of tenminste goed opneemt.. ik denk dat mijn huid er langer over doet om het.. zeg maar, bij andere mensen zal het dan misschien eerder.. dat je eerder ziet dat je het bij moet werken. Doordat wij de tweede keer weinig gedaan hebben, ik eigenlijk later maar eerder bijgewerkt ben. Snap je wat ik bedoel?

Suzanne: Niet helemaal haha. Zou je dat misschien nog een keertje willen herhalen?

Patiënt: Nou na zes weken ben ik terug geweest. Toen was hij eigenlijk nog zo mooi dat we niks hebben hoeven doen. Ik geloof dat we toen nog vijf minuutjes bezig zijn geweest.

Suzanne: Uhm

Patiënt: Dus eigenlijk is die tweede keer niet geweest zeg maar in mijn ogen.

Suzanne: Ja precies, hij was eigenlijk al in één keer goed?

Patiënt: Ja, dus daarom denk ik dat ik toen uiteindelijk in uhh begin 2016 opnieuw ben geweest. Ik heb het idee dat mijn huid de kleur langer vast houdt, totdat we de vervaging zagen.

Suzanne: Ja precies, eigenlijk hadden jullie misschien toen al iets moeten bijkleuren voor het geval dat.

Patiënt: Of de afspraak niet na zes weken moeten maken, maar pas na een half jaar ofzo.

Suzanne: Ja precies, maar u heeft er toch voor gekozen om pas twee jaar later de tepelhofatoeage bij te laten werken?

Patiënt: Ja dat komt, omdat ik niet tevreden was met de maat prothese die ik had en umm ik zeg maar nog een jaar heb gewacht dus tot december 2015 voordat er een nieuwe prothese in is gegaan.

Suzanne: Ohh oké, dus u was niet tevreden met de prothese en toen is er later een andere prothese in gegaan en toen heeft u de tepelhofatoeage opnieuw laten zetten?

Patiënt: Ja

Suzanne: Oké, zat hij dan nog wel op de goede hoogte?

Patiënt: Ja

Suzanne: Oké, nou dat is wel heel mooi.

Suzanne: En toen heeft u de tepelhofatoeage opnieuw laten zetten en die is nog steeds goed?

Patiënt: Ja

Suzanne: En wat vond u ervan dat de tatoeage bijgewerkt moest worden?

Patiënt: Ja umm hoe bedoel je? Dat ik weer moest langsgaan?

Suzanne: Ja

Patiënt: Nou dat vond ik niet zo erg hoor.

Suzanne: Ik ga even een korte samenvatting geven om te kijken of ik alles uhh goed begrepen heb. U heeft hem dus de eerste keer laten zetten in 2014 en toen umm hebben jullie hem na zes weken eigenlijk bijna niet bijgewerkt, toen is hij gaan vervagen in de loop van de tijd, maar toen koos u ervoor om eerst de borstprothese te vervangen en dan pas een nieuwe tepelhofatoeage te laten zetten die nu wel goed is.

Patiënt: Ja, dat klopt

Suzanne: Umm en in hoeverre vind u de tepel lijken op uw originele tepel?

Patiënt: Umm, nou umm ja ik moet eerlijk zeggen ik weet niet meer hoe mijn originele tepel eruit zag. Ik heb daar foto's van gemaakt, die heb ik weggestopt en daarna heb ik er nooit meer naar gekeken.

Ik weet dat kleur nog steeds iets meer roze is, want ik heb toen bij de tweede keer kleuren gevraagd of hij iets donkerder kon, omdat ik ze te roze vond. Dat is ook gedaan, maar qua vergelijking met mijn echte tepel weet ik dus niet. Ik weet wel dat iedereen die hem ziet zegt: 'Mag ik even voelen?'. Het is echt nep.

Suzanne: Haha echt nep.

Patiënt: 'Zijn dat wel tatoeages? Zijn dat geen normale tepels?' Dus het is wel echt echt zeg maar.

Suzanne: Haha, ze zien er heel mooi uit gewoon.

Patiënt: Ja

Suzanne: En als ik u nou zou vragen aan de hand van welke factoren bepaald u nou of de ene tepel op de andere tepel lijkt? Wat voor factoren zou u dan opnoemen? U zijn net al kleur, maar zijn er dan nog andere dingen waar u op let?

Patiënt: Nee, ja, nee eigenlijk niet. Het is meer de kleur en de vorm misschien en de grootte.

Suzanne: Dus kleur en vorm en grootte en is er verder nog iets waar u op zou letten?

Patiënt: Ja

Suzanne: En vind u dat die drie factoren evenredig zijn met die andere tepelhofatoeage? Voor hoever u zich dat kan herinneren?

Patiënt: Ja umm ik zal eerlijk zijn. Ik wilde hartjes. En toen zijn mijn broer jezus denk nou eens na, dan sta je elke dag in de spiegel te kijken en zie je elke dag dat het niet natuurlijk is, niet echt is, ga je jezelf dat aan doen. Ja dat weet ik eigenlijk niet weet je, eigenlijk wil ik het wel, maar aan de andere kant ja, ja. Je hebt wel weer gelijk, dus weet je wat. We doen wel gewoon normale en het is nu eigenlijk nooit geweest dat ik er naar heb gekeken en dacht nou dit ziet er wel heel erg nep uit ofzo.

Suzanne: Ja, dus u bent achteraf wel blij met uw keuze?

Patiënt: Ja, Ja. Ik denk dat als het storend was geweest dat je dat toch wel bij jezelf had gemerkt.

Suzanne: Ja, maar heeft u net wel zoiets ik zou toch nog graag iets anders zien aan mijn tepelhofatoeage?

Patiënt: Nee, dat niet.

Suzanne: Nee, oké. Dat is duidelijk.

Suzanne: En umm wat is destijds het bedrag geweest waarvoor u de tepelhofatoeage heeft laten zetten?

Patiënt: Niks, alles is vergoed, ook het bijwerken.

Suzanne: En umm, bent u daar aanvullend voor verzekerd geweest?

Patiënt: Ja ik was wel aanvullend verzekerd. Ik weet niet of het uit de basisverzekering wordt verzekerd.

Suzanne: Maar u heeft er helemaal niks zelf aan bij hoeven dragen?

Patiënt: Nee, helemaal niks.

Suzanne: En umm weet u wel hoe duur een tepelhof tatoeage is?

Patiënt: Volgens mij iets van €300 euro klopt dat?

Suzanne: Ja, dat kan kloppen. De prijzen lopen wel heel erg uiteen. Meestal wordt voor 1 tepelhof tatoeage €350 gevraagd. Maar wat vind u van de hoogte van het bedrag als u dat zelf zou moeten bekostigen?

Patiënt: Ja umm ik heb toentertijd met Sophie gesproken en die zei toen als je niet tevreden bent dan komt je maar terug want je hebt genoeg ellende meegemaakt, maar dat is Sophie natuurlijk.

Suzanne: Haha, ja.

Patiënt: Maar umm aan de ene kant heb ik zoiets van zo 300 dat is voor sommige mensen natuurlijk wel echt een hele hoop, aan de andere kant denk ik ja .. elke tatoeage is duur. Voor mij persoonlijk vind ik het wel normaal. En ja umm aan de andere kant is het heel lullig dat als je dat allemaal mee hebt gemaakt, je daar ook nog is voor moet betalen. Alsof het nog niet erg genoeg is.

Suzanne: Ja dat snap ik. Maar vind u wel dat dit bedrag het waard is?

Patiënt: Ja zeker.

Suzanne: En waarom?

Patiënt: Naja, we zijn nou umm drie jaar verder en uhh je kan naar de sauna, niemand die het ziet zeg maar. Het is een hele mooi oplossing.

Suzanne: Ja. Het ziet er gewoon heel mooi uit?

Suzanne: Oké, en als u nu zelf een bedrag mag kiezen om een tepelhof tatoeage voor te laten zetten, wat zou dan het maximale bedrag zijn wat u er zelf aan uit zou willen geven?

Patiënt: Umm ja, ik weet ook niet wat het kost zeg maar, alle inkt en noem maar op. Maar umm ja ik denk dat ik dan ook wel rond dezelfde prijs uit zou komen dan.

Suzanne: Oké, ja. Umm en umm naja u heeft de tepelhof tatoeage laten bijwerken en umm heeft u daar ook nog weer een bedrag voor moeten betalen?

Patiënt: Nee

Suzanne: En wat vind u daarvan?

Patiënt: Haha, ja goed, fijn.

Suzanne: Oké, nou dan wil ik het nog even hebben over het resultaat. Is het resultaat wat u ervan verwacht had?

Patiënt: Umm ja, ja.

Suzanne: Oké. En als u nu een ideale tepelhof tatoeage mocht kiezen hoe zou die er voor u dan uitzien wat betreft natuurlijk effect, vervaging en kosten?

Patiënt: Geen vervaging, maar ja dat bestaat niet.

Suzanne: Uhum

Patiënt: En ja kosten, zo min mogelijk dan en zo natuurlijk mogelijk. Ja kijk als je bijvoorbeeld in Amerika naar die tepelhof tatoeages gaat zoeken, wat je dan ziet, maar dat zijn natuurlijk de tatoeëerders onder de tatoeëerders. Maar dat zou wel heel mooi zijn moet ik zeggen, maar ik ben wel heel tevreden met wat Sophie heeft gedaan.

Suzanne: Ja, dus als u zelf mocht kiezen dan zouden er gewoon geen kosten aan verbonden zijn, geen vervaging en zo natuurlijk mogelijk?

Patiënt: Ja

Suzanne: En toen u bij Sophie kwam, bent u toen geïnformeerd over het feit dat er twee soorten pigment zijn waarmee die tepelhof tatoeage gezet kan worden? Daarmee bedoel ik met een pigment of een inkt welke ook gebruikt wordt bij normale tatoeages.

Patiënt: Dat weet ik echt niet meer. Ik neem aan van wel, maar..

Suzanne: Heeft u ooit een keuze gehad? Heeft ze u ooit gevraagd om te kiezen tussen het een en het ander?

Patiënt: Nee. Ik zelf niet.

Suzanne: En wat vind u daarvan, dat u geen keuze heeft gehad?

Patiënt: Naja, ik ben natuurlijk in het ziekenhuis zelf getatoeëerd door haar. En ik neem aan dat ze daar toch het beste doet. Dus dat vind ik eigenlijk niet zo erg.

Suzanne: Ja, oké. U gaat er eigenlijk vanuit dat de specialist weet waar ze het over heeft?

Patiënt: Naja, het ziekenhuis alleen al zeg maar. Dat is vergeleken met een ander ziekenhuis al iets dat je denkt wauw.

Suzanne: Ja het is een mooi ziekenhuis he. Ik heb een dagje meegelopen met Sophie en iedereen is onwijs tevreden.

Patiënt: Ja, dus dan ga je er toch wel heel snel vanuit dat wat er gebeurd gewoon goed is.

Suzanne: Ja precies. Nou duidelijk. Ik heb in ieder geval veel informatie gehoord. Je hebt er zelf geen bijdrage aan hoeven leveren, maar het bedrag van €300 euro zou je er wel voor over hebben, omdat je het gewoon waard vindt om het eraan uit te geven. Umm en als je dan echt iets zou mogen kiezen

zou je een tepelhof tatoeage zonder vervaging, zonder kosten en met een zo natuurlijk mogelijk effect willen. En ja het is niet meer helemaal duidelijk of ze je geïnformeerd heeft over die twee soorten pigment, maar je zou het eigenlijk ook niet zo heel erg vinden ,omdat je toch weet dat de specialist in het Alexander Monroe ziekenhuis umm de beste keuze zouden maken.

Patiënt: Ja.

Suzanne: Heb je zelf nog toevoegingen waarvan je denkt van nou dat wil ik nog even vertellen?

Patiënt: Nee eigenlijk niet.

Suzanne: Haha, oké nou dan was dit alweer het einde van mijn interview.

Suzanne: Harstikke bedankt voor uw medewerking. En umm zou u de resultaten nog toegestuurd willen krijgen als ik het af heb.

Patiënt: Ja is goed.

Suzanne: Wat is je e-mail adres?

Patiënt: xxx

Suzanne: Oké, nou in februari ga ik het allemaal inleveren en dan moet het nog allemaal nagekeken worden en de hele mikmak, maar als het af is dan stuur ik het op.

Patiënt: Oké is goed

Suzanne: Nou harstikke bedankt.

Patiënt: Graag gedaan.

Suzanne: Tot ziens

Patiënt: Dag

Interview 7

Naam patiënt	Patiënt 7
Geboortedatum	10-02-1964 (53 jaar)
Geslacht	Vrouw
Datum interview	Donderdag 07 december 2017
Tijdstip	09.15 – 09.45

Patiënt: Met ...

Suzanne: Goedemorgen ... je spreekt met Suzanne. We zouden vanochtend het interview afnemen voor mijn afstudeeronderzoek. Ik zal even in het kort uitleggen wat de bedoeling is. Ik ga u straks een aantal vragen stellen die zijn gebaseerd op vijf onderwerpen umm namelijk vervaging, natuurlijk effect, kosten, resultaat en voorlichting. Op die vragen mag je zo eerlijk mogelijk antwoord geven en als je iets niet begrijpt dan mag je het altijd even vragen.

Patiënt: Uhm

Suzanne: Ja? Heb je nog vragen voordat we gaan beginnen?

Patiënt: Umm nee

Suzanne: Hoelang heb je de tepelhofatoeage al?

Patiënt: Umm een jaar

Suzanne: En wanneer heb je hem precies laten zetten? Weet je dat nog?

Patiënt: Nee dat weet ik niet meer precies.

Suzanne: In ieder geval in 2016?

Patiënt: Ja

Suzanne: En umm heeft u hem in de tussentijd al eens laten bijwerken?

Patiënt: Umm nee ik ben wel één keer terug geweest om hem bij te laten werken.

Suzanne: En hoeveel weken na het zetten was het bijwerken?

Patiënt: Umm zes weken.

Suzanne: Oké

Patiënt: Dat is zeg maar gebruikelijk. Na zes weken kijkt ze dan of het allemaal goed gepakt heeft.

Suzanne: En wat vond u van de kleur nadat u hem voor de laatste keer had bijgewerkt?

Patiënt: Toen was hij donker, maar ik vond het eigenlijk wel heel erg mooi. Ze zijn in het begin iets donkerder en dan wordt het iets lichter.

Suzanne: En vond u hem pas mooi toen de tatoeage wat lichter was geworden of toen hij nog zo donker was?

Patiënt: Umm ja je calculeert dat in dat het gewoon lichter wordt. Mentaal ga je mee in dat proces. Je weet dat het wat lichter wordt en ja ik vond het eigenlijk wel prima. Het ging mij meer om de vorm, de grootte, het complete beeld.

Suzanne: En wat bedoel je dan precies met het complete beeld?

Patiënt: De grootte en hoe natuurlijk hij eruitziet en of hij in 3-D is gezet, lijkt het of je tepel hebt of niet, want ik had dus helemaal geen tepel. Ja.. ik heb ze ook wel gezien dat ik dacht mm dit is gewoon niks meer, dat waren een soort platte schalen erop en als hij goed drie d is gezet, dan lijkt het net of je dus echt een tepel hebt.

Suzanne: Ja precies. En die drie d techniek die heeft ze gebruikt?

Patiënt: Ja

Suzanne: Ja, oké. En vind u dat de tepelhofatoeage lijkt op uw originele tepel?

Patiënt: Nee, maar ik denk dat je als ex-patiënt altijd zoekt naar iets wat er niet meer is. Voor een ander lijkt hij, voor mezelf niet, maar dat komt omdat je gevoelsmatig weet je ook dat het er niet is.

Suzanne: Ja, ik begrijp wat je bedoelt. Maar als je nou naar die tepelhofatoeage kijkt wat vind je er dan precies anders aan dan je originele tepel?

Patiënt: Naja je ziet.. er zit natuurlijk geen reliëf in en hoe goed het ook is getekend het is er niet. En dat zie ik, omdat het in mijn eigen lijf zit.

Suzanne: Ja precies, een ander zou dat misschien niet opvallen, maar omdat je het zelf weet zie je dat misschien niet.

Suzanne: En je gaf net al aan dat als jij bepaald of iets natuurlijk is dan kijk je naar de vorm, de grootte umm en waar kijk je nog meer naar of was dat het?

Patiënt: Umm nee grootte en inderdaad de kleur op je huid. Dat moet natuurlijk ook goed bij elkaar passen.

Suzanne: Ja, Ja. En de kleur wat vind u daar nu van?

Patiënt: Ja prima, ik ben echt enorm tevreden.

Suzanne: Oké, en is de kleur al vervaagd?

Patiënt: Nee

Suzanne: Oké en umm zou u graag nog iets anders zien aan de tepelhofatoeage?

Patiënt: Nee, nee.. ik ben eigenlijk echt wel tevreden.

Suzanne: En umm wat was destijds het bedrag waarvoor u de tepelhofatoeage heeft laten zetten?

Patiënt: Umm nou Sophie die deed het gratis. Zij werkte dan ook nog in een ziekenhuis geloof ik en dat gaat dan via de zorgverzekering en een aantal in het jaar doet zij gewoon gratis thuis.

Suzanne: U heeft hem bij haar thuis laten zetten?

Patiënt: Ja

Suzanne: Oh Oké. En umm weet u wel hoe duur het is om een tepelhofatoeage te laten zetten?

Patiënt: Nou ik geloof, maar ik denk dat jij intussen met je onderzoek al verder bent dan ik haha, rond de €350-400.

Suzanne: Ja klopt, €350 euro inderdaad. En wat vind je van de hoogte van dit bedrag, als je het zelf zou moeten betalen?

Patiënt: Ja umm ik vind het sowieso belachelijk als je dat zelf moet betalen, dat het niet door het ziekenfonds wordt betaald. Je kan het wel via het ziekenfonds laten declareren geloof ik, maar daar zitten dan wel weer strengere voorwaarden aan en ja dan moet je het inderdaad bij een ziekenhuis laten doen en dan zit het er vaak wel bij in.

Suzanne: Ja klopt. Meestal gaat het nu vanuit de basisverzekering. Dus je moet dan eerst die €385 euro opmaken.

Patiënt: Ja maar als je borstkanker hebt gehad dan is je eigen risico toch wel op haha.

Suzanne: Ja haha, dat hoor ik vaker inderdaad.

Patiënt: Het maakt niet meer uit haha

Suzanne: Haha, maar als je dan kijkt naar de hoogte van het bedrag, vind je dat het wel waard?

Patiënt: Umm ja. Ik vind Sophie echt een hele goede, maar umm ik heb andere vanuit een ziekenhuis gezien en een goede tatoeëerder is een kunstenaar. En een arts is geen kunstenaar. Dus umm een hele goede plastisch chirurg betekent niet dat hij heel goed kan tekenen. Dus ik zou het, als Sophie het niet had gedaan, sowieso nooit in een ziekenhuis laten doen, dan maar €400 euro zelf betalen en dan bij een goede kunstenaar, een echte goede tatoeëerder terecht komen, dan dat ik het in een ziekenhuis zou doen, omdat het dan in mijn ziekenfondsverzekering zit. Dan zou ik er liever nog een jaar langer voor sparen, mocht dat nodig zijn.

Suzanne: Ja haha, eigenlijk vind je het dat bedrag alleen waard op het moment dat de tepelhofatoeage door een tatoeëerder wordt gezet, omdat hij volgens jou eigenlijk betere tatoeages zet, even samengevat.

Patiënt: Ja

Suzanne: En het maximale bedrag wat je dan zelf zou willen betalen voor die tepelhofatoeage is €400 euro, heb ik dat goed begrepen?

Patiënt: Ja

Suzanne: Umm oké even kijken hoor. Als je nou de ideale tepelhofatoeage mocht kiezen, hoe zou die er voor jou dan uitzien wat betreft natuurlijk effect, vervaging en kosten?

Patiënt: Zoals ik ze hem denk ik haha.

Suzanne: Haha zoals je ze hebt. Dus gratis gezet?

Patiënt: Nou als ik Sophie €400 euro hiervoor zou moeten betalen was het ook oké geweest.

Suzanne: En zou dat dan ook echt de ideale situatie voor je zijn?

Patiënt: Hoe bedoel je?

Suzanne: Nou je mag de ideale situatie voor jou beschrijven. Dus wat zou je het allerliefst willen wat betreft kosten, vervaging en natuurlijk effect.

Patiënt: Naja, dan is wat ik heb gehad ideaal.

Suzanne: En jouw tepelhofatoeage is nog niet vervaagd, dus je hebt een tepelhofatoeage die niet vervaagd, is dat ook wat je wil?

Patiënt: Niet perse. Je weet gewoon realistisch dat hij op den duur wel iets gaat vervagen. Dat is met een normale tatoeage ook, dus dit ook. Dat hoort erbij, ik heb daar niet zoveel moeite mee. Dan gaan we er nog een keer naartoe. En uhh hij oogt dan ook natuurlijker.

Suzanne: Oké, dus vervagen is op zich geen probleem. De tepelhofatoeage moet wel net zo natuurlijk zijn als de ander qua vorm, grootte en kleur?

Patiënt: Ja

Suzanne: En umm ja u gaf net aan dat u de tepelhofatoeage zoals u hem heeft gehad ideaal vindt en u heeft er bij Sophie niks voor betaald. Zou dat voor u de ideale situatie zijn?

Patiënt: Ja, ik denk voor iedereen.

Suzanne: Ja dat is ook zo haha.

Patiënt: En dat is dan niet dat ik het niet wil betalen, maar ik vind het te belachelijk voor woorden dat wij in een systeem zitten waar je umm na een medische behandeling niet je reconstructie volledig vergoed krijgt.

Suzanne: Nee, dat snap ik.

Patiënt: En dat wordt steeds erger. Toevallig heb ik het er nu net over gehad om nieuwe siliconen erin te zetten, omdat ik wel weer pijn heb aan mijn linkerkant en deze zijn ijskoud in bed. Ik krijg zelfs koude voeten haha. Er zijn dus nieuwe implantaten die minder koud schijnen te zijn.

Suzanne: Oké, naja misschien is dat wel wat.

Patiënt: Maar dat wordt dus niet vergoed, dus dan moet je zelf alsnog €5000 euro betalen. Ja dat is best wel.. een warme trui is goedkoper haha.

Suzanne: Haha, ja precies. Het is wel vervelend zeg als je dat dan weer zelf zou moeten betalen.

Suzanne: Ben je geïnformeerd bij Sophie over het feit dat er twee soorten pigment zijn waarmee je een tepelhofatoeage kan laten zetten? Daarmee bedoel ik echte inkt zoals je nu hebt gehad of een pmu-pigment.

Patiënt: Ja

Suzanne: Oké, en heb jij toen ook een keuze gehad tussen beiden?

Patiënt: Ja, ja ik heb een keus gehad en ja Sophie is gewoon heel kundig en daarom vertrouwde ik volledig op haar. Als zij zegt dit is beter of dit houdt meer of dit werk voor mij beter, hier krijg ik beter effect mee. En umm ja dan ben ik ook wel van mening dat wij als patiënten iets minder internet moeten laten varen en iets meer onze specialisten moeten gaan volgen.

Suzanne: Ja precies, want zij heeft u wel geadviseerd om de tepelhofatoeage te laten zetten met inkt?

Patiënt: Ja

Suzanne: En toen heeft u dat eigenlijk gewoon opgevolgd, omdat zij de specialist is.

Patiënt: Ja, je moet naar de mensen toegaan die je vertrouwd zeg ik altijd.

Suzanne: Ja dat is natuurlijk ook heel belangrijk. En umm toen ze u het heeft uitgelegd en advies heeft gegeven, heeft ze u toen nog wel gevraagd of je eventueel nog voor dat pigment wilde gaan of dat niet?

Patiënt: Ja, ik weet niet meer precies hoe het is gegaan, maar ze vroeg wel of het oké was wat ze mij adviseerde.

Suzanne: Ja, en wat vind je ervan dat zij u toch wel heeft ingelicht over dat er twee behandelmethoden bestaan?

Patiënt: Ja, weet je prima. Juist. Dat maakt haar kundig denk ik. Dan weet ze ook waar ze het over heeft.

Suzanne: Ja, nou dat waren mijn vragen alweer haha

Patiënt: Ohh

Suzanne: Ja het duurt helemaal niet zo lang. Heb je zelf nog iets wat je met mij wil delen waar ik nog niet naar heb gevraagd?

Patiënt: Umm nou wat ik eigenlijk wel interessant vind is, hoelang doen mensen erover om daadwerkelijk die tepelhofatoeage te laten zetten, na verwijdering van borsten. Ik heb er gewoon drie jaar mee gewacht.

Suzanne: Oké, dat zou ik eigenlijk niet weten, want daar heb ik nog geen onderzoek naar gedaan. Maar wat ik wel merk in mijn interviews, is dat veel mensen niet tevreden zijn over de prothese en soms dan daar heel lang over twijfelen om die te vervangen en pas daarna de tepelhofatoeage zetten.

Patiënt: Op het moment dat ze je borsten eraf halen, dan blijf je opzoek naar iets wat er niet is. Ik denk dat dat in dit geval ook zo is.

Suzanne: Ja precies, dat je altijd op zoek blijft gaan naar hoe kan het nog mooier? Of bedoel je dat niet?

Patiënt: Ja, maar daarin vergeten wij als patiënten natuurlijk dat wij alleen het mooiste resultaat willen, maar het moet ook nog een keer haalbaar zijn.

Suzanne: Ja, dat is het he. Artsen doen hun best om het zo mooi mogelijk te maken, maar je kan het natuurlijk niet helemaal hetzelfde maken.

Patiënt: Ja en weet je wat het is, daar blijven we naar op zoek.

Suzanne: Maar om op je vraag terug te komen, ik zou het niet durven zeggen na hoeveel jaar patiënten zo'n tepelhofatoeage zetten. Nee.

Patiënt: Nee ik heb er denk ik best lang over gedaan en toen ze er eenmaal op zaten dacht ik goh dit had ik echt eerder moeten doen. Ik was er best wel bang voor. In het begin vond ik het wel gewoon prima, dan dacht ik, ik heb gewoon twee ballen op mijn lijf ik vind het wel gewoon prima. Maar ik

merkte wel als ik in de sauna ging, dan ben je toch altijd wel een beetje anders. En dat heb ik nu ook nog wel, maar toch heb ik dat gevoel minder sterk.

Suzanne: Ja dat snap ik. Ja je bent wat meer af toch denk ik? Jijzelf zal misschien niet zien dat het niet zo origineel is als je eigen tepels, maar een ander zal dat denk niet opvallen.

Patiënt: Nee, klopt en als ik ze ook aan iemand laat zien dan zeggen ze dat ook hoor. Dat is het beste compliment denk ik. Maar goed dat vind ik dan nog wel heel interessant om te weten van hoelang doen mensen er nou over? En wat maakt dan de keuze naar wie ze toe gaan?

Suzanne: Ik ga het even voor je opschrijven en onderzoeken voor je. Zou je het ook nog leuk vinden om de resultaten van mijn onderzoek via de mail opgestuurd te krijgen?

Patiënt: Ja leuk.

Suzanne: En wat is jouw mailadres?

Patiënt: xxx

Suzanne: Oké, in februari ga ik het inleveren en dan hoop ik dat ik het in april kan opsturen naar je en die vragen zal ik dan ook nog even voor je onderzoeken.

Patiënt: Ja, ik ben heel benieuwd. Succes! En als je nog meer dingen wilt weten dan bel je maar.

Suzanne: Als ik nog iets wil weten zal ik dat zeker doen. Heel erg bedank voor de medewerking!

Patiënt: Graag gedaan, doei

Suzanne: Doei

Interview 8

Naam patiënt	Patiënt 8
Geboortedatum	20-03-1967 (50 jaar)
Geslacht	Vrouw
Datum interview	Maandag 11 december 2017
Tijdstip	10.30 – 11.00

Patiënt: Hoi

Suzanne: Hoi, goedemorgen.

Patiënt: Goedemorgen, ja.

Suzanne: Nou ik zal even in het kort vertellen wat de bedoeling is. Ik ga je straks een aantal vragen stellen en die zijn gebaseerd op vijf onderwerpen, namelijk: vervaging, natuurlijk effect, kosten, resultaat en voorlichting. Op die vragen mag je zo eerlijk mogelijk antwoord geven en als je iets niet begrijpt dan mag je het altijd even vragen. Heb je nog vragen voordat we gaan starten?

Patiënt: Nee hoor, ik heb geen vragen. Vraag maar raak haha.

Suzanne: Oké haha. Nou de eerste vraag is, hoelang heb je de tepelhofatoeage al?

Patiënt: Umm sinds augustus 2015.

Suzanne: Umm en heb je de tepelhofatoeage in de tussentijd al eens laten bijwerken?

Patiënt: Nee, ik heb ze nog niet laten bijwerken.

Suzanne: En um wat vond je van de kleur toen de tepelhofatoeage net was gezet? Dan bedoel ik na de laatste keer bijwerken.

Patiënt: Nou in het begin waren ze natuurlijk wat donkerder en de eerste keer tatoeëren vond ik de kleur niet zo heel mooi, dus dat heeft Sophie later bijgewerkt en nu is het inmiddels wel netjes zeg maar.

Suzanne: En wat vond je de eerste keer niet mooi aan de kleur?

Patiënt: Ik vond ze te roze.

Suzanne: Te roze, oké. En toen heeft ze ze zes weken later nog een keer bijgewerkt en toen in de goede kleur?

Patiënt: Ik ben twee keer geweest inderdaad, dat klopt.

Suzanne: En heb je het idee dat de tatoeage al iets aan het vervagen is?

Patiënt: Um ja het is wel wat minder geworden, maar dat komt ook gewoon van het schuren van mijn topjes. En het gaat ook in je huid trekken. Sophie gebruikt natuurlijk gewone inkt en geen permanente make-up spullen, dus ja dat moet natuurlijk ook een beetje in je huid trekken. Het vervaagt altijd wel een beetje, maar ja dus haha.

Suzanne: Haha, ja het is een beetje vervaagd dus. En wat vind je daarvan?

Patiënt: Umm, ja wat vind ik daarvan? Vind ik een beetje lastig, want het is natuurlijk wel iets wat ik had verwacht. Ik heb meerdere tatoeages en bij bijna al mijn tatoeages is dat zo. En um het stoort me niet.

Suzanne: Oké, en wat heeft Sophie voor termijn gegeven waarop je hem weer moet laten bijwerken?

Patiënt: In principe hebben wij niets afgesproken. Zij heeft wel aangegeven van joh heb je nou over een tijdje zoiets van het moet weer dan kan je altijd een nieuwe afspraak maken.

Suzanne: Oké en nu is hij al een beetje vervaagd gaf je aan. Waarom heb je hem dan nog niet laten bijwerken?

Patiënt: Umm de reden daarvoor is dat ik zwanger ben geweest afgelopen jaar en dan mag je natuurlijk niet getatoeëerd worden en wat ik al aangaf, het stoort me ook nog niet echt. Het ziet er gewoon nog heel mooi uit. En ik vond het nog niet echt een reden om aan de bel te trekken.

Suzanne: En als het erger zal gaan vervagen, zal je dat dan wel doen?

Patiënt: Ja zou ik wel doen. Absoluut.

Suzanne: Oké, en u gaf net al aan van ik vond de kleur te roze in het begin. Nu is de kleur goed. In hoeverre vind je nu de tepel lijken op je originele tepel?

Patiënt: Um als ik er zo naar kijk voor de spiegel ziet het eruit als echt, maar um ze lijken wel op echt, maar helemaal niet op wat ik had. Mijn tepels waren best wel al roze. Ik had daar geen foto's van voor Sophie, dus ik had niet echt vergelijkingsmateriaal. In mijn herinnering waren ze wel iets lichter en nu zijn mijn tepels donkerder, maar ik vind het wel mooier moet ik eerlijk zeggen.

Suzanne: Ja dat kan natuurlijk ook nog haha.

Patiënt: Qua kleur dan he. Het lijkt niet echt op wat ik voorheen had, maar wel echt op een tepel.

Suzanne: Maar jij hebt twee tepelhofatoeages?

Patiënt: Ja, ik heb een dubbele reconstructie gehad.

Suzanne: Ja ja. En waar let jij nou op als je umm bepaald of je tepelhofatoeages natuurlijk lijken? Kijk je dan alleen naar kleur of ook nog naar andere aspecten?

Patiënt: Um ja dat vind ik een moeilijke vraag. Dit zijn voor mij gewoon geen vervangers. Dit zijn voor mij gewoon nieuwe tepels en die andere die zijn er niet meer. Daar kon ik ziek van worden en ik vergelijk dat niet met elkaar.

Suzanne: Nee, precies.

Patiënt: Het is niet dat ik bij mezelf denk, ik moet ze precies zo krijgen of dat moet zo. Dit zijn de tepels die horen bij de borsten die ik nu heb en ik zie er sowieso heel anders uit daar, dus die vergelijking trek ik niet.

Suzanne: Nee, en als je nu echt naar je getatoeëerde tepels kijkt, waar kijk je dan naar om te bepalen of die op een echte tepel lijken?

Patiënt: Oh op die fiets bedoel je. Um, nee uiteraard kijk ik dan ook naar het **drie d effect**. Dat heeft het. En umm ja en wat **de kleur** betreft. Ik wilde ze zelf iets donkerder en dat is goed gelukt.

Suzanne: Ja, ja. Dus kleur en drie d effect?

Patiënt: Ja en dan met name het drie d effect was het belangrijkste. Ja en kleur daar ben je natuurlijk best wel vrij in. Er zijn vrouwen die proberen het heel dicht te houden bij wat ze hadden, maar in mijn geval was het eigenlijk meer, dit vind ik mooi en dat is wat ik wil.

Suzanne: Ja, het is natuurlijk ook zo, jij hebt twee tepelhofatoeages. Je hoeft dan in principe natuurlijk geen rekening te houden met een originele tepel. Je kan er dan op laten zetten wat je zelf zou willen.

Patiënt: Ja.

Suzanne: Ja, dus de kleur en het drie d effect.

Suzanne: En umm weet je nog wat je voor de tepelhofatoeages betaald hebt?

Patiënt: Ik heb er niks voor betaald en dat heeft te maken met het feit dat ik beiderzijdse reconstructie heb gehad, omdat ik al kanker had. Ik ben in 2012 ziek geworden. Dat hele traject heeft vijf jaar geduurd. Dus ja dat zat gewoon in mijn pakket en ik hoefde het niet zelf te betalen.

Suzanne: Je hebt het gewoon vergoed gekregen?

Patiënt: Ja, ja, ik zat al in dat pakket. Ik weet niet hoe dat bij andere vrouwen gaat hoor.

Suzanne: Oké, je hebt er zelf dus helemaal niets aan mee betaald?

Patiënt: Nee.

Suzanne: Oké. Meestal is de prijs die gerekend wordt voor 1 tepelhofatoeage €350. Stel je zou dat zelf moeten betalen, wat vind jij dan van de hoogte van dat bedrag?

Patiënt: Umm, ja. In principe vind ik gewoon dat het voor vrouwen die hun borst kwijt raken door kanker gratis moet zijn. Dus dan is €350 nog een hoop geld, maar als ik het vergelijk met een normale tatoeage vind ik het best meevallen.

Suzanne: Vind je het het bedrag waard geweest?

Patiënt: Ja, absoluut.

Suzanne: En als je zelf een maximaal bedrag zou mogen kiezen wat je als patiënt zijnde zou willen betalen voor zo'n tepelhofatoeage, wat zou dat bedrag dan zijn?

Patiënt: Moeilijk, want nogmaals ik pleit er gewoon voor dat dat in een behandeling zou moeten zitten en gratis zou moeten zijn.

Suzanne: Ja, dus je bedoeld eigenlijk gewoon niks he?

Patiënt: Eigenlijk niet nee. Dus ik kan daar niet echt een bedrag aan koppelen.

Suzanne: Naja, we hadden het net ook al een beetje gehad over het resultaat. Is het resultaat wat je er van verwacht had?

Patiënt: Ja.

Suzanne: Ja he, dat kwam eigenlijk al een beetje naar voren.

Suzanne: En umm als je nou de ideale tepelhofatoeage mocht kiezen, hoe zou die er voor u dan uitzien wat betreft natuurlijk effect en vervaging?

Patiënt: Zo natuurlijk mogelijk in ieder geval.

Suzanne: En die vervaging? Want je gaf aan ik vind dat eigenlijk niet zo erg. Maar als je de ideale tepelhofatoeage mocht kiezen hoe denk je dan over vervaging?

Patiënt: Ik denk dat vervaging op zich niet heel erg is, want het laat het er wel iets natuurlijker uitzien.

In het begin is het natuurlijk wel echt een rondje. In het begin als de tepelhofatoeage net gezet is, is hij wel het mooiste. En uhh ja een hele kleine vervaging qua kleur zorgt ervoor dat hij iets natuurlijker oogt. Maar de uitlijning die ze zet in het begin, dat is toch wel echt het mooiste. Dat is denk ik per vrouw ook verschillend he. Mijn eigen tepels liepen al wat meer over in mijn huid, dus ik had al niet echt een tepel erop. Snap je wat ik bedoel?

Suzanne: Ja, ja, er was geen scherpe begrenzing?

Patiënt: Ja, ook qua kleur was er niet echt een scherpe grens tussen huid en tepel. Je zag niet echt een rand. Dat is bij de meeste vrouwen natuurlijk zo, dus ik denk wel dat die vervaging zorgt voor een minder scherpe rand op den duur en dus voor een meer natuurlijk effect.

Suzanne: Dus juist het vervagen zorgt dat het wat natuurlijker wordt op den duur?

Patiënt: Ja, ja.

Suzanne: En kosten voor een ideale tepelhofatoeage dat gaf je net al aan, zou volgens mij volledig vergoed moeten worden toch?

Patiënt: Eigenlijk vind ik van wel. Ik vind het heel moeilijk om daar een bedrag aan te hangen.

Sowieso gratis, maar waar we het net al over hadden. Ik denk dat wanneer je daarvoor kiest het niet zo gek veel uitmaakt, hoeveel je er dan voor zou moeten betalen, omdat je gewoon af wilt zijn. Dat is eigenlijk wel onbetaalbaar denk ik.

Suzanne: Als je het zelf zou moeten betalen zou je het niet laten voor dat bedrag?

Patiënt: Nee.

Suzanne: Oké, umm je gaf net al aan dat Sophie met inkt werkt en niet met pmu-pigment. Heeft ze jou daarover geïnformeerd dat er twee soorten pigment zijn om zo'n tepelhofatoeage mee te laten zetten?

Patiënt: In eerst instantie niet, want ik had mijn afspraak al staan in april 2015. Alleen toen kwam ik erachter dat ik zwanger was en dat ging helaas verkeerd. Maar umm ik heb haar toen gebeld en gevraagd of ik getatoeëerd mocht worden, want ik wist dat het met normale inkt niet mocht en misschien met pmu wel. Toen gaf zij aan dat zij dus met normale inkt werkt en dat was dus eigenlijk het moment dat ik erachter kwam dat zij geen pmu gebruikt. En toen ik in augustus de afspraak maakte heb ik de uitleg gekregen, maar voordat ik de afspraak maakte wist ik dat nog niet.

Suzanne: Oké, dus de eerste keer dat je hem hebt laten zetten de tepelhofatoeage toen ben je er niet over geïnformeerd?

Patiënt: Jawel, zij heeft mij dus toen in april via de telefoon geïnformeerd dat ze mij niet mocht tatoeëren vanwege mijn zwangerschap en toen heb ik in augustus de afspraak gemaakt en toen heeft ze me het verschil uitgelegd.

Suzanne: Ja oké, ik snap het.

Patiënt: Dus ik ben wel geïnformeerd hoor, alleen ik heb via het Alexander Monro ziekenhuis de afspraak gemaakt bij Sophie en die hadden mij dat toen nog niet verteld.

Suzanne: Maar heb je bij Sophie wel echt een keus gehad tussen inkt en pmu-pigment?

Patiënt: Nee, die keuze had ik niet. Zij werkt alleen met inkt en dat was voor mij oké, omdat ik verder ook al onder de tatoeages zit.

Suzanne: Oké, en wat vind je daarvan?

Patiënt: Ik vind het niet zo erg, want ik vertrouw op de specialist.

Suzanne: Oké, duidelijk. En heb je zelf nog iets wat je met mij wil delen?

Patiënt: Nee, ik zou het eigenlijk niet weten. Ik moet eerlijk zeggen dat ik er nooit meer zo mee bezig ben geweest. Eigenlijk wilde ik heel mijn borsten laten tatoeëren. Dat past bij mij. Mijn hele arm staat helemaal vol en dat wilde ik eigenlijk doortrekken over mijn borsten. Alleen uiteindelijk had ik dat idee met de plastisch chirurg besproken en die zei over een jaar of 10 moet er een borstprothesewissel plaats vinden en als jij dan net je borsten mooi hebt laten tatoeëren, dan wist hij niet of dat dan zo mooi kon blijven. Ik heb daar toen dus over nagedacht en uiteindelijk gekozen voor de tepelhofatoeage. Nu ben ik er heel erg blij mee en heb ik er het hele traject mee af kunnen sluiten.

Suzanne: Ja precies, het was gewoon het eindstation van alles?

Patiënt: Ja dat zeg je heel goed inderdaad. Dat was het ook voor mij.

Suzanne: Ik heb alles gevraagd in ieder geval. Zou je het leuk vinden om per mail mijn scriptie toegestuurd te krijgen als hij af is?

Patiënt: Ja hoor, dat vind ik zeker leuk en ik wilde jou vragen of jouw scriptie alleen schriftelijk is of moeten daar ook foto's bij.

Suzanne: Nou als je foto's hebt en ik heb je toestemming om ze in mijn scriptie te mogen laten zien zou dat wel heel leuk zijn.

Patiënt: Van mij mag dat hoor. Ik heb daar helemaal geen problemen mee. Ik ben alle schaamte voorbij hoor. Ik zal kijken of ik er mooie foto's van heb.

Suzanne: Zou je die dan via de app naar mij toe willen sturen?

Patiënt: Ja tuurlijk, geen enkel probleem.

Suzanne: Nou hartstikke bedankt. En wat is jouw mailadres?

Patiënt: xxx

Suzanne: Oké, nou hartstikke bedankt voor je tijd en moeite.

Patiënt: Graag gedaan, doe!

Interview 9

Naam patiënt	Patiënt 9
Geboortedatum	17-05-1962 (55 jaar)
Geslacht	Vrouw
Datum interview	Donderdag 7 december
Tijdstip	16.30 – 17.00

Patiënt: Goedemorgen, met ...

Suzanne: Goedemorgen, u spreekt met Suzanne Schlingmann. Ik zou vandaag met u het interview afnemen.

Patiënt: Ja dat is prima.

Suzanne: Umm ik zal even in het kort vertellen wat de bedoeling is. Ik ga u straks een aantal vragen stellen die gebaseerd zijn op vijf onderwerpen, namelijk vervaging, natuurlijk effect, kosten, resultaat en voorlichting. Op de vragen mag u zo eerlijk mogelijk antwoord geven. Mocht u iets niet begrijpen dan mag u het altijd vragen.

Patiënt: Ja is goed.

Suzanne: Heeft u nog vragen voordat we gaan beginnen?

Patiënt: Nee hoor.

Suzanne: Oké, umm nou mijn eerste vraag is: 'Hoelang heeft u de tepelhofatoeage al?'.

Patiënt: Umm ruim drie jaar. In 2014 heb ik hem laten zetten.

Suzanne: Drie jaar, oké.

Suzanne: En heeft u hem wel eens laten bijwerken?

Patiënt: Nee.

Suzanne: En wat vond u van de kleur toen de tepelhofatoeage net was gezet? Dan bedoel ik de kleur toen de tepelhofatoeage helemaal genezen was, dus ongeveer een weekje na het zetten.

Patiënt: Nou dat was gewoon heel mooi. Het was heel natuurlijk ook. Heel dichtbij mijn eigen tepel. Ze gaf aan dat ze soms zelf beide tepels tatoeëert, maar dit was zo mooi dat dat niet nodig was.

Suzanne: Hij leek gewoon sprekend op de andere tepel?

Patiënt: Ja

Suzanne: En umm als u ze nu vergelijkt met elkaar, waar kijkt u dan naar om de natuurlijkheid te bepalen?

Patiënt: Umm, naja de grootte en ze had er ook wat puntjes ingezet en umm de kleur en de vorm denk ik ook wel. En ze had ook niet zo'n strak lijntje gemaakt, maar een heel natuurlijk lijntje.

Suzanne: Ja precies, want uw eigen tepel heeft natuurlijk ook niet zo'n strak lijntje.

Patiënt: Nee, haha.

Suzanne: Umm en zou u nog wel iets anders willen zien aan de tepelhofatoeage?

Patiënt: Umm, zoals hij nu is?

Suzanne: Ja

Patiënt: Um ja hij is wel vervaagd en vooral op bepaalde plekken is de kleur er eigenlijk zo goed als uit. En ook de tepel is nog wel donkerder, maar die is toch ook wel behoorlijk vervaagd ook. En nu zie je ook meer de rand als rand. Hoe moet ik dat zeggen?

Suzanne: Ja ik snap het. Er heeft zich nu eigenlijk een scherpere rand ontwikkeld, omdat hij is gaan vervagen.

Patiënt: Ja

Suzanne: Oké, en u heeft nooit omdat hij nu vervaagd is aan bijwerken gedacht?

Patiënt: Wel aan gedacht, maar umm ik vond het nog niet echt noodzaak. En soms heb je ook andere dingen die meer aandacht vragen.

Suzanne: Ja, ja dat is ook zo.

Suzanne: Oké, even kijken hoor. Als ik het even samenvat dan heeft u drie jaar geleden de tepelhofatoeage laten zetten. Deze vond u heel mooi, maar nu is hij wel iets vervaagd. En u heeft nog niet de behoefte aan bijwerken, omdat het nu eventjes ook gewoon niet zo goed uitkomt.

Patiënt: Ja, ik denk wel dat ik volgend jaar contact ga opnemen.

Suzanne: Oké. En wat zou de voornaamste reden zijn dat u dan contact opneemt?

Patiënt: Omdat de tepelhofatoeage vervaagd is.

Suzanne: Oké. En wat was destijds het bedraag waarvoor u de tepelhofatoeage heeft laten zetten?

Patiënt: Ik heb daar niks voor betaald, omdat ik dat vergoed kreeg.

Suzanne: Oké, u heeft het vergoed gekregen. En heeft u dat vergoed gekregen vanuit de basisverzekering of was u aanvullend verzekerd?

Patiënt: Ik ben aanvullend verzekerd. Het is via de bergmankliniek gegaan.

Suzanne: Oké, die hebben voor u een machtiging gemaakt?

Patiënt: Ja

Suzanne: Oké, dus u heeft het gehele bedrag vergoed gekregen. Weet u wat het normaal gesproken kost om een tepelhof tatoeage te laten zetten?

Patiënt: €300 euro ofzo denk ik.

Suzanne: Ja klopt, meestal wordt voor 1 tepelhof tatoeage ongeveer €350 euro gerekend. Wat vindt u van de hoogte van dat bedrag?

Patiënt: Umm, ja dat weet ik niet, want er gaan wel uren in zitten. Umm ja dus uhh, ik denk dat ze er destijds drie uur mee bezig geweest is. Dan bedoel ik in totaal, want dat is verdeeld over meerdere keren. En ja, het is natuurlijk specialistisch werk. Als ik dan kijk naar wat een normale tatoeage kost, dan kom je denk ongeveer ook op dat bedrag uit. **Ik vind het denk ik wel normaal.**

Suzanne: Maar vindt u wel dat dat een zelfde soort tatoeage is?

Patiënt: Nee, dat is een tatoeage voor verfraaiing en dit niet natuurlijk.

Suzanne: En als u dit bedrag zelf had moeten betalen, wat is dan het maximale bedrag wat u ervoor over zou hebben?

Patiënt: Dat vind ik heel lastig te zeggen. Dat hangt natuurlijk ook af van je portemonnee. Nee dat zou ik niet durven zeggen.

Suzanne: Zou u me dan misschien kunnen vertellen of het beneden of boven de €350 euro is?

Patiënt: Umm dan tussen de **€250 en 300 euro**. Laat ik het zo zeggen.

Suzanne: Ja, oké duidelijk. En die €350 euro vindt u dat het wel waard geweest?

Patiënt: Ja hoor, **alleen het is natuurlijk wel jammer dat het vervaagd en je het steeds opnieuw moet laten doen.** Nou heb ik me er nog niet in verdiept of je dat bijwerken ook weer opnieuw vergoed kunt krijgen. Ik heb geen idee.

Suzanne: Als u dat zelf zou moeten betalen, wat vindt u daar dan van?

Patiënt: Dat vind ik wel jammer, want op het moment dat je zo'n tepelhof tatoeage laat zetten ben je eigenlijk wel door je eigen risico heen voor dat jaar, maar als je drie jaar later alleen de tepelhof tatoeage laat bijwerken dan betaal je het natuurlijk eigenlijk gewoon zelf, omdat je je eigen risico eraan op maakt.

Suzanne: Is het resultaat wel wat u ervan verwacht had?

Patiënt: Umm vooraf wist ik niet zo goed wat ik kon verwachten, maar het resultaat was gewoon heel mooi. Ze heeft ook een beetje **3-D effect** aangebracht, **waardoor hij heel natuurlijk leek.**

Suzanne: Ja precies, hij lijkt gewoon echt op de tepel van uw natuurlijk borst?

Patiënt: Ja en ik was onlangs voor controle in het ziekenhuis en die zeiden ook dat het heel mooi gedaan is. Er is in het ziekenhuis wel een tepel gevormd, maar Sophie heeft dat nog iets meer dimensie gegeven, zodat het ook nog meer diepte geeft. **En dat vervaagd nu een beetje.**

Suzanne: Ja precies en daardoor wordt het 3-D effect natuurlijk ook minder. Ik snap wat u bedoeld.

Patiënt: Ja

Suzanne: En als u de ideale tepelhof tatoeage mocht kiezen, hoe zou die er voor u dan uitzien wat betreft natuurlijk effect, vervaging en kosten?

Patiënt: **Umm nou het ideale plaatje voor mij zou zijn dat hij zo dicht mogelijk de andere beaamt qua afmeting, vorm, rand en uhh spikkeltjes die erin zitten en 3-D effect en dat je er eenmaal een laat zetten en dat het dan klaar is.**

Suzanne: U bedoeld geen vervaging?

Patiënt: **Ja precies, of zo min mogelijk in ieder geval**

Suzanne: Oké en qua kosten?

Patiënt: **In het geval van een borstreconstructie van kanker, vind ik dat het vergoed moet worden. Dat is voor mij dan het ideale plaatje.**

Suzanne: Ja, nou dat was een duidelijk antwoord op de vraag. Hij moet zo natuurlijk mogelijk zijn, zo min mogelijk vervagen en vergoed worden vanuit de verzekering.

Patiënt: Ja

Suzanne: Umm toen u bij Sophie kwam, bent u toen geïnformeerd over het feit dat de tepelhof tatoeage met inkt gezet kon worden, zoals u hem nu heeft gehad of met pmu-pigment?

Patiënt: **Umm, nee ik weet eigenlijk niet waar hij mee gezet is?**

Suzanne: Uw tepelhof tatoeage is met inkt gezet.

Patiënt: **Inkt, oké. Nou dat wist ik dus niet haha. Ik heb ook nog nooit gehoord van pmu-pigment.**

Suzanne: Oké u heeft daar nog nooit van gehoord haha. Heeft u een keuze gehad toentertijd tussen inkt en pmu-pigment?

Patiënt: **Nou nee ik geloof het niet.**

Suzanne: Had u graag een keuze willen hebben?

Patiënt: Ja, misschien wel. Ik denk dat het altijd goed is om mensen een keuze te geven en zelf de afweging te laten maken tussen het een en ander.

Suzanne: Oké, dan noteer ik dat.

Suzanne: Heeft u zelf nog iets wat u mij wil laten weten, waar ik nog niet naar gevraagd heb?

Patiënt: Umm, nee eigenlijk niet.

Suzanne: Oké, nou dan waren dit mijn al mijn vragen.

Patiënt: Oké

Suzanne: Zou u het leuk vinden als ik de resultaten naar u toe stuur per mail als het af is?

Patiënt: Ja hoor.

Suzanne: Wat is uw mailadres?

Patiënt: xxx

Suzanne: Ik ga het in februari inleveren en dan hoop ik dat ik het uiterlijk in april kan opsturen.

Patiënt: Oké. Heb je nog behoefte aan een foto van het resultaat?

Suzanne: Ja, dat zou ik wel heel fijn vinden als u dat zou willen doen. Heeft u mijn email adres?

Patiënt: Nee die heb ik niet.

Suzanne: Dat is suusschlingmann@hotmail.com

Patiënt: Oké

Suzanne: Ik heb geen internet, dus ik kan helaas nu even niet kijken of ik het binnen heb gehad. Maar als ik het niet binnen heb gehad dan stuur ik u nog wel even een mailtje.

Patiënt: Prima

Suzanne: Nou hartstikke bedankt voor de medewerking en ik stuur het resultaat op als het klaar is.

Patiënt: Graag gedaan.

Suzanne: Tot ziens

Patiënt: Dag hoor

Interview 10

Naam patiënt	Patiënt 10
Geboortedatum	26-05-1967 (50 jaar)
Geslacht	Vrouw
Datum interview	Donderdag 14 december 2017
Tijdstip	16.00 – 16.30 uur

Patiënt: Met ...

Suzanne: Hoi ... u spreekt met Suzanne Schlingmann van het interview.

Patiënt: Ohh ja dat is waar, jij zou mij bellen. Ik kom net binnen.

Suzanne: Haha, heeft u er nu wel tijd voor?

Patiënt: Nee het is goed hoor, prima.

Suzanne: Umm nou we gaan het interview nu afnemen en umm even in het kort zal ik uitleggen wat ik ga doen. Ik ga u een aantal vragen stellen die gebaseerd zijn op vijf onderwerpen, namelijk: vervaging, natuurlijk effect, kosten, resultaat en voorlichting en op die vragen mag u zo eerlijk mogelijk antwoord geven. Mocht u iets niet begrijpen dan mij u mij dat altijd vragen.

Patiënt: Oké, helemaal goed.

Suzanne: Heeft u nog vragen?

Patiënt: Nee

Suzanne: Oké, umm de eerste vraag is 'Hoelang heeft u de tepelhofatoeage al'?

Patiënt: Umm anderhalf jaar. Ik dacht in de zomer van 2016.

Suzanne: En heeft u de tepelhofatoeage in de tussentijd al eens bij laten werken?

Patiënt: Nee. En umm ik mag alleen maar ja en nee zeggen waarschijnlijk he?

Suzanne: Nee hoor, u mag zo uitgebreid mogelijk antwoord geven als u wilt.

Patiënt: Ik ben maar een keer getatoeëerd, maar ik heb nu wel zo iets dat ik dat misschien is moet doen want de tepelhofatoeage is wel iets vervaagd.

Suzanne: Heeft u het idee dat de tepelhofatoeage vervaagd is?

Patiënt: Ja dat idee heb ik wel. Mijn tepelhof is niet zo heel erg groot, dus het valt niet heel erg op. En er zit natuurlijk ook een litteken. Daar lijkt het net of er niet getatoeëerd is, maar dat is puur het litteken.

Suzanne: Ja precies, dat is natuurlijk lastig om dat te tatoeëren.

Suzanne: En wat vind u nu van de kleur?

Patiënt: Nou ik denk inderdaad dat hij vervaagd is, maar ik ben helemaal tevreden over Sophie. Ik vond het helemaal geweldig, want het was eigenlijk het laatste stukje dat nog moest gebeuren. Ik had heel veel psychische klachten uhh en dan maakt dit het gewoon af. Ik ben toen geopereerd, een amputatie met directe reconstructie en dat is helemaal fout gegaan. Uhh ja er is een implantaat geplaatst dat twee keer zo groot was als mijn natuurlijke borst. Er was 60 gram verwijderd en ik had een implantaat van 275 gram gekregen. In verhouding was dat veel te groot. Uhh haha toen is er twee maanden later een kleiner implantaat geplaatst. Deze was volgens de plastisch chirurg nog te groot en toen heb ik een bloeding gekregen toen ik thuis kwam. Toen ben ik daarna nog een keer geopereerd. Dus dat is allemaal helemaal mis gegaan en daar heb ik nogal psychische klachten van gehad. Toen ben ik naar een ander ziekenhuis gegaan, omdat mijn huid helemaal uitgelubberd was. Daar kreeg ik een hersteloperatie van het litteken. Dus ik heb dat stukje, ja, het is gewoon een heel drama geweest.

Suzanne: Jeetje, ja ik hoor het.

Patiënt: Haha, dat heeft toen een behoorlijke impact gehad. Sophie was daarna natuurlijk het laatste stuk en ik was gewoon helemaal blij ermee. Daarna is het psychisch met mij ook veel beter gegaan.

Suzanne: Ja, maar dat is natuurlijk ook logisch.

Patiënt: Ik heb er zelf een keer topless mee gelegen achter een scherm haha.

Suzanne: Haha

Patiënt: Ja met Sophie was ik gewoon echt super blij.

Suzanne: Haha, nou dat is fijn om te horen.

Suzanne: En uhh als u nu naar de tepelhofatoeage kijkt, in hoeverre vind u die dan lijken op uw originele tepel?

Patiënt: Uhh ja het lijkt gewoon. Ik denk dat een ander het helemaal niet opvalt. Ik ben er echt heel erg tevreden mee.

Suzanne: Oké, dus u vind dat beide tepels nu op elkaar lijken?

Patiënt: Ja

Suzanne: En als u ze nu vergelijkt met elkaar, waar kijkt u dan naar om te bepalen of het op elkaar lijkt?

Patiënt: Ik kijk niet echt specifiek ergens naar, maar ik kijk meer naar het geheel. Ik zie dat hij iets lichter is, iets vervaagd is.

Suzanne: En als u nu wel specifiek zou kijken, waar zou u dan op letten om een vergelijking te kunnen maken?

Patiënt: Umm de grootte en umm uhh de kleur denk ik en uhh de vorm denk ik ook wel.

Suzanne: Oké, en um wat is het bedrag waarvoor u de tepelhofatoeage heeft laten zetten?

Patiënt: Ik heb niet betaald, want Sophie doet dat in het Alexander Monro ziekenhuis. Zij krijgt volgens mij geld van de zorgverzekering daarvoor. Ik heb er in ieder geval geen kosten aan gehad.

Suzanne: Oké, dus u heeft alles vergoed gekregen?

Patiënt: Ja, maar volgens mij doet Sophie het thuis gratis voor borstkankerdames.

Suzanne: Ja klopt inderdaad.

Suzanne: Normaal gesproken wordt voor een tepelhofatoeage toch wel €350 euro per borst gerekend, wat vind u van de hoogte van dit bedrag?

Patiënt: O god, daar vraag je me wat. Het is het gewoon waard he. Een borst zonder tepel daar is gewoon niet mee te dealen zeg maar. Dat heb je er gewoon voor over. Ik denk dat ik er nog wel €1000 voor over zou hebben. Het is de kerst op de taart. Het stukje dat erbij hoort en als dat er niet is, dan is het gewoon niet af. Het hoort er gewoon bij.

Suzanne: Ik snap het. Dus als ik het samenvat dan vind u wel gewoon dat €350 euro een kloppend bedrag is voor wat u ervoor terug krijgt.

Patiënt: Ja. Het herstel voor mij van het gaat weer goed met me en ik kan het weer oppakken dat is eigenlijk begonnen na die tatoeage.

Suzanne: Die tatoeage heeft het voor u echt afgemaakt he?

Patiënt: Ja, als dat er niet was geweest dan zou ik me nog steeds rot voelen. Mensen schrokken er zelfs gewoon van en nu was ik laatst in het ziekenhuis en die vrouw zei dat het er echt heel mooi uit ziet nu. Dat is dan voor mij wel een complimentje dat die hele reconstructie er nu toch goed uit ziet.

Suzanne: Ja, dat is ook zo. Als het er voor u ook zo slecht heeft uit gezien, dan snap ik wel dat u er nu heel erg blij mee bent dat het er mooi uit ziet.

Patiënt: Door Sophie ben ik gewoon weer uit het dal naar boven geklommen.

Suzanne: Ik snap helemaal wat u bedoeld. Gelukkig maar he.

Suzanne: En toen u bij Sophie kwam bent u toen geïnformeerd over het feit dat er twee methodes zijn om zo'n tepelhofatoeage mee te zetten. Inkt of pmu-pigment.

Patiënt: Nee

Suzanne: Nee, oké. U heeft ook geen keuze gehad voor het een of ander?

Patiënt: Nee, ik weet niet meer precies wat er is gezegd, maar ik heb volgens mij geen keuze gehad.

Suzanne: Nee, oké. Wat vind u daarvan?

Patiënt: Ja umm ik denk dat het wel goed is om het te vertellen en dat je dan zelf kan kijken wat je ermee doet.

Suzanne: Dus u zou liever wel een keuze gehad willen hebben?

Patiënt: Ja ik denk het wel.

Suzanne: En umm als u de ideale tepelhofatoeage mocht kiezen, hoe zou die er voor u dan uit zien wat betreft natuurlijk effect, vervaging en kosten?

Patiënt: Daar vraag je wel een heleboel.

Suzanne: Haha, laten we beginnen bij het natuurlijk effect.

Patiënt: Zoals hij er nu uit ziet zou hij er in de ideale situatie ook uit moeten zien.

Suzanne: En vervaging? Wat vind u daarvan?

Patiënt: Liever geen vervaging natuurlijk, want als je de juiste kleur zou hebben zou hij van mij niet hoeven te vervagen. Dan hoef ik ook geen actie meer te ondernemen zeg maar.

Suzanne: En wat betreft de kosten?

Patiënt: Ja daar hebben we het natuurlijk net al over gehad. Over je nou een grote of een kleine portemonnee hebt, ik denk dat je gewoon die tepelhofatoeage wilt hebben. Anders is het gewoon geen borst vind ik. Ik vind alleen uhh wel dat het door de verzekering vergoed moet worden in geval van borstkanker.

Suzanne: U zou er gewoon zoals net al aangegeven een hoop geld voor over hebben?

Patiënt: Ja zeker

Suzanne: Oké, nou dat waren mijn vragen.

Patiënt: Nu al, nou dat valt me mee.

Suzanne: Heeft u zelf nog niets wat ik misschien vergeten ben of wat u graag nog zou willen delen?

Patiënt: Nee niet echt. Alleen maar dat ik er gewoon echt heel erg blij mee ben.

Suzanne: Nou dat is harstikke mooi. Zou u het nog leuk vinden om mijn onderzoeksresultaten opgestuurd te krijgen per mail?

Patiënt: Ohh dat vind ik wel leuk.

Suzanne: Wat is uw mailadres?

Patiënt: xxx

Suzanne: Nou goed. Als u geen toevoegingen meer heeft dan ben ik klaar haha.

Patiënt: Nee, nou succes met je studie verder.

Suzanne: Heel erg bedankt voor de medewerking en ik stuur min rapport op als het klaar is.

Patiënt: Oké, helemaal leuk, dankjewel.

Suzanne: Tot ziens

Patiënt: Tot ziens

Bijlage VIII. Wet-en regelgeving Tatoeagekleurstoffen

De regelgeving is opgesteld om blootstelling van consumenten aan kankerverwekkende stoffen en ziekteverwekkers in tatoeagekleurstoffen terug te dringen.

Tatoeagekleurstoffen op de Nederlandse markt moeten voldoen aan de volgende eisen:

- Mogen geen stoffen bevatten waaruit aromatische aminen gevormd kunnen worden. Deze stoffen zijn vermeld in bijlage I van het Warenwetbesluit (zie bijlage 1)
- Mogen geen pigmenten bevatten zoals vermeld in bijlage II van het Warenwetbesluit (zie bijlage 2)
- Mogen geen stoffen bevatten die voorkomen in bijlage III van de cosmeticaverordening (stoffen die volgens de Cosmeticaverordening verboden zijn in cosmetische producten, zie bijlage 3)
- Mogen geen stoffen bevatten die worden aangeduid in de voorwaardekolom g van bijlage IV van de cosmeticaverordening (zie bijlage 4)
- Mogen geen stoffen bevatten die als kankerverwekkend, mutageen of giftig voor de voortplanting zijn ingedeeld in categorie 1A, 1B en 2
- Mogen geen conserveermiddelen bevatten
- Moeten steriel zijn

Het etiket moet voorzien zijn van:

- De naam of handelsnaam en het adres van de fabrikant of persoon die verantwoordelijk is voor het in de handel brengen binnen het grondgebied van de Europese Unie
- De datum van minimale houdbaarheid
- De gebruiksvoorwaarden en waarschuwingen
- Het batch- of codenummer die het mogelijk maakt een partij te identificeren
- Een lijst van ingrediënten

(NVWA,2014)

Bijlage IX. Allergische reacties bij pmu-pigment en tattoo-inkt

Allergisch contact dermatitis wordt meestal veroorzaakt door een reactie op toevoegingen in tatoeagekleurstoffen die tijdens of na het zetten van een tatoeage zijn aangebracht (De Cuyper & Pérez-Cotapos, 2010). Allergische reacties op desinfectiemiddelen, antibiotica en latex (handschoenen) zijn geconstateerd (Hulscher, 2003). Ook nikkel en het organisch pigment chinacidron kunnen aanleiding geven tot allergisch contact dermatitis (De Cuyper & Pérez-Cotapos, 2010).

Bij *lichenoïde reacties* zijn plaques en papels zichtbaar die zich over het hele lichaam kunnen verspreiden. In het verleden werd deze allergische reactie vooral geassocieerd met cinnaber in rode tatoeagekleurstof. Alhoewel veel metalen vervangen zijn voor organische kleurstoffen, komt deze huidreactie nog veelvuldig voor (Piccinini et al., 2016).

Granulomateuze reacties zijn onder te verdelen in allergische granulomateuze reacties en sarcoïdose. Allergische granulomateuze reacties kunnen het gevolg zijn van een allergische reactie op aluminium, wat vaak wordt gebruikt als pigment of toevoeging in tatoeagekleurstof, chroom of kobalt. De ontstaanswijze van sarcoïdose is onbekend (De Groot, Toonstra &, 2012; Piccinini et al., 2016). Men vermoedt dat de tatoeage niet de oorzaak is van sarcoïdose, maar dat de uitslag wel via de tatoeage tot uiting komt (Piccinini et al., 2016). Dertig procent van de patiënten met sarcoïdose ontwikkelt huidlaesies waarbij okergele tot paarse plaques en noduli aanwezig zijn, veelal met infiltratie (De Groot, Toonstra &, 2012).

Lymfomatoïde reacties kunnen veroorzaakt worden door een allergische reactie op metalen, met name metalen in rode kleurstof. De huiduitslag kenmerkt zich door jeukende, erythemateuze plaques met noduli en papels.

Fotosensibiliteitsreacties ontstaan onder invloed van zonlicht. Er kan een allergische reactie ontstaan die zich kenmerkt door zwelling, jeuk, een stekende pijn en roodheid van de huid. Deze reactie is vooral waargenomen bij gele tatoeages waarin cadmiumsulfide aanwezig is (Piccinini et al., 2016).

Bijlage X. Prijzen bilaterale tepelhoftatoeage

Prijs tepelhoftatoeage van beide tepels					
Tattoo-inkt			PMU-pigment		
Tattoo Bob	€600	(Tattoo Bob, z.d.)	Alma Boerland	€395	(Alma Boerland, z.d.)
Jinx Tattoo	€190	(Jinx Tattoo, z.d.)	Permanent Mooi	€680	(Permanent Mooi, z.d.)
Sophie Timmer Tattoo	Gratis	(Sophie Timmer, z.d.)	Jose Lauwers	€350	(Jose Lauwers, z.d.)
Hennita litteken-behandelingen camouflage	€130	(Hennita, z.d.)	Huidinstituut Elite	€600	(Huidinstituut Elite, z.d.)